بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

બફયડઝે રૂહાની સુલ્તાનુલ હિંદ ખ્વાા ગરીબ નવાઝ رحمۃ اللہ علیہ બયાદગારે ઈમામ અહમદ રઝા મુહકિલદ્દે બરેલ્વી رحمۃ اللہ علیہ

અહલે સુન્નત વ જમાઅત

એટલે

મસ્લકે આ'લા હઝરત

નું ઓડ મુખપત્ર

બરકાતે ખ્વાજા (માસિક)

તા. ૦૧-જાન્યુઆરી-૨૦૧૫

રબીઉલ અવ્વલ-રબીઉલ આખર

હિજરી સન : ૧૪૩૬

વર્દ્ : ૧૨, અંક : ૦૧, સળંગ અંક : ૧૩૩

સ્થાપક અને પ્રકાશક

ઈસ્લામિક વેલ્ફેર મિશન-દયાદરા

પત્ર વ્યવહારનુ સરનામું

બરકાતે ખ્વાા (માસિક) C/o. ફયદ્દઝાને રઝા મંઝિલ, મુ.પો. દયાદરા, તા. જિ. : ભરૂચ, પિન. ૩૯૨૦૨૦ ફોન. : (૦૨૬૪૨) ૨૮૦૦૧૧, મો. : ૯૪૨૭૪૬૪૪૧૧

Web. :www.barkatekhwaja.net

Email : anjuman2006@hotmail.com

★ લવાજમ ★

છુટક નકલ	રૂા.	૨૦/-
વાર્દિક લવાજમ	રૂા.	૧૮૦/-
વિદેશ માટે	રૂા.	૧,૫૦૦/-
પેટ્રન ફી (૧૧ વર્દ્ માટે)	રૂા.	૨,૦૦૦/-
આ ।ુવન	રૂા.	૪,૫૦૦/-
વિદેશ માટે પેટ્રન	રૂા.	૧૨,૦૦૦/-
વિદેશ માટે આ ।ુવન	રૂા.	૨૦,૦૦૦/-

માનદ તંત્રી

પટેલ શબ્બીર અલી રઝવી દયાદરવી

અનુક્રમણિકા

01	આવો ઝ પોત પોતાના હિસ્સાનું કામ કરીએ ઝ	02
02	**તારીક જમીલની ખુદા વ રસૂલની શાનમાં ગુસ્તાખીઓ**	03
03	કન્ઝુલ ઈમાન વ ખઝાઈનુલ ઈરફાન	08
04	(દર્સે હદીષ્ટ) મિર્આત (ઉર્દૂ) શર્હે મિશ્કાત	10
05	હદાઈકેઉ બીંખ્શશ	12
06	કઉાનૂને શરીઅત	15
07	હશ્ત બહિશ્ત મલ્ફૂઝાતે ખ્વાજગાને ચિશ્ત	18
08	ગલતફહમી તથા તેની સુધારણા	20
09	વઝીફાએ કઉાદરિય્યહદ ્રૂઈઝ હોવા વિશે...	23
10	ત્રણ તલાકઉાનો શરઈ હુકમ	29
11	કન્ઝુલ ઈમાનની તસ્હીહનો ઈતિહાસ	37
12	અમીરુલ મોમિનીન : હઝરત અલી મુર્તઝા كرم اللہ تعالیٰ وجہہ الکریم	44
13	બરકાતે ખ્વાૂની ટપાલ	48

ઘર શાને ઈદે અકબર

અઝ : 'ગનીમત બાલા સિનોરી

ઈદે અકબર બન કે આયા, યૌમે મીલાદુન્નબી ﷺ
રહમતો ઈન્આમ લાયા, યૌમે મીલાદુન્નબી ﷺ

ઐઝદી એહકામ લાયા, યૌમે મીલાદુન્નબી ﷺ
દીનો ઈમાં બનકે આયા, યૌમે મીલાદુન્નબી ﷺ

આસ્માં પર ચાંદ તારોં કો નઈ દે કર ચમક
એહલે ગદશ્રુ ને મનાયા, યૌમે મીલાદુન્નબી ﷺ

ઝુક ગયા કા'બા, ગિરે બુત, બુજ ગએ આતિશકઉાદે
નૂરે રબ જબ બનકે આયા, યૌમે મીલાદુન્નબી ﷺ

સૂરતે ખૈરૂલ બશર મેં, સર ઝમીને મસ્ત્રા પર
નૂરે ખાલિકઉા બનકે આયા, યૌમે મીલાદુન્નબી ﷺ

ખાનકાહ, મીંસ્જદ ગલી, ઘર કો સૂઓ શૌકસે
લુત્ફે રબ સે હમને પાયા, યૌમે મીલાદુન્નબી ﷺ

ક્યું ભલા ગભરાએં હમ, રોઝે જઝાકી ગરમી સે
આ ગયા હય બન કે સાયા, યૌમે મીલાદુન્નબી ﷺ

કબ્ર મેં હોગા ઉૂલા, અય '**ગનીમત** જિસ્ને ભી
રોશની સે જગમગાયા, યૌમે મીલાદુન્નબી ﷺ

આવો ! પોત પોતાના હિસ્સાનું કામ કરીએ !

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّએ કામયાબી એમના મુકઊદ્દરમાં લખી છે જેઓ પોતાનાં રાત દિવસ નેક કામમાં પસાર કરે છે. અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ પોતાના હબીબ સરકારે દો આલમ મુસ્તફા ૂને રહમત صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمના વસીલાથી નેક અમલો સાથે જિંદગી ગુૂરવાનો હુકમ આ પ્રમાણે આપે છે :– ''અને તમે ફર્માવો, કામ કરો હવે તમારાં કામ ૂેશે અલ્લાહ અને તેના રસૂલ અને મુસલમાન, અને નજાકમાં તેની તરફ પલટશો જે છુપુ તથા ઉઘાડુ સર્વ ૂણે છે તો તે તમારાં કામો તમને જતાવશે.'' *(સૂ.તૌબા, આયત–૧૦૫)*

卐યાં સુધી આપણે સતત કોશિશ કરતા રઈાં અને સારાં કામો કરવાં એ આપણી ઓળખ રહી ત્યાં સુધી આપણે કામયાબ હતા, મહબૂબ હતા અને મકઊબૂલ પણ હતા. પરંતું હવે વાતો વધારે થઈ રહી છે અને કામ ઓછુ થઈ રઈું છે. આપણે આકઊાએ કરીમ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمની હયાતે તયબહ (પવિત્ર જિંદગી)નો અભ્યાસ કરીએ તો ૂણવા મળશે કે તે કેવળ સહાબાએ કિઊરામ رِضْوَانُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِمْ اَجْمَعِیْنَને હુકમ જ કરતા ન હતા બલ્કે પોતે પણ કામોમાં શરીક રઈાં કરતા હતા, ચાહે તે ગઝવએ ખંદકઊના મોકઊા પર ખંદક (ખાઈ) ખોદવાનો મામલો હોય અથવા મીંસ્જદના બાંધકામ માટે ઊટો ઉઠાવવાની વાત હોય, અથવા પછી કાફલાવાળાઓ માટે ચૂલો સળગાવવા માટે લાકડીઓ લાવવાનો મામલો હોય. પરંતું આજે આપણે આપણી તપાસ કરીએ કે આપણે કેટલુ કામ કરીએ છીએ અને કેટલી વાતો કરીએ છીએ ?ઝ

ૂ એહલે સુન્નત વ જમાઅતની દરેક વ્યીંક્ત કેવળ કામને પોતાની ઓળખ બનાવી લે અને પોતાના હિસ્સાનો ચિરાગ જલાવવાની ફિકર પોતાની અંદર પેદા કરી લે તો ઈન્શાઅલ્લાહ ઝ મુીંસ્લમ ઉમ્મતના સોૂગો બદલાય શકે છે. એ વાત યાદ રાખશો કે કુર્આને મુકઊદ્દસમાં લગભગ ૪૨ સ્થળે ઈમાનની સાથે નેક અમલોનું વર્ણન કરવામાં આવેલું છે જેમાં વર્ણન છે કે ઈમાનવાળાનો જ નેક અમલ બારગાહે સમદિયતમાં મકઊબૂલ છે. પરંતું આજે આપણે અમલે સાલેહમાં સુસ્ત અને વાતો તથા નારાઓમાં ચુસ્ત થઈ ગયા છીએ

હે ઈસ્લામના મુકઊદ્દસ શહઝાદો ઝ ઉઠો અને પોતાના હિસ્સાનું કામ અંૂમ આપવામાં લાગી ૂવ ઝ એટલા માટે કે કોઈ તમારા કામોને ૂોઈ રઈું હોય કે ન ૂોઈ રઈું હોય, પણ અલ્લાહ جَلَّ جَلَالُہٗ અને તેના રસૂલ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّم અને ઈમાનવાળા જુએ છે, જેથી કેવળ ઈખ્લાસ તથા લિલ્લાહિયતની સાથે નેક અમલો માટે કઊદમ બઢાવો.

આપણા અસ્લાફે (પૂર્વજ બુઝુર્ગોએ) આકઊાએ કરીમ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمને પોતાના આઈડિયલ (આદર્શ) બનાવ્યા અને તેમના નકઊશે કઊદમ પર (તેમના ચશ્નધેલા માર્ગે) ચાલીને તેમણે કામને પોતાની જિંદગીનો વઝીફો બનાવી લીધો. તેઓ આરામ પસંદ ન હતા, ન હાકિઊમ અને ન સુસ્ત, બલ્કે રાત દિવસ કામ કરવું એ તેમના જાવનનો ૂબ હતો, તેઓ વાતો પણ કરતા હતા પરંતું કામની જ વાતો કરતા હતા. શું આજે પણ એવું જ થઈ રઈું છે ?ઝ નવયુવાનો ઝ ૂગૃત થઈ ૂવ ઝ પોતાની ઉમર, તંદુરસ્તી, યુવાનીને ગનીમત ૂણો અને સમય વેડફયા વિના જે સારાં કામો કરી શક્તા હોય તેને કરવાનું શરૂ કરી આપો અને પરિણામ અલ્લાહ جَلَّ جَلَالُہٗ પર છોડી દો ઝ એટલા માટે કે એનું ફર્માન હસ્ત્રઊ છે :– ''અને એ કે આદમી ન પામશે પણ પોતાની કોશિશ.'' *(સૂરએ ન卐મ–૩૯)*

કઊયામતમાં અફરાદે ખાનદાનનું નામ નહશ્ન પૂછવામાં આવે બલ્કે કામ પૂછવામાં આવશે, અને ઈમાનની સાથે કઊયામતમાં કામ જ કામ આવશે. એટલા માટે આ'લા હઝરત બારગાહે રિસાલત મઆબ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمમાં અર્ઝ કરે છે ઝ

કામ વો લે લીુએ તુમકો ો રાઝી કરે,
ઠીક હો નામે 'રઝા' તુમપે કરોળોં દુરૂદ

આવો ઝ આપણે સૌ મળીને પોત પોતાના હિસ્સાનું કામ કરીએ અને આપણા પ્યારા આકઊા صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمની સુન્નત પર અમલ કરીને એમને ખુશ કરીએ. અલ્લાહ આપણને સૌને તૌફીકઊ અતા ફર્માવે.

–(સુન્ની દાવતે ઈસ્લામી મંથલી, ૂન્યુઆરી–૨૦૧૫)

અઝ : **હઝરત મૌલાના મુહમ્મદશાકિર નૂરી** *(અમીરે સુન્ની દા'વતે ઈસ્લામી)*

તારીક જમીલની ખુદા વ રસૂલની શાનમાં ગુસ્તાખીઓ

તંત્રી લેખ

આજકાલ કેટલાક નાદાન સુન્ની યુવાનો તથા અમુક સુન્ની ભાઈઓ તારીક જમીલ નામના દેવબંદીઓના પાકિઊસ્તાની મોલ્વીનાં બયાનોને સાંભળતા હોવાનું ૂણવા મળ્યું છે. સુન્ની ભાઈઓ ઝ કોઈનું પણ બયાન સાંભળતા પહેલાં તેના અકઊીદાની માહિતી મેળવો. ૂ તે શીઆ કે વહાબી, ગૈર મુકઊીંલ્લદ, દેવબંદી બદઅકઊીદા છે તો તેની મીઠી કે લપસણી વાણીમાં, તેની ઔંકટંગ કે કલા કારીગરીવાળી ભાષ્ટામાં લપસી ન પડશો, કેમ કે તેની મીઠી વાણી એ મીઠા ઝેરથી પણ કઊાતિલ છે, કેમ કે ઝેરથી તો માણસની ૂન ચાલી ૂય છે, માણસ મૃત્યુ પામે છે જેનાથી તેની દુનિયાની જિંદગી ખત્મ થઈ ૂય છે, પણ બદદઅકઊીદાની મીઠી લપસણી વાણીના ઝેરથી ઈમાન ચાલ્યું ૂય છે અને માણસની હમેશાંની જિંદગી એટલે કે આખેરત બર્બાદ થઈ ૂય છે અને તેને હમેશાંની જહન્નમને પાત્ર બનાવી દે છે. તો દેવબંદી તબ્લીગી જમાતવાળાઓના કલાકાર જેવા મોલ્વી તારીક જમીલની અસલિયત શું છે તેને સમ્ૂ અને ઈમાનની સલામતી માટે તેની વાતો કે બયાન સાંભળવાથી દૂર રહો. અગણિત બેઅદબીઓ ગુસ્તાખીઓ અલ્લાહની, રસૂલની, નબીઓ, સહાબા તેમજ અલ્લાહના નેક બંદાઓની તારીક જમીલે કરી છે જેમાંથી અમુકનું વર્ણન કરીએ છીએ.

★ અલ્લાહની શાનમાં તારીક જમીલની ગુસ્તાખીઓ ક્ષ ★

આ તબ્લીગી જમાતના આગેવાન આ એકટર પાકિસ્તાની મોલ્વી અલ્લાહથી દુઆ માંગતી વેળા અલ્લાહને સંબોધીને કહે છે :–

''.....અય બાદશાહોં કે બાદશાહ ઝ... તૂ એલાન કર દે કે મૈં આ રહા હૂં ઝ તૂ કહ દે કે મૈં આ રહા હૂં ઝ ફરિશ્તોં કો ઉતાર દે ઝ લશ્કરોંકો ઉતાર દે ઝ જિબ્રઈલ કો ભેજ દે ઝ મીકાઈલ કો ભેજ દે ઝ ઈસ્રાફીલકો ભેજ દે, ... તૂ આ ૂ ઝ બળી દેર હો ગઈ હૈ... હમ તુઝે બુલાને આયે હૈં આ ૂ ઝ આ ૂના ઝ ... અબ તો તેરી ખુદાઈ પર હાથ ડાલ રહે હૈં ઝ વો કહ રહે હૈં હમ ખુદા હૈં ઝ તૂ આકે ઉન્હેં દિખા દે ઝ યા અલ્લાહ ઝ આ ૂ ઝ હમારી ઝિદ માન લે ઝ તૂ અગર હમારે સામને હોતા તો હમ તેરે પાહ્ વ પકળ લેતે ઝ હમ તુઝસે ચિમટ ૂતે, હમ ઝિદ કરતે, રોતે ધોતે, હમ લોટ પોટ હોતે, તેરે આગે પીછે યા અલ્લાહ ઝ હમ શોર મચાતે ઝ અબ ભી હમ અપને ઈમાન કે તસવ્વુર મેં તેરે હી કઊદમોંમેં ગિરે પળે હૈં, તેરા હી દામન થામ રહે હૈં, હમેં અપની ૂલીમેં છુપા લે. ....ઔર તૂ દરવાઝે ન ખોલે તો તેરે યહ બંદે અબ કહાં ૂએંગે ઝ હમારે ઝખ્મોં પે મરહમ રખ દે ઝ (તારીક જમીલકી ગુસ્તાખિયાં, You Tube)

વિચારો ઝ આ કોઈ મોલ્વીના શબ્દો ખુદાના બારામાં હોય શકે છે ?ઝ શું ખુદાને આ રીતે સંબોધનાર મુસલમાન રહી શકે છે ?ઝ હજા આગળ સાંભળો ઝ અને ૂતે જ ઈન્સાફથી બતાવો કે શું મુસલમાન ખુદા

માટે આવું કહી શકે છે ?ઝ સાંભળો ઝ તારીક જમીલ કહે છે :–

"અબ તો તૂ આ ૂ ઝ.. હમારે ઘરકો આગ લગી હૈ. હમ તો હાય કરને પર ભી પકળે ૂતે હૈં, તૂં આ ૂ ઝ હમારી દુકાને નહશ્ર જલી, હમારા ઈમાન જલ ગયા ઝ હમારા હયા જલ ગયા ઝ...... અય મૌલા ઝ તુઝે તેરી ઈઝદઝતો બુલંદિયોંકા વાસ્તા, તૂ આ કે ઈસ બિગાળ કો ખતમ ફર્મા.... તૂ આજ ભી ન આયા તો તૂ કબ આયેગા ? યા અલ્લાહ ઝ અબ તો બળી દેર હો ગઈ હૈ મેરે આકઊા ઝ[૨] .... અબ તો દર ખોલ દે ઝ આ ૂ ઝ તૂ આ ૂ ઝ ઈસ દેશકો પાક કર દે ... હમ તો અપને ઘરમેં રોઝ ઝાળ દેતે હૈં, રોઝાના પાનીસે સાફ કરતે હૈં, તેરા આંગન ગંદા હો ગયા હૈ[૨]. ઝ આ ૂ ઈસે ધો દે ઝ..... આ ૂ ઝ આજ તેરા ઝાળુ ફિરેગા તો યે સાફ હોગા. આ ૂ તુઝે લલકારા ૂ રહા હૈ ઝ .... નહશ્ર આના હૈ ફિર ભી આ ૂ ઝ એક દફા કહ દે મૈં આ રહા હૂં[૩]....ઝ (તારીક જમીલ કી ગુસ્તાખિયાં, Youtube)

★ મુસલમાનો ક્ષ આંખો ખોલો ક્ષ આ ગુસ્તાખને ઓળખો ક્ષ★

મુસલમાનો ઝ ઉપરોક્ત શબ્દો ખુદાના ગુસ્તાખ તારીક જમીલના છે તેને વારંવાર વાંચો અને વિચારો કે શું આ કોઈ મુસલમાન બોલે છે કે કોઈ મુશ્રિક કે પાગલ બોલી રહી છે ?ઝ સૌ પ્રથમ તો ઈસ્લામી શરીઅતમાં અલ્લાહ વિશે શું અકઊીદો હોવો ૂોઈએ તેને સમજા લો ઝ અને ઈન્સાફથી વિચારો કે જે એની વિરૂધ્ધ બોલે તે અલ્લાહનો ગુસ્તાખ નથી ?ઝ અને ખુદાનો ગુસ્તાખ શું મુસલમાન કહેવાશે ?ઝ

ઈસ્લામી અકીદો : "અલ્લાહ તઆલા શરીર અને શારીરિક આકૃતિથી પાક છે. એટલે કે એ પોતે ન શરીર કે બોડી ધરાવે છે અને ન તો એવી બાબતો એને છે કે જે શરીર કે બોડીથી સંબંધ ધરાવે છે, બલ્કે એના માટે એ મુહાલ (અશક્ય) છે. જેથી એ સમય, જગા, મકાન, દિશા, શક્લ, સૂરત, વજન, માપ, વધારે ઓછું, સમાઈ જવું, ભેગુ મળી જવું, ઉત્પન્ન થવું, જવું આવવું, ફેરફાર થવું... વગેરે તમામ એવી બાબતો જે શરીર કે બોડી સાથે સંબંધ ધરાવે છે તેનાથી પવિત્ર પાક છે." *(કઊાનૂને શરીઅત)*

"અલ્લાહ તઆલા દિશા, સ્થળ, સમય, ગતિ, સ્થિરતા, મુખાકૃતિ, સૂરત તથા તમામ હવાદિદ (ફરેફારો)થી પાક છે." *(બહારે શરીઅત)*

"હઝરત શયખ અબ્દુલહક્ક મુહક્કિલદ દહેલ્વી رحمة الله عليه એ ફર્માવ્યું કે, ઈમાનની હકીકત એ છે કે તું ખુદા તઆલાની ઝાત તથા તેની દબુતિયા સિફતો એટલે ૂવંત, સાંભળનાર, ોનાર, અલીમો ખબીર વગેરે સિફતો તથા સલબિયા એટલે જગા, દિશા, સમયથી પાક હોવું વગેરે સિફતોને દિલથી માને અને તમામ અયબો તથા (હુદુદ) બાદમાં ઉદડ્ભવનાર નિશાનીઓથી તેને પાક તથા પવિત્ર યકીન કરે.

–(અન્વારુલ હદીષ્ટ, બહવાલા : અશિઅતુલ લમ્આત, ભાગ : ૧, પેજ : ૪૦)

પ્યારા દીની સુન્ની ભાઈઓને તેમજ સર્વ કલ્મા પર ઈમાન હોવાના તથા તૌહીદના દાવેદારોને નમ્ર વિનંતિ કે આ ઈસ્લામી અકઊીદો ધ્યાનમાં લો અને ઉપરોક્ત તારીક જમીલના શબ્દોને જુઓ પછી ૂતે જ

ઈન્સાફ કરો કે આવો શખ્સ મુસલમાન રહી શકે છે ?ઝ આ શું તમાશો તથા નાટકબાજા થઈ રહી છે તે વિચારો ઝ આ કેવો પાગલ માણસ છે ?ઝ જે અલ્લાહને બોલાવે છે કે :–

"આ ૂ ઝ આ ૂ ઝ બળી દેર હો ગઈ ઝ નહશ્ર આના હૈ ફિર ભી આ ૂ ઝ એક દફા કહ દે મૈં આ રહા હૂં ...ઝ"

ૂણે કોઈ માણસને બોલાવી રહીં છે ઝ ક્યારે કે ઈસ્લામી અકીદો ઉપર મુજબ છે કે અલ્લાહ તઆલા શરીરથી, અંગોથી, આવવા જવાથી, દિશાથી, સમયથી પાક છે. તો હવે આ શબ્દો તારીક જમીલ કયા આધારે કહે છે ?ઝ ૂણે કે એ અલ્લાહને શરીરવાળો, અંગોવાળો માનીને પોકારી રહેલ છે કે:

"તૂ એલાન કર દે કે મૈં આ રહા હૂં... તૂ કહ દે કે મૈં આ રહા હૂં...ઝ તૂ હમારે સામને હોતા તો હમ તેરે પાહ્ન પકળ લેતે ઝ હમ તુઝસે ચિમટ ૂતે ઝ ... તેરે આગે પીછે યા અલ્લાહ ઝ હમ શોર મચાતે ઝ .... તૂ આજ ભી ન આયા તો તૂ કબ આયેગા ?ઝ"

તૌબા ઝ અસ્તગફિરુલ્લાહ ઝ અલ્લાહની શાનમાં આ શબ્દો કેટલી મહાન ગુસ્તાખી છે ?ઝ અને છતાં આ ગુસ્તાખનાં બયાનો કે વાતોને તમે કઈ રીતે સાંભળી શકો છો ?ઝ તમારી ઈમાની ગૈરત કયાં ગઈ ?

★ નબી કરીમ ﷺની શાનમાં તારીક જમીલની ગુસ્તાખી ક્ર ★

અલ્લાહની શાનમાં બેઅદબી કરનાર આ મોલ્વી તારીક જમીલ અલ્લાહના પ્યારા મહબૂબ ﷺને માટે કેવા બેઅદબીભર્યા શબ્દો વાપરે છે તે જુઓ ઝ ખુદ જણાવે છે :–

*"અલ્લાહે પોતાના **"નબી ﷺની જિંદગીની કક્ષા"** દુનિયવી લેહાઝથી **એટલી નીચી રાખી, એટલી નીચી રાખી** કે કોઈ ફકીર અલ્લાહને શિકવો નથી કરી શકતો. મરીથી અમારી (તબ્લીગી) જમાઅત આવી રહી હતી. ત્યાં મજૂરો ભેગા થયા હતા. હૂર દોઢ હૂર મજૂરો સમદ મેં બયાન કયુશ્ર. માટી જ માટી તેમના શરીર પર હતી, હાથો પર માટી, સર્વ કપડાં મેલાંઘેલાં હતાં. મેં કઈં, ભાઈ ઝ કોઈ એવો ફકીર છે જેના ઘરમાં ત્રણ દિવસ ચુલો ન સળગતો હોય ? કોઈ એવો તમારામાં ફકીર છે ? સૌએ કઈં કે નહશ્ર ઝ કોઈ નથી ઝ મેં કઈં, મારો તમારો નબી એવો ફકીર હતો ઝ........"*
(માસિક: અદ્દઅવતુ ઈલલ્લાહ, ૭–૧–૨૦૦૭, લાહોર, પેજ : ૨૩, બયાન : મૌલાના તારીકી જમીલ, જુઓ : youtube પર Tarik jamilki Gushtakhi)

સુન્નીઓ ઝ વિચારો ઝ નબી ﷺને સદા તુંકારમાં સંબોધનાર તથા નબી કરીમ ﷺને "ફકીર" કહેનાર ગુસ્તાખે નબી તારીક જમીલને મિશ્કાત શરીફની આ હદીષ ન યાદ આવી કે, "મારી પાસે જમીનના ખૂનાઓની કૂંચીઓ લાવવામાં આવી અને મને સોંપવામાં આવી." તેમજ ફર્માવ્યું : "ૂ હું ચાહું તો મારી સાથે સોનાના પહાડ ચાલ્યા કરે." તેમજ કુર્આનમાં રબ તઆલાએ રસૂલુલ્લાહ ﷺને પોતે "ગની" જ નહશ્ર પણ અન્યોને "ગની" (માલદાર) કરનારા દર્શાવ્યા છે. એ ઉપરાંત આપના ઈીખ્તયારો દર્શાવતી અસંખ્ય આયતો હદીષ્ટો મૌજૂદ છે તે ન સૂઝયું તો સામાન્યથી અતિ સામાન્ય ફકીર હુઝૂર ﷺને દર્શાવ્યા ?ઝ એ તંગીની ીસ્થતિ તો ઈીખ્તયારી હતી, કાંઈ સામાન્ય માણસો જેમ આવી પડેલી આફત કે ગરીબાઈ કે ફકીરી કે ભૂખમરો ન હતો. છતાં તારીક જમીલ કેવા શબ્દ વડે નબી ﷺને સંબોધે છે ઝ

ફતાવા કાઝીખાનમાં છે કે, **"જે શખ્સ નબીને કોઈ પ્રકારનો એબ લગાડે તે કાફિર છે."** તો હુઝૂર ﷺની જિંદગીની કદ્રાને નીચી, ખૂબ નીચી કહેનાર તથા આપને "બધાથી વધુ ફકીર" કહેનાર આ તારીક જમીલે હુઝૂર પર અયબ લગાડયો કે નહીં ?

આ જ મોલ્વી તારીક જમીલ દેવબંદી એક જગાએ કહે છે કે :–

"સહાબીઓને કાફિર કહેવાથી માણસ કાફિર નથી થતો. આવુ આપણા જ અગ્રગણ્ય આલિમોના ફત્વામાં મેં વાંચ્યું છે. એક માણસ કહે છે કે સર્વ સહાબીઓ કાફિર છે, એના પર કુફ્રનો ફત્વો નથી આવતો."............ (youtube)

વિચારો : સામાન્ય મુસલમાનને કોઈ કાફિર કહે અને હકીકતમાં તે કાફિર નથી, તો કહેનાર પોતે કાફિર થઈ જશે. આ ફિકહનો સામાન્ય નિયમ છે, તો પછી સહાબીએ રસૂલને કાફિર કહેનાર કેમ કાફિર નહીં થાય ? ભાઈઓ ! ન એના અકીદાનું ઠેકાણુ છે ન બોલવાનુ ઠેકાણુ છે ! જેથી એની વાતો સાંભળવાથી દૂર રહો.

★ અન્ય નબીઓની તથા અહલે બયતની શાનમાં ગુસ્તાખી ★

આમ પણ આ દેવબંદી જમાતનો મોલ્વી તારીક જમીલ પોતે મોલ્વી અશરફ અલી થાનવી, મોલ્વી રશીદ અહમદ ગંગોહી, મોલ્વી કાસિમ નાતોન્વી વગેરેને જેઓ નબીની ગુસ્તાખીમાં પડી કુફ્ર કરી ચૂક્યા છે તેમને પોતાના પેશવા સ્વીકારીને પોતે પણ કુફ્રમાં પડેલો છે જ ! અને તેના પેશવાઓના પગલે ચાલી સહાબા તથા નબી કરીમ ﷺ તેમજ અન્ય અંબિયાની શાનમાં તેમજ અહલે બયતની શાનમાં અધિક ગુસ્તાખીઓ કરી રહેલ છે જેની સંક્ષિપ્ત વિગત જુઓ : એક ઠેકાણે કહે છે :–

"તૌરાત અલ્લાહની કિતાબ નથી, ઝબૂર અલ્લાહની કિતાબ નથી, ઈન્જીલ અલ્લાહની કિતાબ નથી, કુર્આન અલ્લાહની કિતાબ છે."

વિચારો ! શું અલ્લાહની કિતાબોનો સ્પષ્ટ ઈન્કાર કરનાર તારીક જમીલ ઈસ્લામમાં રહી શકે છે ?

એક જગાએ કહે છે :– *"ઈમામે હસન રમતા રમતા આવ્યા. જોયું કે રસૂલુલ્લાહ ﷺ સૂતેલા છે અને આપની નાફ (ડૂંટી)નું કાણુ નજર આવ્યું તો તેમણે ત્યાંથી પેશાબની ધાર મારી !"* આ શું બકવાસ થઈ રહી છે ? એક જગાએ કહે છે :–

".........ઉન્હોંને (વહાબિયોં)ને કહા : યહ સબ્ઝ ગુંબદ તોળ દિયા જાએ, કબ્ર પર ગુંબદ બનાના મના હૈ. પછી પોતે કહે છે : ઔર યહ બિલકુલ સહીહ બાત હૈ કબ્ર પર ગુંબદ બનાના મના હૈ, ઉસે તોળ દિયા જાએ."

એક તકરીરમાં *અલ્લાહના ખલીલ હઝરત ઈબ્રાહીમ عليه السلامને બુઢ્ઢા કહ્યા, હઝરત મૂસા عليه السلامને માટે કહ્યું, મૂસા ભાગા ! હઝરત ઈમામ હુસૈન رضي الله عنهને પાગલ કહ્યા, હઝરત ઉમર માટે કહ્યું કે, "હઝરત ઉમર ભીગી બિલ્લી (ડરી ગયેલી બિલાડી)ની માફક બની ગયા !"* (બયાને જમીલ, ૨/૮૩)

આ જ ગુસ્તાખ તારીક જમીલનો ચેલો એક વખતનો ગવૈયો જાહિલ જુનેદ જમશેદ જેણે ઉસ્તાદના જ પગલે ચાલીને ઉમ્મતની મા આઈશા رضي الله عنهاની તૌહીન કરતો તાર્કિક વાક્યો રજૂ કર્યો પછી કહ્યું કે, આ એ વાતની સાબિતી છે કે નબી ﷺની સોહબત મેળવીને પણ ઔરત નથી બદલાઈ શકતી.

આ તબ્લીગી એ પણ કહે છે કે : *''બે મુકઊદ્દસ પવિત્ર ખાતૂનો અમીર સાહબની સોહબતમાં આવીને વલીય્યહ બની ગઈ ઝ'' તે કોણ હિરોઈન વીણા મલિક તથા નરગીસ સાહિબા, ફયારથી અમીર તારીક જમીલની સોહબતમાં આવી ત્યારથી બદલાઈને વલીય્યહ બની ગઈ ઝ*

આર્સ્યની વાત છે કે તારીક જમીલનો શાગિર્દ એક વખતનો જુનૈદ જમશેદ ગવૈયો એક તરફ કહે છે કે, *''મા આઈશા رضی اللہ عنہا નબીની સોહબતમાં રહીને પણ ન બદલાયી.''* પછી કહે છે કે, *''નબીની સોહબતથી પણ ઔરત નથી બદલાય શફતી ઝ''* ફયારે બીજા બાજુ કહે છે કે, *''તબ્લીગી જમાઅતના અમીર તારીક જમીલની સોહબતમાં હિરોઈનો, ડાન્સરો વલીય્યહ બની ગઈ ઝ''* શું આ નબી صلی اللہ علیہ وسلمની તથા મા આઈશા رضی اللہ عنہاની ગુસ્તાખી નથી ?ઝ

તેમજ તારીક જમીલની મજલિસમાં હંસી મૂાક (ૃકસ)ની મહેફિલ થઈ રહી છે તેમાં ''પીર સાહબ'' શબ્દની હસી *''પેશાબ ઝ પેશાબ ઝ''* બોલીને ઉડાવાય રહી છે. તેમજ પાન ખાવાની આદતવાળો કહે છે કે, હું કેમ પાન ન ખાહ્ ઝ કુર્આનમાં અલ્લાહ પણ પાનનો ઝિક્ર કરી રઈી છે : ''કુલ્લુ મન અલૈહા ફાન.'' અને આ રીતે કુર્આનની હસી ઉડાડી સર્વ હસી રઈા છે ઝ આ લોકોમાં અદબ નામની ચીજ જ નથી.

લખાણ ન લંબાવતાં વાંચકો પર ફેંસલો છોડું છું કે જેઓ અલ્લાહની, નબી صلی اللہ علیہ وسلمની, અન્ય નબીઓની, ઉમ્મતની મા આઈશા સિદ્દીકઊા رضی اللہ عنہاની, ઈમામ હસન તથા હુસૈન رضی اللہ عنہماની, સહાબીઓની વગેરે મહાન હસ્તીઓ, અલ્લાહના મહબૂબ બંદાઓની ગુસ્તાખી કરે, તેમના મઝારોના ગુંબદોને તોડી પાડવા ૂઈએ એવાં બયાનો કરે તો તેમનાં બયાનો સાંભળીને તમે કઈ ખ્વાબોની જન્નતમાં જવા માગો છો ?ઝ ૂતે જ ફેંસલો કરી લેશો.

૧ જાન્યુ. ૨૦૧૫થી લવાજમમાં વધારો !

જેવી રીતે મોંઘવારી અન્ય દુનિયાવી પ્રોડક્ટ કરવાવાળાને નડે છે તથા દુનિયવી કામો કરનારા કર્મચારીઓને પગારો ન વધતાં ખેંચ ઉભી થાય છે તેમ દીની વિષયોની કિતાબો, માસિક અંકો વગેરે પ્રસિધ્ધ કરનારા તથા ઈમામો, હુફ્ફાઝ, આલિમોને પણ મોંઘવારી નડતી હોય છે ! જેથી તેમને પણ રાહત થાય તેવો પગારોમાં વધારો કરવો જોઈએ એ સ્વભાવિક વાત છે.

આપણુ માસિક “બરકાતે ખ્વાજા” પણ મોંઘવારીનો સામનો કરી રહ્યું છે, કારણ કે મલ્ટિ કલર સુંદર ટાઈટલ તથા ઉમદા કાગળો પર ઉમદા પ્રિન્ટિંગ.... વગેરે સુંદર કામગીરી માટે ઘણો ખર્ચ સહન કરવો પડે છે જેથી નાછૂટકે તા. ૧ જાન્યુઆરી ૨૦૧૫થી વાર્ષિક લવાજમમાં કેવળ ત્રીસ રૂપિયા (રૂા. ૩૦)નો મામૂલી વધારો કરવામાં આવ્યો છે જેની વિગત નીચે કોઠામાં દર્શાવી છે. ૩૧ ડિસેમ્બર ૨૦14 સુધી જૂના દરો રહેશે અને ૧ જાન્યુઆરી–૨૦૧૫થી લવાજમ વધી જશે જેથી આટલા સમયમાં પણ જેમણે જૂના દરોનો લાભ લેવો હોય તેઓ જલ્દીથી લવાજમો મોકલાવી આપે. *–તંત્રી : બરકાતે ખ્વાૂ (માસિક)*

છુટક નકલ	રૂા. ૨૦/–	વાર્દિક લવાજમ	રૂા. ૧૮૦/–
પેટ્રન ગ્રાહક ફી (૧૧ વર્ષ માટે)	રૂા. ૨૦૦૦/–	આજુવન ગ્રાહક	રૂા. ૪,૫૦૦/–

કુર્આને પાકની તફસીર

કન્ઝુલ ઈમાન વ ખઝાઇનુલ ઇરફાન

કાર્યાલય

અઝ : આ'લા હઝરત
ઈમામ અહમદ રઝા رحمۃ اللہ علیہ

અનુવાદક : મૌલાના હસન
આદમ કોલવનવી رحمۃ اللہ علیہ

સૂરએ બકરહની તફસીર

સૂરએ બકરહ મદીનામાં ઉતરેલી અને એમાં ૨૮૬ આયતો અને ૪૦ રૂકુઅ છે.

يٰبَنِیْۤ اِسْرَآءِیْلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِیَ الَّتِیْۤ
اَنْعَمْتُ عَلَیْكُمْ وَ اَنِّیْ فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِیْنَ ﴿۱۲۲﴾
وَ اتَّقُوْا یَوْمًا لَّا تَجْزِیْ نَفْسٌ عَنْ نَّفْسٍ شَیْــٴًـا وَّ لَا
یُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَّ لَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَّ لَا هُمْ
یُنْصَرُوْنَ ﴿۱۲۳﴾ وَ اِذِ ابْتَلٰۤى اِبْرٰهٖمَ رَبُّهٗ بِكَلِمٰتٍ
فَاَتَمَّهُنَّؕ قَالَ اِنِّیْ جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمَامًاؕ قَالَ وَ مِنْ
ذُرِّیَّتِیْؕ قَالَ لَا یَنَالُ عَهْدِی الظّٰلِمِیْنَ ﴿۱۲۴﴾ وَ اِذْ جَعَلْنَا
الْبَیْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَ اَمْنًاؕ وَ اتَّخِذُوْا مِنْ
مَّقَامِ اِبْرٰهٖمَ مُصَلًّىؕ وَ عَهِدْنَاۤ اِلٰۤى اِبْرٰهٖمَ وَ
اِسْمٰعِیْلَ اَنْ طَهِّرَا بَیْتِیَ لِلطَّآىٕفِیْنَ وَ الْعٰكِفِیْنَ
وَ الرُّكَّعِ السُّجُوْدِ ﴿۱۲۵﴾ وَ اِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّ اجْعَلْ
هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَّ ارْزُقْ اَهْلَهٗ مِنَ الثَّمَرٰتِ مَنْ
اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَ الْیَوْمِ الْاٰخِرِؕ قَالَ وَ مَنْ كَفَرَ
فَاُمَتِّعُهٗ قَلِیْلًا ثُمَّ اَضْطَرُّهٗۤ اِلٰى عَذَابِ النَّارِؕ
وَ بِئْسَ الْمَصِیْرُ ﴿۱۲۶﴾

અય યાકૂબની ઔલાદ ક્ષ યાદ કરો મારું એહસાન જે મેં તમારા પર કર્યું અને તે જે મેં તે સમયના બધા લોકો પર તમને મોટાઇ આપી (૧૨૨) અને ડરો તે દિવસથી કે કોઇ જીવ બીજાનો બદલો નહિ થાય અને ન તેને કંઇ લઇને છોડીએ અને ન કાફિરને કોઇ ભલામણ ફાયદો આપે[૨૨૧] (૧૨૩)

અને જ્યારે[૨૨૨] ઇબ્રાહીમને અજમાવ્યો તેના રબે અમુક વાતોથી[૨૨૩] તો તેણે તે પૂરી કરી બતાવી[૨૨૪] ફરમાવ્યું, હું તમને લોકોનો સરદાર બનાવનાર છું. વિનંતી કરી, અને મારી ઔલાદને ? ફરમાવ્યું, મારો વાયદો જાલિમોને પ્રાપ્ત થતો નથી[૨૨૫] (૧૨૪) અને યાદ કરો જ્યારે અમે આ ઘર[૨૨૬]ને લોકો માટે કેન્દ્રિત થવાની જગ્યા અને શાંતિનું સ્થળ બનાવ્યું[૨૨૭] અને ઇબ્રાહીમના ઉભા રહેવાની જગ્યાને નમાઝનું સ્થળ બનાવો[૨૨૮] અને અમે તાકીદ ફરમાવી ઇબ્રાહીમ અને ઇસ્માઇલને કે મારૂ ઘર ખૂબ પવિત્ર કરો તવાફવાળાઓ અને એતેકાફવાળાઓ અને રૂકૂઅ અને સિજદા કરનારાઓ માટે (૧૨૫) અને જ્યારે ઇબ્રાહીમે વિનંતી કરી, અય મારા પાલનહાર ! આ શહેરને શાંતિનું સ્થળ બનાવ અને એના રહેવાસીઓને જાત જાતના ફળોથી રોજી આપ જે તેમનામાંથી અલ્લાહ અને પાછલા દિવસ (આખિરત) પર ઇમાન લાવે[૨૨૯] ફરમાવ્યું, જે કાફિર થયો થોડું વાપરવાનું તેને પણ આપીશ પછી તેને દોઝખના અઝાબ તરફ લાચાર કરી દઇશ, અને તે ઘણી ખરાબ જગ્યા છે પલટવાની (૧૨૬)

:: સમજૂતી ::

૨૨૧. આમાં યહૂદીઓને રદીયો અપાયો છે. તેઓ કહેતા હતા કે અમારા બાપ દાદા બુઝુર્ગ થઇ ગયા છે, તેઓ શફાઅત કરીને અમને છોડાવી લેશે, આ આયતમાં તેમને નિરાશ કરવામાં આવે છે કે શફાઅત કાફિરો માટે નથી.

૨૨૨. હઝરત ઇબ્રાહીમ عليه السلامનો જન્મ હવાઝની ધરતી પર સૂસ નામના સ્થળે થયો. પછી આપના પિતા આપને નમરૂદના શહેર બાબુલમાં લાવ્યા, યહૂદીઓ, નસારા અરબસ્તાનના મુશ્રિકો બધા જ પોતે તેમની ઔલાદમાં હોવા બદલ ગર્વ કરે છે અને આપની શ્રેષ્ઠતા સ્વીકારે છે. એટલે અહિ અલ્લાહ પાકે તેમની જિંદગી વિશે એવું વર્ણન કર્યું છે જેથી બધા પર ઇસ્લામનો સ્વીકાર કરવો જરૂરી બની જાય. કારણ કે અલ્લાહ પાકે જે વસ્તુઓ તેમના પર વાજિબ કરી તે ખાસ ઇસ્લામની બાબતો છે.

૨૨૩. અલ્લાહની અજમાઇશ એ છે કે કોઇ પાબંદી લગાવીને બીજા ઉપર તેના ખરા ખોટા હોવાનું જાહેર કરે.

૨૨૪. જે વાતો અલ્લાહ તઆલાએ હઝરત ઇબ્રાહીમ عليه السلام પર અજમાઇશ માટે વાજિબ કરી હતી, તેમાં તફસીરકારોના અમુક મંતવ્યો છે. કતાદહનું મંતવ્ય છે કે તે હજના અરકાન છે, મુજાહિદનુ કહેવું છે કે એનાથી તે દસ ચીજો મુરાદ છે. જે આગળની આયતોમાં આવે છે. હઝરત ઇબ્ને અબ્બાસનું મંતવ્ય છે કે તે દસ ચીજો આ છે, ૧. મૂંછો કાતરવી, ૨. કોગળા કરવા, ૩. સફાઇ માટે નાકમાં પાણી વાપરવું, ૪. મિસ્વાક (દાતણ) કરવું, ૫. સેંથો પાડવો, ૬. નખ કાપવા, ૭. બગલના વાળ દૂર કરવા, ૮. દૂંટી નીચેના વાળની સફાઇ, ૯. ખત્ના, ૧૦. પાણીથી ઇસ્તિન્જા કરવો, આ બધી વસ્તુઓ હઝરત ઇબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ પર વાજિબ હતી અને આપણા પર એમાંથી અમુક વાજિબ અને અમુક સુન્નત છે.

૨૨૫. **મસઅલો** :- એટલે કે આપની અવલાદમાં જે જાલિમ (કાફિર) છે તે સરદારીનો હોદ્દો પામશે નહિ.

મસઅલો :- એનાથી જાણવા મળ્યું કે કાફિર મુસલમાનોનો સરદાર થઇ શકતો નથી અને મુસલમાનો માટે તેની તાબેદારી જાઇઝ નથી.

૨૨૬. ઘરનો મતલબ કાબા શરીફ છે અને એમાં આખાય હરમ શરીફનો સમાવેશ થાય છે.

૨૨૭. શાંતિનું સ્થળ બનાવવાનો મતલબ એ છે કે કાબાના હરમમાં ખૂનામરકી, લૂંટફાટ હરામ છે અને ત્યાં શિકાર (જાનવર) સુદ્ધાં માટે શાંતિ છે, એટલે સુધી કે હરમ શરીફમાં વાઘ-વરૂ પણ શિકારનો પીછો કરતાં નથી, બલ્કે છોડીને ચાલ્યા જાય છે. એક મંતવ્ય એવું છે કે, મોમિન એમાં પ્રવેશીને અઝાબથી નચિંત થઇ જાય છે, હરમને હરમ એટલા માટે કહેવામાં આવે છે કે ત્યાં કત્લ, જુલ્મ શિકાર હરામ છે. (અહમદી) જો કોઇ ગુનેહગાર પણ દાખલ થઇ જાય તો ત્યાં તેને છેડવામાં આવશે નહિ. (મદારિક)

૨૨૮. મુકામે ઇબ્રાહીમ તે પત્થર છે કે જેના ઉપર ઉભા રહીને હઝરત ઇબ્રાહીમ عليه السلامએ કા'બા શરીફનું ચણતર કર્યું અને તેમાં આપના કદમ મુબારકનું નિશાન છે. અને તેને નફિલ નમાઝોનું સ્થળ બનાવવા માટેનો હુકમ છે. (આ જન્નતી પત્થર હોવા ઉપરાંત હઝરત ઇબ્રાહીમ عليه السلامના કદમોની નિસ્બતવાળો હોવાથી ત્યાં નમાઝ પઢવી બરકત અને વધુ સવાબ છે.) એક મંતવ્ય એવું છે કે આ નમાઝથી તવાફની બે રકાતો મુરાદ છે. (અહમદી).

૨૨૯. સરદારીના વિષયમાં ''લાયનાલુ અહદીઝઝાલિમીન'' (મારો વાયદો જાલિમોને પ્રાપ્ત નહિ થાય) એવું ફરમાવવામાં આવ્યું હતું તેથી આ દુઆમાં હઝરત ઇબ્રાહીમ عليه السلامએ મોમિનોને ખાસ કર્યા, અને અદબનો એ જ તકાદો હતો, અલ્લાહ પાકે મહેરબાની ફરમાવી. દુઆ કબૂલ થઇ, અને ફરમાવ્યું રોજી તો બધાંને જ આપવામાં આવશે, મોમિનોને અને કાફિરોને પણ. પરંતુ કાફિરોની રોજી થોડી હશે એટલે કે ફકત દુનિયાવી જિન્દગીમાં જ તે ફાયદો ઉઠાવશે.

હદીષ : તિર્મિઝી અને નિસાઈએ રિવાયત કરી અને ઈબ્ને માજહ, દારમીએ બયનુલ અસાબિહ (આંગળીઓ વચ્ચે) સુધી રિવાયત કરી છે. હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ رضی اللہ عنہما થી ફર્માવે છે, રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ علیہ وسلم એ ફર્માવ્યું કે જ્યારે તમે વુઝૂ કરો તો પોતાના હાથ પગની આંગળીઓનો ખિલાલ કરો[૧]. (તિર્મિઝી) અને ઈબ્ને માજહએ એ જ પ્રમાણે રિવાયત કરી. અને તિર્મિઝીએ ફર્માવ્યું, આ હદીષ ગરીબ છે. રિવાયત મસ્તૂરદ ઈબ્ને શદ્દાદથી[૨], ફર્માવે છે કે મેં રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ علیہ وسلم ને જોયા કે જ્યારે વુઝૂ કરતા તો પોતાની ટચલી આંગળી વડે પગોની આંગળીઓનો ખિલાલ કરતા[3]. (તિર્મિઝી, અબૂ દાઉદ, ઈબ્ને માજહ)

હઝરત અનસ رضی اللہ عنہ થી રિવાયત કરે છે. ફર્માવે છે કે રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ علیہ وسلم જ્યારે વુઝૂ કરતા તો એક ખોબો પાણી લઈને હડપચી (દાઢી)ની નીચે પહોંચાડતા જેના વડે પોતાની દાઢીને ખિલાલ કરતા અને ફર્માવતા કે મારા રબે મને આવો જ હુકમ આપ્યો છે[૪]. (અબૂદાઉદ)

હઝરત ઉષ્માન رضی اللہ عنہ થી રિવાયત છે કે નબી صلی اللہ علیہ وسلم પોતાની દાઢી મુબારકનો ખિલાલ કરતા હતા[૫]. (તિર્મિઝી, દારમી) હઝરત અબૂ હય્યહથી[૬]થી રિવાયત છે. ફર્માવે છે કે મેં હઝરત અલીને જોયા, આપે વુઝૂ કયુશ્ર તો પોતાના હાથો ધોયા જેથી એને સાફ કરી નાખ્યા. પછી ત્રણ વાર કુલ્લી, ત્રણ વાર નાકમાં પાણી, પછી પોતાનું મોઢું તથા કોણીઓ સુધી ત્રણ ત્રણ વાર ધોયું, એકવાર માથાનો મસહ કર્યો[૭]. પછી પોતાના પગો ઘૂંટીઓ સુધી ધોયા[૮]. પછી ઉભા થયા તો તહારતનું (વુઝૂ કરતાં) બચેલુ પાણી ઉભા રહીને પીધુ[૯]. પછી ફર્માવ્યું, મેં ચાહ્યું કે તેમને દેખાડુ કે હુઝૂરે અન્વર صلی اللہ علیہ وسلم નું વુઝૂ કેવું હતુ[૧૦]. (તિર્મિઝી તથા નિસાઈ)

રિવાયત છે હઝરત અબ્દે ખૈરથી[૧૧]. ફર્માવે છે કે અમે બેઠા બેઠા હઝરત અલી رضی اللہ عنہ ને જોઈ રહ્યાં હતા. જ્યારે તેમણે વુઝૂ કયુશ્ર અને પોતાનો જમણો હાથ નાખ્યો તો મોં ભરીને કોગળો કર્યો અને નાકમાં પાણી લીધું અને ડાબા હાથ વડે નાક ખંખેયુશ્ર. આવું ત્રણવાર કયુશ્ર. પછી ફર્માવ્યું કે જેને રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ علیہ وسلم નું વુઝુ જોવું પસંદ હોય, તો હુઝૂરનું વઝૂ આ પ્રમાણે હતુ[૧૨]. (દારમી)

-:: સ....મ....જૂ....તી.... ::-

૧. બેહતર એ છે કે હાથોંની આંગળીઓનો ખિલાલ કોણીઓ સુધી હાથ ધોવાની સાથે કરે અને પગોની આંગળીઓનો ખિલાલ પગો ધોવાની સાથે કરે. પરંતુ જો આ બંનેવ ખિલાલ પગોને ધોઈને કરે તો પણ જાઈઝ છે કેમ કે "વાવ" કેવળ બહુવચન ચાહે છે.

૨. આપ કર્શી છે કબીલા બની ફહરથી છે. પ્રથમ કૂફામાં પછી મિસરમાં વસવાટ કર્યો. હુઝૂરની વફાતના સમયે આપ બાળક હતા, પરંતુ સમજદાર હતા એટલા માટે હુઝૂરથી આપનું સાંભળવું સાબિત છે.

૩. એટલે કે ડાબા હાથની ટચલી આંગળી વડે એ રીતે ખિલાલ કરતા કે જમણા પગની ટચલી આંગયળીથી શરૂ કરતા અને ડાબા પગની ટચલી આંગળી પર ખત્મ કરતા. આ ખિલાલ આપણે ત્યાં મુસ્તહબ છે, ઈમામ માલિકની નજાક ફર્ઝ છે જેથી કરવું જોઈએ જેનાથી મતભેદથી બચી જઈએ.

૪. ઼ૂહેર એ છે કે દાઢી શરીફનો એ ખિલાલ ચહેરો ધોવાની સાથે હતો ન કે વુઝૂ પછી, અને 'અમરે રબ''થી મુરાદ વહીએ ખફી એટલે ઈલ્હામ છે, અથવા જિબ્રઈલના વાસ્તાથી માલૂમ થયું કે હુઝૂર પર વહી કેવળ કુર્આનની જ નથી થઈ, એના સિવાય અન્ય પણ છે. યાદ રાખશો કે આ અમ્ર વાજિબ હોવાનો નથી બલ્કે ઈસ્તેહબાબી (મુસ્તહબ હોવા વિશે)નો છે, કેમ કે દાઢીનો ખિલાલ કોઈને ત્યાં ફર્ઝ નથી.

૫. એટલે કે મોટાભાગે ન કે હમેશાં એવી રીતે જમણા હાથની મુબારક આંગળીઓ હડપચીની નીચેથી દાઢીની જડમાં કાંસકી કરે તેમ નાખીને દાઢ ીને નીચે લઈ જતા.

૬. આપનું નામ અમ્ર ઈબ્ને નસ્ર છે. કુીંન્નયત અબૂ હય્ય છે. હમ્દાનના રહેવાસી છે. તાબઈ છે. હઝરત અલી رضی اللہ عنہની સાથે રહીં.

૭. સ્પષ્ટ જણાયું કે અંગોનું ધોવું ત્રણ ત્રણવાર સુન્નત છે, પણ મસહ એક એક જ વાર છે. આ હદીષ્ટ હનફીઓની મજબૂત દલીલ છે.

૮. એટલે કે ઘૂંટીઓ સમેટ ત્રણવાર ધૂએ. ''મા ઈલા'' એ ''મઅ''ના અર્થમાં છે. અને કેમ કે અગાઉ ત્રણ ત્રણવારનું વર્ણન થઈ ચૂક્યું એટલે અહશ્ર વર્ણન ન ક્યશ્રુ

૯. ઼ૂણવા મળ્યું કે વુઝૂનું વધેલુ પાણી વુઝૂ પછી ઉભા રહીને પીવું સુન્નત છે. કેમ કે એ પાણી વડે એક ઈબાદત અદા કરવામાં આવી એટલા માટે આ બરકતવાળુ પણ છે અને હુર્મતવાળુ (તાઝીમને પાત્ર) પણ છે, જેમ કે આબે ઝમઝમ હઝરત ઈસ્માઈલ علیہ السلامના કઊદમોથી પેદા થયું એટલા માટે એની પણ હુર્મત છે, તેને ઉભા રહીને પીવામાં આવે છે. સહાબાએ કિરામ હુઝૂર صلی اللہ علیہ وسلمના વુઝૂના ધોવણને પીતા અને આંખોથી લગાડતા હતા. અમુક મુરીદો પોતાના પીરનુ એઠુ પાણી અને તેમનુ આપેલુ તબર્રુક ઉભા રહીને ખાય પીએ છે, આ એહતેરામની અસ્લ આ હદીષ્ટો છે.

૧૦. એટલે કે મને એ વખતે વુઝૂની જરૂરત ન હતી, તમારી તાલીમના માટે તમને વુઝૂ કરીને બતાવ્યું. ઼ૂણવા મળ્યું કે અમલી તબ્લીગ પણ જરૂરી છે

૧૧. આપનું નામ અબ્દે ખૈર ઈબ્ને યઝીદ છે. કુીંન્નયત અબૂ અમ્મારા છે. કૂફાના રહેવાસી છે. હુઝૂર صلی اللہ علیہ وسلمનો જમાનો પામ્યો પણ મુલાકઊાત ન કરી શક્યા, એટલા માટે આપ જલીલુલકઊદર તાબઈ છે. હઝરત અલી رضی اللہ عنہના સાથીઓમાંથી છે. ૧૨૦ વરસની ઉમર પામ્યા.

૧૨. આ હદીષ્ટ ટૂંકાણમાં છે જેમાં કેવળ કુલ્લી અને નાકઊના પાણીનું વર્ણન છે. નહશ્ર તો હઝરત અલી મુર્તઝા رضی اللہ عنہએ પૂરું વુઝૂ કરીને દેખાડયું હતું. હાથ નાખવાથી મુરાદ મોટા વાસણમાં હાથ નાખીને કુલ્લી વગેરે માટે ખોબો ભરવું છે.

તશરીફે જહાં

દયાદરા : થી નાસિર મુહમ્મદ શેઠ જણાવે છે કે તેમના પુત્ર હાફિઝ શોઅબને ત્યાં ઼ૂબિયા ખાતે પુત્રી જન્મ (નામ : નૂર ફાતિમા) થયો જેની ખુશીમાં તેમણે રૂા. ૧૦૦૦/– ''દારુલ ઉલૂમ બરકાતે ખ્વાજ઼ૂ'' આમોદને આપ્યા છે. અલ્લાહ ''નૂર ફાતિમા''ને હઝરત ફાતિમા ઝહદરાની સૂરત, સીરતનો સદકઊો અતા કરે. (આમીન) *–તંત્રી : બરકાતે ખ્વાજ઼ૂ (માસિક)*

કાકડાપાર : જનાબ મુકતસિદ તલાટી કાવીવાલાનો પુત્ર મુહમ્મદ ખુઝૈમા M.B.B.S.ની ડિગ્રી હાંસલ કરવા કિરગીસ્તાન દેશ ગયા છે તેની ખુશીમાં રૂા. ૨૦૦/– ''બરકાતે ખ્વાજ઼ૂ'' (માસિક)ને મળ્યા છે. જઝાકલ્લાહ ઞ અલ્લાહ તઆલા તેના હબીબ صلی اللہ علیہ وسلمના સદકઊામાં તલાટી સાહબની તમન્ના પૂર્ણ ફર્માવે. (આમીન) *–તંત્રી :*

હદાઈકે બખ્શિશ

અઝ

આ'લા હઝરત **ઈમામ અહમદ રઝા**

મુહક્કિલદે બરેલ્વી رحمۃ اللہ علیہ

અનુવાદક તથા સંપાદક

પટેલ શબ્બીર અલી રઝવી

ગતાંકથી ચાલુ....

તૂ હૈ વો બાદશાહે કૌનો મકાં, કે મલકે હફ્ત ફલક કે હર આં
તેરે મૌલાસે શહે અર્શે અયવાં, તેરી દૌલતકી દુઆ કરતે હૈં

(કૌનો મકાં = સર્વ જહાન, મલકે હફ્ત ફલક = સાતેવ આસમાનના ફરિશ્તા, હર આં = દરેક પળે, શહે અર્શ અયવાં = અલ્લાહના મહેલના બાદશાહ)

અર્થ : હે સર્વ જહાનોના આકઊા ઝ ﷺ સાતેવ આસ્માનોના સર્વ નૂરી ફરિશ્તાઓ દરેક સમયે આપ ﷺની ઈકઊબાલમંદીના માટે આપ ﷺના રબની બારગાહે બેકસ પનાહમાં દુઆ કરતા રહે છે : ان الله وملكته يصلون على النبى

જિસકે જલ્વે સે ઓહદ હૈ તાબાં, મઅદને નૂર હૈ ઉસકા દામાં
હમ ભી ઉસ ચાંદ પર હોકર કુબાત્ર્ય, દિલે સંગીકી જિલા કરતે હૈં

(તાબાં = પ્રકાશિત, મઅદને નૂર = નૂરાની ખાણ, દામાં = દામન, દિલે સંગી = પથ્થર દિલ, જિલા = સફાઈ)

અર્થ : જે સિરાજમ્મુનીરાના બાબરકાત જલ્વાઓ વડે ઓહદ પહાડ પણ આજ સુધી અને કઊયામત સુધી ચમકતો રહેશે તે નૂરના કેન્દ્ર અને નબુવ્વતના ચંદ્ર પર કુર્બાન થઈને આપણે પણ કેમ આપણા સિયાહ તથા પથ્થર દિલની સફાઈ કરાવીને એનો ઈલાજ ન કરાવી લઈએ ?ઝ

આપ ﷺએ ઓહદ પહાડના બારામાં બુખારીમાં ઈર્શાદ ફર્માવ્યો, ''આ એવો પહાડ છે કે (પહાડ થઈને પણ) અમારાથી મહોબ્બત કરે છે અને અમે (મહબૂબે ખુદા થઈને જવાબમાં) એ પહાડથી મહોબ્બત કરીએ છીએ ઝ અને આપ ﷺએ જે ચાર પહાડોને જન્નતી ઠરાવ્યા એમાંથી એક ઓહદ પણ છે (બાકીના ત્રણ વરકઊાન, વત્તૂર તથા વલ્બનાન–જઝબુલ કુલૂબ) સહાબી સ્ત્રીઓ પોતાના બાળકોને ઓહદ પહાડની ઝિયારતના માટે મોકલતી અને તબર્રુકના માટે ત્યાંની ઘાસ મંગાવ્યા કરતી. કેમ કે ફ્યારે એ જન્નતી પહાડ છે તો તેની ઘાસ જન્નતી મેવો થયો.

આપ ﷺએ ઓહદ પહાડના બારામાં બુખારીમાં ઈર્શાદ ફર્માવ્યો, ''આ એવા પહાડ છે કે (પહાડ થઈને પણ) અમારાથી મહોબ્બત કરે છે અને અમે (મહબૂબે ખુદા થઈને જવાબમાં)એ પહાડથી મહોબ્બત કરીએ છીએ ઝ અને આપ ﷺએ જે ચાર પહાડોને જન્નતી ઠરાવ્યા એમાંથી એક ઓહદ પણ છે *(બાકીના ત્રણ વરકઊાન, વૌર તથા વલ્બનાન–જઝબુલ કુલૂબ)* સહાબી સ્ત્રીઓ પોતાના બાળકો ઓહદ પહાડની ઝિયારતના માટે મોકલતી અને તબર્રુકના માટે ત્યાંની ઘાસ મંગાવ્યા કરતી. કેમ કે ફ્યારે એ જન્નતી પહાડ છે તો તેની ઘાસ જન્નતી મેવો થયો.

ક્યૂં ન ઝૈબા હો તુઝે તાજવરી, તેરે હી દરકી હૈ સબ જલ્વાગરી
મલકો જિન્નો બશર હૂરો પરી, ાં સબ તુઝપે ફિદા કરતે હૈં

(ઝૈબા હો = શોભે, તાજવરી = બાદશાહી, દમથી = વજૂદથી, જલ્વાગરી = રોશની, મલક = ફરિશ્તા, હૂરો પરી = જન્નતની હૂરો, ફિદા = કુર્બાન)

અર્થ : હે તાજદારે શફાઅત ﷺ અસલ હુકૂમત તો આપની જ છે, કેમ કે કાઈનાતની સર્વ બહારો આપના જ દમથી છે. અને આખેરતની સર્વ રોનકો આપની જ શફાઅતે કુબરાના તુફૈલથી છે. એ જ કારણે ફરિશ્તા હોય કે જિન્નાત, જન્નતની હૂરો હોય કે પરીઓ સૌ આપના કદમો પર ાન કુર્બાન કરે છે.

ફરિશ્તાઓની ાંનિષ્ટારી ોવી હોય તો ગઝવએ બદરના હાલાતનો અભ્યાસ કરો, અને જિન્નોની ફિદાકારી ોવી હોય તો સૂરએ જિનનો પ્રથમ રુકૂઅ તથા સૂરએ અહકાફનો છેલ્લો રુકૂઅ તર્જુમા તફસીર સાથે વાંચી ાવ.

તેરે વસીલે ખુદા બેહિસાબ દેતા હૈ યહ ઔર બાત કે દિલ હમકો નાસબૂર મિલા
તેરે ખયાલકી વાદીમેં ો ભી રહતે હૈં ઉન્હેં ખુદાકી કસમ ઝ રિફઅતોંકા નૂર મિલતા હૈ

ટૂટ પળતી હૈં બલાએં જિન પર, જિનકો મિલતા નહશ્ર કોઈ યાવર,
હર તરફસે વો પુર અરમાં ફિરકર, ઉનકે દામનમેં છુપા કરતે હૈં

(બલાએં = મુસીબતો, યાવર = મદદગાર, પુર અરમાં = ઉમ્મીદવાર)

અર્થ : જેઓ આપ ﷺનો દામને કરમ છોડી આપે છે તેમના પર મુસીબતોના, દુઃખોના પહાડ તૂટી પડે છે અને ચો તરફથી ધસ્ત્રા ખાય ખાયને છેવટે ક્યારે કોઈ પણ તેમનો સહારો નથી બનતો તો છેવટે આપના જ દામનમાં તેમને પણ પનાહ મળે છે. અને જે આપના દરના થઈને બેસી ાય છે તેમના માટે મુસીબતો તથા તકલીફો પણ જન્નતનાં ફૂલ બની ાય છે. યકીન ન આવે તો હઝરત બિલાલ તથા ખુબૈબના હાલાત વાંચી લો. *(વાંચો કિતાબ 'સહાબાનો ઈશ્કે રસૂલ' ﷺ)*

પૂછે કોઈ બિલાલો ખુબૈબો ઉવૈસસે, હુબ્બે નબીમેં ઝિંદગી કૈસે ગુઝર ગઈ ઝ

ક્યારે હઝરત આદમ عليه السلام તથા નૂહ عليه السلامની મુશ્કેલીઓ પણ હુઝૂર ﷺના નામના સદકામાં હલ થઈ રહી છે તો કોઈ અન્ય પોતે પોતાને શું સમજે છે કે દામને મુસ્તફા ﷺ છોડીને તેને દુનિયામાં સુકૂન મળી ાય ક્ર

વસીલેસે તેરે મકબૂલ આદમકી હૂઈ તૌબા–નૂતે નૂહકા બાઈસ મુબારક નામ થા તેરા,
દિખાએ મો'જિઝે ઐસે કે હયરાં હો ગએ મુીંન્કર–વો કરના ચાંદકો દો પારા અદના કામ થા તેરા

લબપે આ ાતા હૈ જબ નામે જનાબ, મુંહમેં ઘુલ ાતા હૈ શહદે નાયાબ
વજદમેં હો કે હમ અય ાં બેતાબ, અપને લબ ચૂમ લિયા કરતે હૈ

(લબ = હોઠ, ઘુલ ાતા હૈ = ફેલાય ાય છે, શહદે નાયાબ = શુધ્ધ મધ, વજદ = બેખૂદી, બેતાબ = બેચેન)

અર્થ : હે મારા પ્યારા આકા ઝ ﷺ આપની ાતમાં શું શું કમાલો હશે, ક્યારે કે આપનું મુબારક નામ (મુહમ્મદ ﷺ) અમારા હોઠો પર આવે છે તો એવું લાગે છે કે ાણે કોઈએ પ્યોર મધ અમારા મોઢામાં નાખી આપ્યું છે ઝ જે તરત જ મોઢામાં ઓગળી ાય છે અને પૂરા શરીરને રાહત તથા સુકૂન મયસ્સર થઈ ાય છે, એની ખુશીમાં હોઠો આપસમાં ભેગા થઈ ાય છે અને એકબીાનો બોસો લઈ લે છે.

લબ પે કિસ મુંહસે ગમે ઉલ્ફત લાએઁ, ક્યા બલા દિલ હૈ અલમ જિસકા સુનાએઁ
હમ તો ઉન્કે કફે પા પર મિટ ાએઁ, ઉનકે દર પર ો મિટા કરતે હૈં

(ગમે ઉલ્ફત = મહોબ્બતનો ગમ, અલમ = પીડા, કફે પા = પગોનુ તળીયુ)

અર્થ : અમે શા માટે અમારું દુ:ખડુ આપ ﷺને સંભળાવીએ અને حريص عليكم بالمومين رؤف رحيمની શાન વાળા આકઊાને પરેશાન કરીએ ઞ આ અમારા દિલની હેસિયત જ શું છે કે જેનો ગમ સંભળાવી સંભળાવીને હુઝૂર ﷺના દિલને ગમગીન કરીએ, અમે તો એવું ચાહીએ છીએ કે આ દિલની બલા સહિત એ આશિકઊાને મુસ્તફાના કઊદમો પર કુર્બાન થઈ જઈએ જે ખુશનશીબ આપની ખાકે પા પર ફિદા થઈ ગયા છે.

અપને દિલકા હૈ ઉન્હશ્રસે આરામ, સોંપે હૈં અપને ઉન્હશ્રકો સબ કામ
લૌ લગી હૈ કે અબ ઈસ દરકે ગુલામ, ચારાએ દર્દે 'રઝા' કરતે હૈં

(લૌ = ધ્યાન, ચારા = ઉપાય)

અર્થ : કેમ કે આપણા દિલનો આરામ તથા સુકૂન પણ હુઝૂર ﷺના દમ કઊદમથી છે, એટલા માટે અમે અમારાં સર્વ કામો હુઝૂર ﷺને સુપરત કયાશ્ર છે કે ઙ્યારે દુનિયાનો સુકૂન સરકાર અબદ કઊરાર ﷺની ઝાતે બાબરકાતના દામને કરમથી ો્ડાએલ છે, અને દુનિયા આખેરતની ખેતી છે જેથી અમારો દીન પણ આપ છો, ઈમાન પણ આપ છો, દુનિયા પણ આપ છો, આખેરત પણ આપ છો. ઙ્યારે આપણે આટલુ કામ કરી લીધુ તો હવે ઉમ્મીદ લાગી ગઈ છે કે હુઝૂરના દરબારના ખાસ કાર્યકરો (અવલિયા અલ્લાહ જે દિલોના તબીબ છે) અહમદ રઝાના ગમનો ઈલાજ કરવાના માટે સક્રિય થઈ ગયા છે, કેમ કે એમને ૂણ થઈ ગઈ છે કે આ તો આપણી જ પાર્ટીનો બંદો તથા સભ્ય છે. સુબ્હાનલ્લાહ ઞ

પેજ નં. ૩૯નું ચાલુ...

لمَّا كان فِعلُ أصحابِ رسول الله صلى الله تعالٰى عليه وسلم جميعاً فعلاً يجب به الحجةُ
كان كذٰلك ايضاً أجماعهم على القول أجماعاً يجب به الحجةُ

"જેણે એક મજલિસની ત્રણ તલાકૅને ત્રણ હોવાનો ઈન્કાર કર્યો તેણે ઈજમાઅનો વિરોધ કર્યો. જેથી ો કોઈ હાકિમ ત્રણ તલાકૌને એક હોવાનો ફૅસલો બહાર પાડી દે તો તેનો ફૅસલો લાગુ થશે નહશ્ર, કેમ કે ઈજમાઈ મસ્અલામાં ઈજતેહાદને અવકાશ નથી હોતો.

ઈજમાઅનો વિરોધ ૂઈઝ નથી. એની દલીલ કુર્આને કરીમની આ આયતે કરીમાં છે :–

وَمَنْ يُّشَاقِقِ الرَّسُوْلَ مِنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيْلِ الْمُؤْمِنِيْنَ نُوَلِّهٖ مَا تَوَلّٰى
وَنُصْلِهٖ جَهَنَّمَ وَسَآئَتْ معصيراً

"અને જે રસૂલની વિરૂધ્ધ કરે ત્યાર પછી કે હસ્ત્રઊ રસ્તો તેના સમદ્દ ખુલી ચૂક્યો, અને મુસલમાનોના માર્ગથી જુદા માર્ગેચાલે, અમે તેને તેના હાલ પર છોડી આપીશું, અને તેને દોઝખમાં દાખલ કરીશું, અને કેટલી બુરી જગા પલટવાની છે ઞ" *(નિસાઅદ્દ, પારા–૪, આયત, ૧૧૫)*

આ આયત એ વાતની દલીલ છે કે **ઈજમાઅ હુદ્ભજત (દલીલ) છે, એની મુખાલફત (વિરોધ) ાઈઝ નથી.** (મદારિક શરીફ) અને એનાથી એ પણ સાબિત થયું કે મુસાલમાનોનો માર્ગ જ સિરાતે મુસ્તકઊીમ છે......................... *(ક્રમશ:)*

દરેક મુસ્લિમે જાણવો જરૂરી હુક્મ

કાનૂને શરીઅત

લેખક : અલ્લામા શમ્સુદ્દીન જોનપૂરી رحمۃ اللہ علیہ

અનુવાદક : જનાબ હાફેઝ મૂસા ઝંઘારવી

સોનુ-ચાંદી અને વેપારના માલની ઝકાતનું વર્ણન

સોનાનો નિસાબ વીસ (૨૦) મિષ્કાલ એટલે કે સાડા સાત તોલા સોનુ અને ચાંદીનો બસો દિરહમ અથવા સાડા બાવન તોલા ચાંદી નિસાબ છે. જૂના સમયનો અંગ્રેજી રૂપિયો સવા અગિયાર માશા વજનનો હતો તેના બરાબર તોલો ગણવો. સોના ચાંદીની ઝકાતમાં કિંમત નહીં પણ વજનનું મહત્વ ગણાશે. જેમ કે સાત તોલા અથવા એનાથી ઓછા તોલા સોનાનું કોઈ ઘરેણુ કે વાસણ બનાવ્યું હોય તેની કિંમત કારીગરના કારણે બસો દિરહમ (ચાંદીનો નિસાબ) કે તેથી વધારે થઈ જાય અથવા સોનુ મોંઘુ હોવાને કારણે સાડા સાત તોલા સોના કરતાં ઓછાની કિંમત બસો દિરહમ કે તેથી વધુ થતી હોય, જેમ કે આજના સમયમાં સાડા સાત તોલા સોનાની કિંમત ચાંદીના કેટલાયે નિસાબ બની જશે તેમ છતાં એવા કોઈ પણ સંજોગોમાં ક્યાં સુધી કે નિસાબ બરાબર વજન ન હોય તેના પર ઝકાત વાજિબ થશે નહીં. એવી જ રીતે કોઈ ચીજ આપી તો તેનું વજન જોવામાં આવશે, કિંમત નહીં ભલે પછી કામ કરીગરીના કારણે કિંમત વધી ગઈ હોય, માની લો કે ચાંદીનો ભાવ ૧૦ આને તોલો હોય તેવા સમયે ઝકાતમાં એક રૂપિયો સવા અગિયાર માશા વજનનો આપવામાં આવે (જે સોળ ૧૬ આનાનો ગણાતો) તો તેણે અગિયાર માશા ચાંદી આપી એમ ગણાશે વજનના કારણે કિંમતમાં વધુ છ આના કે રૂા.ની કિંમતમાં વધારે પડતું જે કંઈ હશે તે બેકાર ગણાશે. *(દુર્રે મુખ્તાર રદ્દુલ મુહતાર, બહારે શરીઅત)*

મસ્અલો : ઉપર જો કે એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે ઝકાત આપવામાં કિંમતનું મહત્વ ગણાશે નહિ પણ તે ક્યારે ? ક્યારે કે જે તે ધાતુની ઝકાત જે તે ધાતુમાં જ અપાઈ હોય, જેમ કે સોનાની ઝકાત સોનામાં અને ચાંદીની ઝકાત ચાંદીથી આપી હોય તેવા સમયે કિંમત નહિ પણ વજન જોવામાં આવશે. અને જો સોનાની ઝકાત ચાંદીમાં અને ચાંદીની ઝકાત સોનામાં એમ ધાતુ ફેરમાં ઝકાત આપી હોય તો તે વેળા કિંમત જોવામાં આવશે.

દા.ત. : સોનાની ઝકાતમાં ચાંદીની કોઈ ચીજ આપવામાં આવી જેની કિંમત એક અશરફી હોય તો ઝકાતરૂપે એક અશરફી આપેલ ગણાશે, વજનમાં તે ચીજ ભલે પંદર રૂપિયા ભાર કેમ ન હોય. *(રદ્દુલ મુહતાર, બહારે શરીઅત)*

મસ્અલો : સોનુ, ચાંદી તેના નિસાબ જેટલુ હોય તો તેની ઝકાત તે દરેકના ચાલીસમાં ભાગ જેટલી આપવી ચાહે તે નિસાબનું સોનુ કે ચાંદી ધાતુના રૂપમાં હોય યા રૂપિયા પૈસા કે વાસણ, ઘડિયાળ, ઘરેણુ, સુરમાદાની વિગેરે વસ્તુના રૂપમાં હોય, જે કંઈ હશે તે સૌ પર ઝકાત વાજિબ છે.

દા.ત : સાડા સાત તોલા સોનુ હોય તો તેની પણ સવા બે માશા ઝકાત વાજિબ છે અને સાડા બાવન તોલા ચાંદી છે તો તેના પર પણ ઝકાત એક તોલો ત્રણ માશા, છ રતી વાજિબ ગણાશે. *(દુર્રે મુખ્તાર, બહાર)*

મસ્અલો : સોના ચાંદી સિવાય વેપાર માટેની કોઈ ચીજ હોય જેની કિંમત સોના ચાંદીના નિસાબ સુધી પહોંચી જાય તો તે વેપારની ચીજની કિંમતનો ૪૦મો ભાગ ઝકાત રૂપે વાજિબ છે.

જો વેપારના માલની કિંમત નિસાબ સુધી ન થતી

હોય પણ તે માલ સિવાય બીજુ સોનુ ચાંદી પણ હોય તો માલની કિંમત સાથે સોના ચાંદીનો ટોટલ કરવો તે બધું ટોટલ નિસાબ સુધી પહોંચી જાય તો તેના પર ઝકાત વાજિબ થશે. યાદ રહે કે વેપારના માલની કિંમત તે નાણાથી લગાડવી જે નાણુ ત્યાં ચલણમાં વિશેષ હોય. જેમ કે ભારતમાં રૂપિયાનું ચલણ વધુ છે જેથી ભારતમાં રૂા. થી કિંમત ગણવી. અને જો કોઈ જગા પર સોના ચાંદીના સિક્કાનું સરખું ચલણ હોય તો બેમાંથી ચાહે તેના વડે ગણી શકાશે. પરંતુ જો રૂપિયાથી કિંમત ગણતાં નિસાબ પૂરો થતો ન હોય અને અશરફીથી કિંમત ગણતાં નિસાબ પૂરો થઈ જાય છે, તો એવી હાલતમાં જેનાથી નિસાબ પૂરો થતો હોય તે વડે વેપારના માલની કિંમત ગણવી પડશે. અને જો બંનેથી નિસાબ બની જાય છે. જ્યારે બીજાથી એટલું થતુ નથી તેવા પ્રસંગે તેનાથી કિંમત ગણવી જેનાથી નિસાબ અને નિસાબનો પાંચમો ભાગ પણ બનતો હોય. *(દુર્રે મુખ્તાર, બહાર)*

મસ્અલો : નિસાબ કરતાં વધારે માલ હોય એ વધારાનો માલ નિસાબના પાંચમા ભાગ જેટલો હોય તો તેની પણ ઝકાત વાજિબ છે.

દા.ત. : બસો ચાલીસ દિરહમ ચાંદી એટલે કે લગભગ ૬૩ તોલા ચાંદી હોય તેમાં ૬ દિરહમ અથવા ૧ તોલો ૬ માશા ૭$^{૧/૫}$ રતિ ઝકાત વાજિબ છે. સાડા બાવન તોલા પછી વધારાના દરેક સાડા દસ તોલા પર ત્રણ માશા ૧$^{૧/૫}$ રતિ વધારતા જવું. એવી જ રીતે સોનુ નવ તોલા છે બે માશા ૫$^{૩/૫}$ રતિ ઝકાત વાજિબ, સાડા સાત તોલા પછીના દરેક દોઢ તોલા દીઠ ૩$^{૩/૫}$ રતિ ઝકાત વાજિબ છે, અને જો તે વધારાનો માલ પાંચમા ભાગ જેટલો થતો ન હોય તો તેની ઝકાત માફ છે.

દા.ત. : નવ તેલામાં ૧ રતી સોનુ ઓછું છે તો નિસાબ પ્રમાણે સાડા સાત તોલાની સવા બે માશા ઝકાત વાજિબ ગણાશે. બાકીનું વધારાનું જે સોનુ છે તેની માફ છે કેમ કે પાંચમા ભાગ કરતાં ઓછો વધારો છે. એવી જ રીતે ચાંદી ૬૩ તોલામાં એક રતી પણ ઓછી હોય તો ઝકાત સાડા બાવન તોલાની ૧ તોલો, ૩ માશા, ૬ રતી વાજિબ થશે બાકીના વધારાની ઝકાત માફ છે. એમ જ જે વધારો હોય તે અગર પાંચમો ભાગ હશે તો તેનો ચાલીસમો ભાગ ઝકાત વાજિબ, પાંચમાં ભાગથી ઓછાની ઝકાત માફ ગણાશે. એ જ પ્રમાણે વેપારના માલ માટે પણ આ જ હુકમ લાગુ પડશે. *(દુર્રે મુખ્તાર, આલમગીરી, કાઝીખાન)*

મસ્અલો : કોઈની પાસે સોનુ પણ છે અને ચાંદી પણ છે અને તે બંને પૂરેપૂરા નિસાબથી છે તો એ દરેકની (સોનુ ચાંદી) અલગ અલગ ઝકાત આપવી વાજિબ છે. હા, એક જ ચીજથી બંનેની ઝકાત આપવા ચાહે તો તે આપી શકાશે. પરંતુ તેવી પરીસ્થિતિ વેળાએ વાજિબ થશે કે ઝકાતના હકદારોને વધુ નફો (ફાયદો) થાય તેવી કિંમત લગાડવામાં આવે. જેમ કે પહેલાંના સમયમાં હિંદમાં અશરફી કરતાં રૂપિયાનું ચલણ વધારે હતું તેવા સમયે સોનાની કિંમત ચાંદીમાં આંકીને ચાંદી ઝકાતમાં આપવી.

મસ્અલો : સોનુ ચાંદી બંને હોય પણ બંનેમાં કોઈ નિસાબ જેટલું ન હોય તે સમયે સોનાની કિંમતની ચાંદી અથવા ચાંદીની કિંમતનું સોનુ અનુમાન કરી મિલાવી જોવામાં આવતાં પણ નિસાબ ન બને તો કાંઈ નહીં. અને જો સોનાની કિંમતની ચાંદી, ચાંદીમાં મિલાવતાં નિસાબ નથી બનતો અથવા બની જાય છે તો જેમાં નિસાબ બનતો હોય તે મુજબ કરવું વાજિબ અને બંને હાલતમાં નિસાબ પૂરો બનતો હોય તો બેમાંથી જે ચાહો તે કરવું ઈખ્તયાર છે. ઉપર જણાવેલ બંને હાલતમાંથી કોઈ પણ એકનું પ્રમાણ તેના નિસાબ ઉપરાંત તેના પાંચમા ભાગ જેટલું થતું હોય તો જેમાં તે પાંચમો ભાગ થતો હોય તે મુજબ કરવું વાજિબ છે.

દા.ત. : ૨૬। (સવા છવ્વીસ તોલા) ચાંદી હોય અને ૩ાા (પોણા ચાર) તોલા સોનું હોય, હવે માની લો કે ૩ાા તોલા સોનાની ૨૬। તોલા ચાંદી ખરીદી શકાતી હોય અને ૨૬। તોલાનું ૩ાા તોલા સોનુ મળી શકતું હોય તો એવી હાલતમાં જે ચાંદી છે તેને ચાહે તો સોનું સમજા લેવામાં આવે અથવા તો જે સોનું છે તેને ચાંદી માની લેવામાં આવે તો ગમે તે એકનો નિસાબ બની જશે.

અગર જો ૩ાા તોલા સોનાના બદલામાં ૩૭ તોલા ચાંદી મળતી હોય અને ૨૬। તોલા ચાંદીનું ૩ાા તોલા સોનું ન મળી શકતું હોય તો વાજિબ તે છે કે ૩ાા તોલા સોનાને (૩૭ તોલા) ચાંદી સમજા લેવામાં આવે જેથી ચાંદીનો નિસાબ અને તે ઉપરાંત તેનો પાંચમો ભાગ પણ થઈ જાય છે. જ્યારે બીજા પરીસ્થિતિમાં તો સોનાનો નિસાબ પણ નથી બની શકતો.

સોનું કે ચાંદી નિસાબ કરતાં કંઈક વધારે હોય અને તે વધારો નિસાબના પાંચમાં ભાગ જેટલો હોય તો તે વધારાની પણ ઝકાત આપવી પડશે. અગર જો તે બંનેમાં વધારો તેના પાંચમાં ભાગ કરતાં ઓછો હોય તો તે બંને વધારાને પરસ્પર મિલાવી જોવા, તેમ કરવાથી પણ કોઈ એક નિસાબનો પાંચમો ભાગ ન થતો હોય તો તે વધારા પર ઝકાત નથી અને જો કે બંનેવમાં નિસાબ કે નિસાબનો પાંચમો ભાગ થઈ જતો હોય તો મરજા પર છે કે બેમાંથી ગમે તે એક પર અમલ કરે. પરંતું જ્યારે કે એકમાં નિસાબ બનતો હોય તેના પર અમલ કરવો . અને જો એકમાં નિસાબ કે પાંચમો ભાગ થતો હોય અને બીજામાં એમાંનું કંઈ નહશ્ર તો જેમાં નિસાબ અથવા પાંચમો ભાગ થતો હોય તેના પર અમલ કરવો વાજિબ છે. *(દુર્રે મુખ્તાર વગેરે)*

મસ્અલો : પૈસા જો કે ચલણમાં હોય અને તે એટલા હોય કે જે ૨૦૦ દિરહમ ચાંદી અથવા વીસ મિષ્કાલ સોનાની કિંમત થઈ શકતી હોય તો તે પૈસા પર ઝકાત વાજિબ છે અને ચલણમાં ન હોય તે પૈસા જો કે વેપાર અર્થે ન હોય તો તેના પર ઝકાત નથી.

મસ્અલો : નોટ (રૂપિયાની નોટો) પર પણ ઝકાત વાજિબ છે. જો કે તે ચલણમાં હોય તો કેમ કે નોટ પણ પૈસાના હુકમમાં છે તથા ષ્ટમને ઈસ્તેલાહી છે જેથી નોટો અગર પરાા તોલા ચાંદી અથવા ૭ાા તોલા સોનાની કિં. જેટલી હોય તો સોના ચાંદીના કાયદા મુજબ નોટો પર ઝકાત વાજિબ છે.

મસ્અલો : ભાડેથી આપવાની દેગોની ઝકાત નથી. એવી જ રીતે ભાડે આપવાના મકાનની પણ ઝકાત લાગુ પડતી નથી. *(આલમગીરી, કાઝીખાન વગેરે)*

મસ્અલો : વેપારના માલની ઝકાતનો આધાર માલની વર્ષના અંતે કિંમત થાય તેના પર છે તે જરૂરી છે કે તે માલની કિંમત વરસની શરૂઆતમાં ૨૦૦ દિરહમથી ઓછી ન હોવી જોઈએ. *(આલમગીરી)*

નબી પાક ﷺની બેઅદબી કરતા મેસેજ સામે મુંસ્લમોમાં રોદ ક્ષ

હાલમાં હાંસોટ મુકઊીમની ''પંકજ પટેલ'' નામની વ્યીંક્તએ ઈસ્લામના મહાન પયગંબર નબી કરીમ ﷺની બેઅદબી કરતી ટીપ્પણી સોશયલ મીડિયા પર ફરતી કરતાં મુીંસ્લમોમાં રોષ્ટ ફાટી નીકળ્યો અને ત્યાંના લોકો સડકો પર આવી ગયા હતા તથા આ મુજરિમ સામે પોલિસમાં કેસો નોંધવામાં આવ્યા છે. એના વિરૂધ્ધમાં ભરૂચ શહેરના મુીંસ્લમો તરફથી તા. ૧૧/૧૨/૨૦૧૪ના રોજ એક રેલી સોનેરી મહેલથી કલેકટર ઓફીસ સુધી પહોંચી ત્યાં કલેકટર ભરૂચને આવેદન પત્ર સુપ્રત કરાયું હતું. એ જ પ્રમાણે પાલેજ મુકામે તા. ૧૪/૧૨/૨૦૧૪ રવિવારે ભવ્ય રેલી કાઢી એનો વિરોધ દર્શાવવામાં આવ્યો હતો.

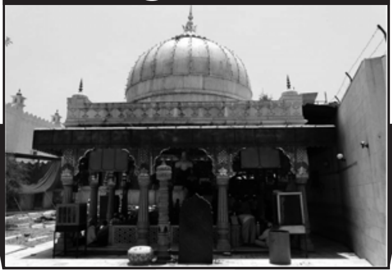

હશ્ત બહિશ્ત

મલ્ફૂઝાતે ખ્વાજગાને ચિશ્ત

રહમતુલ્લાહિ તઆલા અલૈહિમ અજમઈન

અનુવાદક : **પટેલ શબ્બીર અલી રઝવી** –તંત્રી : બરકાતે ખ્વાજા (માસિક)

(મલ્ફૂઝાતે હઝરત કુત્બુદ્દીન બખ્તિયાર કાકી અવશી ચિશ્તી رحمۃ اللہ علیہ)

(સંપાદક : હઝરત ખ્વાજા ફરીદુદ્દીન ગંજ શકર رحمۃ اللہ علیہ)

★ પીરની દુઆ તથા બદદુઆ વિશે ★

પછી પીરની દુઆ તથા બદદુઆના બારામાં વાત શરૂ થઈ. આપે ફર્માવ્યું, દુઆ બે પ્રકારની હોય છે : એક નેક અને બીજા બદ. કોઈના હકમાં બદ દુઆ કરવી ૂઈએ નહશ્ન.

ફર્માવ્યું, એકવાર શયખ મુઈનુદ્દીન હસન સંજરી رحمۃ اللہ علیہની ખિદમતમાં હાજર હતા. તેમણે આ હિકાયત વર્ણવી કે એક દિવસ હું મારા પીર શયખ ઉષ્માન હારૂની رحمۃ اللہ علیہની સામે ઉભો હતો એવામાં શયખ બુરહાનુદ્દીન નામના એક દુરવેશ જે શયખ મુઈનુદ્દીન હસન સંજરી رحمۃ اللہ علیہના હમખિકઊાઁ હતા, પોતાના પડોશીથી તંગ આવીને તેની ફરિયાદ કરતા શયખની ખિદમતમાં હાજર થયા. શયખે કહ્યું, બેસી ૂવ ઝ તે દરવેશ બેસી ગયા. પછી શયખે પૂછયું કે હું તમને કાંઈક ગમગીન ૂહ્ય છું ઝ તેમણે માથુ નમાવીને અર્ઝ કરી કે મારો પડોશી છે તેનાથી હું હમેશાં તંગ રહું છું, એ કારણે કે તેણે પોતાનુ મકાન બુલંદ બનાવ્યું છે અને અવારનવાર છત પર ચઢે છે અને મારા ઘરની બેસતરી (બેપર્દગી) થાય છે. જેવી તેણે આ અર્ઝ કરી, તરત જ શયખ ઉષ્માને ફર્માવ્યું કે શું એને ખબર છે કે તમે અમારી સાથે બંબંધ ધરાવો છો ?ઝ તે દુરવેશ અર્ઝ કરી કે હા ઝ ખ્વાજાએ દુઆ કરી કે શું એ છતથી નથી ગબડી જતો અને એની ગરદન નથી તૂટતી ?ઝ તે દુરવેશ ક્યારે ઘરે પરત થાય છે તો હજી અડધા રસ્તે હશે એવામાં મહોલ્લાવાળાઓનો શોર સાંભળ્યો કે દુરવેશનો ફલાણો પડોશી છતથી પડી ગયો છે અને તેની ગરદન તૂટી ગઈ છે.

પછી એ મોકઊા પર આપે ફર્માવ્યું કે એકવાર અજમેરમાં હું શયખ મુઈનુદ્દીનની ખિદમતમાં બેઠેલો હતો અને એ દિવસોમાં પૃથ્વીરાજ જાવંત હતો અને કઈાા કરતો હતો કે કેટલું સારું થાય કે આ ફકઊીર અહશ્નથી ચાલ્યો ૂય ઝ અને આ વાત દરેક શખ્સને કઈાા કરતો હતો. રહેતાં રહેતાં આ ખબર હઝરત શયખ મુઈનુદ્દીન رحمۃ اللہ علیہએ પણ સાંભળી લીધી. અન્ય દરવેશ પણ એ વખતે મૌજૂદ હતા આપ એ સમયે હાલતે સુકરમાં હતા. તરત જ આપે મુરાકેબો કર્યો અને મુરાકેબામાં જ આપની ઝબાન મુબારકથી આ શબ્દો નીકળ્યા કે અમે રાૂ પૃથ્વીરાજને જાવતો જ મુસલમાનોના હવાલે કર્યો. જેથી થોડાક જ અરસા પછી સુલ્તાન શહાબુદ્દીન ઘોરીનુ લશ્કર ચઢી આવ્યું અને પૃથ્વીરાજને જાવતો ગિરફતાર કરી લીધો. એનાથી માલૂમ પડયું કે

દુરવેશ એક પ્યાલામાં આગ પણ રાખે છે અને બીજામાં પાણી, એટલે કે નુકસાન પણ પહોંચાડી શકે છે અને નફો (લાભ) પણ પહોંચાડી શકે છે.

ખ્વાજા કુત્બુદ્દીન બીંખ્તયાર કાકી رحمۃ اللہ علیہ હજા આ ફવાઈદ બયાન જ કરી રહ્યા હતા એવામાં મલિક ઈીંખ્તયારુદ્દીન એ કસ્બાનો માલિક આવ્યો અને આદાબ રજૂ કરીને બેસી ગયો અને કેટલીક રોકડ રકમ ખ્વાજા કુત્બુદ્દીનને નઝર કરી. પરંતુ શયખે હાજરજનોની તરફ જોઈને ફર્માવ્યું, અમારા ખ્વાજગાનની રસમ છે કે કોઈની નઝર કબૂલ તો કરી લઈએ છીએ પરંતુ આ રોકડા કોઈ અન્યના માટે છે. સારાંશ કે એ કોથળાને જેના પર બેઠેલા હતા તેને ઉઠાવ્યો અને મલિક ઈીંખ્તયારુદ્દીન તથા હાજરજનોને દેખાડયું. જ્યારે તેમણે નજર કરી તો શું જુએ છે કે કોથળાની નીચે સોનાની થેલીઓની નહેર વહી રહી છે. શયખે ફર્માવ્યું કે હે ઈીંખ્તયારુદ્દીન ઝ જે શખ્સને ઈલાહી ખજાનાઓ વડે આટલા પ્રમાણે માલોઝર આપે તે ઈીંખ્તયારૂદ્દીનનો માલોઝર કઈ રીતે કબૂલ કરી શકે છે?ઝ હે શમ્સુદ્દીન ઝ જા ઝ આ તેને આપી દે અને કહી આપ કે ખબરદાર ઝ ફરીવાર દુરવેશોની સાથે આવી ગુસ્તાખી સાથે ન વર્તતો, નહશ્ર તો નુકસાન ઉઠાવીશ ઝ

પછી ફર્માવ્યું કે એકવાર શયખ મુઈનુદ્દીન અને શયખ અહમદ કિર્માની અને શયખ શહાબુદ્દીન સુહરવર્દી તથા દુઆગો પોતે એક જગાએ બેઠેલા હતા. એવામાં અંબિયાની ચર્ચા શરૂ થઈ. એ વખતે આપે ઝબાન મુબારકથી ફર્માવ્યું કે સુલ્તાન શમ્સુદ્દીન ખુદા એની દલીલને રોશન કરે, હજા બાર વરસનો હતો અને હાથમાં પ્યાલો લઈને જઈ રહ્યો હતો. બુઝુર્ગોની નિગાહ જ્યારે એના પર પડી તો તુરત જ શયખ મુઈનુદ્દીનની ઝબાન મુબારકથી નીકળ્યું કે આ છોકરો જ્યાં સુધી દિલ્હીનો બાદશાહ થશે નહશ્ર ત્યાં સુધી ખુદા એને દુનિયાથી ઉઠાવશે નહશ્ર.

પછી આપે ફર્માવ્યું કે નેક દુઆ ખૂબ જ સારી હોય છે, ખાસ કરીને તે જે બુઝુર્ગોની ઝબાનોએથી નીકળે. પછી બયઅતના બારામાં ચર્ચા શરૂ થઈ. આપે ઝબાન મુબારકથી ફર્માવ્યું કે બયઅત બે વાર થઈ શકે છે એટલા માટે કે જો કોઈ બયઅતથી ફરી જાય અથવા એમાં શક પડે તો નવેસરથી બયઅત કરી લેવી જાઈઝ છે.

ત્યારબાદ ફર્માવ્યું કે શયખુલ ઈસ્લામ બુરહાનુદ્દીન અલદ્દ મિલ્લતુવદ્દીનના રોઝા મુબારકમાં મેં લખેલું જોયું છે કે ખ્વાજા હસન બસરી رضی اللہ عنہની રિવાયતના પ્રમાણે જ્યારે હઝરત રિસાલત મઆબ ﷺએ મસ્ત્રા ફતહ કરતા પહેલાં જ્યારે મસ્ત્રાનો ઈરાદો કર્યો તો ઉષ્માન ઝુન્નૂરૈન رضی اللہ عنہને મોકલ્યા કે મસ્ત્રાવાળાઓની સાથે મસલત કરો. એ અરસામાં વાત ફેલાયી કે મસ્ત્રામાં દુશ્મનોએ ઝુન્નૂરૈન رضی اللہ عنہને કત્લ કરી આપ્યા છે. જ્યારે રસૂલુલ્લાહ ﷺએ આ સાંભળ્યું તો સર્વ સહાબીઓને બોલાવીને ફર્માવ્યું કે આવો ઝ નવેસરથી બયઅત કરીએ. યારોએ હુકમ મુજબ નવેસરથી બયઅત કરી, અને એ સમયે આપ ઝાડની નીચે ટેક લગાડીને બેઠેલા હતા. આ બયઅતને "બયઅતે રિદદવાન" કહે છે. પછી ખ્વાજા કુત્બુદ્દીન رحمۃ اللہ علیہએ ઝબાન મુબારકથી ફર્માવ્યું કે આ જ સબબે નવેસરથી બયઅત કરવું જાઈઝ છે. દુઆ ગોએ અર્ઝ કરી કે જો પીર હાજર ન હોય તો પછી શું કરીએ ? આપે ફર્માવ્યું કે પોતાના શયખનો કુર્તો જ સામે રાખી લે અને બયઅત કરે. પછી ફર્માવ્યું કે આર્શ્ચની વાત નથી કે શયખ મુઈનુદ્દીન رحمۃ اللہ علیہ પણ આવું જ કરતા હશે, અને એના કારણે આ દુઆ ગો પણ એ જ પ્રમાણે બયઅત કરે છે. વધુ પેજ નં. ૨૮....પર

ગેરસમજૂતીઓ તથા તેની સુધારણા

✪ અઝ ✪
હઝરત મૌલાના તાહીર અહમદ બરેલ્વી
✪ અનુવાદક ✪
મુહમ્મદ બશીર યૂસુફ ગોડીલ-પોરબંદર
(B.Sc. M.Ed.)

હરામ રસ્તાઓથી કમાઈને ખુદાની રાહમાં ખર્ચ કરવો

આ બીમારી પણ ઘણી જ આમ થઈ ગયેલ છે. લોકો કમાતી વખતે એ નથી જોતા કે આ હરામ છે કે હલાલ. ખોટું બોલીને, દગો, મસ્ત્રારી (લુચ્ચાઈ), છેતર્પિંડી, બેઈમાની, રૂશ્વતખોરી (ભ્રષ્ટાચાર), સૂદ અને વ્યાજ અને મજૂરોની મજૂરી રોકીને કમાઈ છે અને માલો દૌલત જમા કરી લે છે અને પછી ખુદાની રાહમાં ખર્ચ કરવાવાળા "સખી" બને છે. ખૂબ જ મોજથી ખાય છે અને મિત્રમંડળને પણ ખવડાવે છે. મીંસ્જદો, મદ્રસાઓ અને ખાનકાહોમાં પણ આપે છે. માગવાવાળાઓને પણ આપી દે છે. આ હરામનું કમાઈને ખુદાની રાહમાં ખર્ચ કરવાવાળાઓ ન તો હરગિઝ સખી છે અને ન તો દીનદાર, બલ્કે મોટા બેવકૂફ અને તદ્દન મૂર્ખ છે. હદીષ શરીફમાં છે, "હરામની કમાણીમાંથી સદકા અને ખૈરાત કબૂલ નથી." *(મિશ્કાત શરીફ, બાબુલ કસબ, પેજ : ૨૪૨)*

આ એવું જ છે જેમ કે કોઈ વ્યીંક્ત કારણ વગર, જાણીજોઈને કોઈની આંખ ફોડી નાખે અને પછી તેના ઉપર મલમપટ્ટી કરીને તેને ખુશ કરવા ઈચ્છે.

ભાઈઓ ! સાચી નેકી અને પહેલી દીનદારી નેક કામોમાં ખર્ચ કરવું તે નથી બલ્કે ઈમાનદારીપૂર્વક કમાવવું તે છે. જે વ્યીંક્ત હલાલ તરીકાથી અને દયાનતદારીથી કમાય છે, અને વધારે ખુદાના રસ્તે ખર્ચ નથી કરી શકતો તે વ્યીંક્ત તેવા લોકો કરતાં લાખ દરજ્જે સારો છે જે બેદર્દીની સાથે, હરામનું કમાઈને અહશ્ર તહશ્ર સખાવત કરતો ફરે છે.

આ હરામનું કમાવવાળાઓ, રૂશ્વતખોરો, અપ્રમાણિકો અને અમાનતમાં ખયાનત કરવાવાળાઓમાં પણ આ જોવામાં આવે છે કે કોઈ મદીના શરીફ જાય છે તો કોઈ અજમેર શરીફ અને કલીયર શરીફના ફેરા ફરી રહી છે. જો કે હદીષ શરીફમાં છે :–

હઝરત સૈયદના મઆઝ બિન જબલ رضی اللہ عنہ ને જ્યારે રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ યમનના હાકિમ અને ગર્વનર બનાવીને મોકલ્યા ત્યારે આપે તેમને વિદાય આપતી વખતે બોધ આપતાં આપતાં, તેમની સવારીની સાથે સાથે મદીના તયબહની બહાર સુધી તશરીફ લઈ આવ્યા. જ્યારે હુઝૂર પાછા જવા લાગ્યા ત્યારે ફર્માવ્યું, હે મઆઝ ! આ વરસ પછી જ્યારે તમે પાછા આવશો તો મને પામશો (જોશો) નહશ્ર, પરંતુ મારી કબ્ર અને મીંસ્જદને જોશો." હઝરત મઆઝ رضی اللہ عنہ એ આ સાંભળીને હુઝૂરની જુદાઈને કારણે રડવા લાગ્યા, તો રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ ફર્માવ્યું : "લોકોમાં સૌથી વધુ પરહેઝગાર લોકો મારાથી સૌથી વધુ કરીબ (નજીક) છે, ચાહે તે (લોકો) કોઈપણ હોય અને ક્યાંય પણ હોય." *(મિશ્કાત શરીફ, કિતાબુર્રિકાક, પેજ : ૪૪૫)*

એટલે કે હુઝૂર ﷺ એ સ્પષ્ટ રીતે ફર્માવી આપ્યું કે, "સાચી નેકી અને દીનદારી, મહોબ્બત (ઈશ્ક) અને નઝદીકી (પાસે હોવું) અને હાજરી (આપવી) એ નથી પરંતુ પરહેઝગારી એટલે કે ખરાબ કામોથી બચવું અને સારા કાર્યો કરવાં એ છે, ભલે પછી તે ગમે ત્યાં રહીને કરવામાં આવે."

હઝરત સૈયદના ઉવૈસ કરની رضی اللہ عنہ હુઝૂર صلی اللہ علیہ وسلمના જમાના (વખત)માં હતા પરંતુ ક્યારેય પણ મુલાકાત માટે હાજર ન થઈ શક્યા, પરંતુ હુઝૂર صلی اللہ علیہ وسلمને એટલા પસંદ હતા કે તેમને મળવા અને (દુઆએ મગફેરત, બીંખ્શશની દુઆ) કરાવવાની નસીહત (વસિયત) સહાબાએ કિરામને ફર્માવી હતી. *(સહીહ મુસ્લિમ શરીફ, ભાગ : ૨, પેજ : ૩૧૧)*

એક હદીષ્મમાં તો હુઝૂર صلی اللہ علیہ وسلمએ તેમના વિશે એટલી હદે ફર્માવી આપ્યું કે, "મારી ઉમ્મતની એક વ્યીંક્તની શફાઅતથી એટલા લોકો જન્નતમાં જશે કે જેની સંખ્યા કબીલાએ બનૂ તમીમના લોકોથી પણ વધુ હશે." *(મિશ્કાત શરીફ, બાબુલ હૌઝ વશ્શફાઅત, પેજ : ૪૯૪)*

આ હદીષ્ની શરહમાં ઓલમાએ કિરામએ ફર્માવ્યું, એ વ્યીંક્તથી મુરાદ હઝરત સૈયદના ઉવૈસ કરની رضی اللہ عنہ છે. *(મિશ્કાત શરીફ, ભાગ : ૫, પેજ : ૨૭૮)*

આ હદીષ્ટોથી એ એકદમ સ્પષ્ટ થઈ ગયું કે, "સાચી મહોબ્બત (ઈશ્કઊ) પાસે રહેવું એ નથી, હાજરી આપવી અને ચસ્ત્રર લગાડવા એ નથી, પરંતુ તે કામ કરવામાં છે જેનાથી મહબૂબ રાજી થાય."

ખુલાસો એ જ કે લોકો નમાઝ અને બીૂ શરીઅતનાં કામોમાં પાબંદ છે, હરામ કાર્યો અને હરામ કમાઈઓથી બચે છે તેઓ ભલે બુઝુર્ગાને દીનના મઝારાત ઉપર વારંવાર હાજરી આપતા ન હોય છતાં તેઓ તે લોકોથી ઘણા જ સારા (બેહતર) છે અને મહોબ્બત (ઈશ્કઊ) કરવાવાળા છે જે લોકો ખુદા વ રસૂલની નાફર્માની કરવાવાળા, હરામનું ખાવાવાળા અને હરામનું ખવડાવવાવાળા, રાત દિવસ સંગીત, તમાશા, જૂગાર, શરાબ અને લોટરી અને સીનેમામાં લાગેલ રહે છે, ભલે ને પછી આવા લોકો બધો સમય મઝારાત ઉપર જ પડયા રહેતા હોય.

અલ્બૌ ઝ તે લોકો જે હઝરાતે અવલિયાએ કિરામ અને અંબિયાએ કિરામની શાનમાં ગુસ્તાખીઓ કરે છે, બેઅદબીથી બોલે છે અને તેમની બારગાહોમાં હાજરી આપવાને શિર્ક અને બિદઅત ઠેરવે છે તેમના અકઊીદાઓ ઈસ્લામી નથી, તેમની નમાઝ, નમાઝ નથી ઝ તેમના રોઝા, રોઝા નથી ઝ તેમની તિલાવત કુર્આનની તિલાવત નથી, તેમની દીનદારી રસૂલે અનામની પયરવી નથી. કેમ કે અદબ ઈમાનની ૂન છે અને બેઅદબ નામનો મુસલમાન છે.

હલાલ રોુ કમાવાની અને દીનદાર બનીને રહેવાની આવડત

જે વ્યીંક્ત હલાલ રોજા કમાઈને અને દીનદાર બનીને અલ્લાહ વ રસૂલને રાજા કરવા ઈચ્છે છે તેને ોઈએ કે ફુઝૂલખર્ચી (બિનજરૂરી ખર્ચાઓ)થી બચે. આજકાલ લોકોએ તેમના ખર્ચાઓ વધુ કરી નાખ્યા છે અને જરૂર વગરના શોખ અને અરમાનો પૂરા કરવામાં લાગી ગયા છે એઓ આ રીતે ક્યારેય દીનદાર બની શક્તા નથી.

ો તમે સાચા મુસલમાન બનવાનું ઈચ્છો છો તો આવક વધારવાની ંચતા કરવા કરતાં ખર્ચાઓ ઘટાડવાની ંચતા કરો. કેમ કે ખર્ચાઓ વધવાને કારણે જ આવક વધારવાની ઈચ્છાએ ૂગે છે અને આવક વધારવાની ઈચ્છાઓ માણસને બેરહમ, ૂલિમ અને હરામનું ખાનાર બનાવે છે, અને જેઓની આદત આવક કરતાં વધારે ખર્ચ કરવાની પડી ગયેલ છે તેઓ ક્યારેય ચેન અને આરામથી રહી શક્તા નથી, ંજદગીભર પરેશાન રહે છે. અને આવક કરતાં ઓછું ખર્ચ કરનાર લોકોનું જાવન ઘણુ જ ખુશનુમા અને ઈજ્જતવાળુ હોય છે અને આવા જ લોકો વખતોવખત અન્ય લોકોના કામમાં પણ આવે છે.

આવા જ કારણોસર કુર્આને કરીમમાં ખુદાએ તઆલાએ ખોટા ખર્ચા કરવાવાળાઓને શયતાનના ભાઈ ફર્માવ્યું, અને રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ علیہ وسلمએ ઈર્શાદ ફર્માવ્યું કે, "સાદગી અડધુ ઈમાન છે." આજે વિજ્ઞાન

અને ટેક્નોલોજાની આધુનિક શોધોએ પણ માણસના ખર્ચાઓ અને તેની જરૂરતોને વધારી દીધી છે જેના ઉપર નિયંત્રણ કરવાની જરૂર છે. ઘરવખરીની જરૂરતોમાં દરમ્યાની રવૈયો અપનાવવામાં આવે.

અફસોસ ઝ કે આજે આપણે બે ચાર ૂડી કપડાંઓમાં ંજદગી ગુઝારી શકતા નથી બલ્કે ૂડીઓને ૂડીઓ બનાવતા જઈ રઈા છીએ, અફસોસ ઝ કે આજે પાકુ અને મજબૂત મકાન બનાવીને પણ સુખચેનથી રહેતા નથી બલ્કે તેની સાૂવટ અને સુધારણામાં લાખોના હિસાબે રૂપિયા ઉડાડી રઈા છીએ.

કેટલાક લોકો પોતાનું મોટાપણુ બતાવવાની આદતને કારણે પરેશાન છે, તેમની આ આદત તેમને માનસિક સુખ શાંતિ પ્રાપ્ત કરવા દેતી નથી. તેમને દરેક વખતે એ ચિંતા સતાવતી રહે છે કે ૂ અમે આવા કપડાં પહેરીને નહશ્ર જઈએ અથવા આવું મકાન નહશ્ર બનાવીએ અથવા આવુ ખાણુ નહશ્ર ખવડાવીએ તો લોકો શું કહેશે ?ઝ

ભાઈઓ ઝ લોકોના કહેવાને ન જુઓ, તમારી હાલત (પરીંસ્થતિ) અને આવકને જુઓ. ૂ તમારી ઉપર કોઈ મુસીબત આવશે તો તમારી પ્રશંસા કરવાવાળા આ જ લોકો તમારી નજાક પણ ફરકશે નહશ્ર અને ઉધાર (કર્ઝ) પણ આપવા તૈયાર નહશ્ર થાય.

હદીષ્ટે પાકમાં છે : "દુનિયામાં ંજદગી પરદેશી મુસાફરની જેમ ગુઝારો અને પોતાની ૂતને કઊબ્રવાળાઓમાં સમૂો." *(મિશ્કાત શરીફ, પેજ : ૪૫૦, બાબુલ અમલ વલદ હિર્સ)*

એટલે કે મુસાફર અને પરદેશી જેમ ઓછામાં ઓછા ંજદગીના સામાન સાથે મુસાફરી કરે છે તે જ પ્રમાણે તમો પણ દુનિયામાં એક મુસાફરની જેમ છો.

આ બયાનથી અમારો મકઊસદ એ નથી કે ખુદાએ તઆલા હલાલ કમાઈથી આપે તો સારું ખાવું અને પહેરવું એ નાૂઈઝ છે, પરંતુ અમારો આશય બિનજરૂરી અને ફાલતુ ખર્ચાઓથી દૂર રાખવાનો છે કે જેથી કરીને તમો કમાવવાની વધુ પડતી ંચતામાં બેઈમાન, ખયાનત કરવાવાળા અને હરામનું ખાવાવાળા ન બની ૂવ. અને દીનદારીનું જાવન જાવવા માટે ખર્ચાઓને નિયંત્રણમાં રાખવું અને બિનજરૂરી ખર્ચાઓથી બચવું જરૂરી છે. અને આ બાબતમાં ૂઈઝ અને નાૂઈઝની સરહદોને ૂણવા માટે ફિકઊહ અને તસવ્વુફની કિતાબોનું વાંચન કરવું ૂઈએ. ખાસ કરીને સદરુશ્શરીઅહદ હઝરત મૌલાના અમજદઅલી رحمۃ اللہ علیہની કિતાબ બહારે શરીઅતના ભાગ–૧૬નું વાંચન કરી લેવું એક મુસલમાન માટે આ જમાનામાં ઘણુ જ જરૂરી છે.

આજકાલ જે બેઈમાનો અને જુલ્મ કરીને કમાવવાવાળાઓ અને બીૂના માલને, પોતાનું સમજવાવાળા ભ્રષ્ટ્રાચારી લોકો ખૂબ જ વધી ગયા છે, ત્યાં સુધી કે વ્યવહારના ચોખ્ખા હોય એવા લોકોની સંખ્યા હવે ન હોવા બરાબર છે. આ બધાનું ચોખ્ખું કારણ આજકાલના બિનજરૂરી ખર્ચાઓ અને ફુઝૂલખર્ચીઓ છે.

ખુલાસો એ જ કે હરામખોરોથી બચવા અને દીનદાર બનીને જે વ્યીંક્ત પોતાનું જાવન જાવવા માગતો હોય તેને માટે બિનજરૂરી ખર્ચાઓથી બચવું અને સાદુ જાવન જાવવું આજકાલ જરૂરી છે.

સુન્ની મેરેજ બ્યૂરો કોર્નર

૧. શેખ સુન્ની યુવતી : ઊમર : ૨૮ વર્ષ, દેખાવડી યુવતી, ઊચાઈ : ૫'.૪" એજ્યુકેશન : **M.A. (Sociology) B.ed**, હાલ : ટીચર ઈન ઈંગ્લિશ મિડિયમ સ્કૂલ, વજન : **65 Kgs.** (વડોદરા સાઈડ) યોગ્ય એજ્યુકેટેડ યુવાન પસંદગીને પાત્ર, સંપર્ક નં. **Mob. : 8141356838, Res. Ph. 0265-2782332**

નોંધ : વધુ માટે 'બરકાતે ખ્વાજા (માસિક)–કાર્યાલયનો સંપર્ક કરો, મો. ૯૪૨૭૪ ૬૪૪૧૧

યા શૈખ સૈયદના અબ્દલ કૅાદિર ૂલાની શૈઅન લિલ્લાહ

કાર્યાલય તરફથી

વઝીફાએ કૅાદરિય્યહ્ જાઈઝ હોવા વિશે એક સંશોધનાત્મક (તેહકીકી) ચર્ચા

*પ્રસ્તુત લખાણમાં હઝરત અલ્લામા **અર્શદુલ કૅાદરી સાહબ**નો સંદિપ્ત લેખ 'બેહજતુલદ અસ્રાર'ની પ્રસ્તાવનામાંથી ગુજરાતી કરી રજૂ કરીએ છીએ જેનો અભ્યાસ કરી ઈમાનને તાજગી બખ્શો.*

સૈયદના ગઊષ્ટે જાલાની رضی اللہ عنہ ના ફઝાઈલ તથા ખૂબીઓ, કમાલો તથા તસર્રુફાત તથા કરામતો તથા વિલાયતની સલ્તનતમાં તેમની મહાનતાભરી બાદશાહીના અહેવાલ તો તમને આ મહાન કિતાબ 'બેહજતુલ અસ્રાર'માં ૂવા મળી જશે. અત્યારે હું થોડુક લખાણ વઝીફાએ કાદરિય્યહદના ૂઈઝ હોવા વિશે રજુ કરું છું.

મસ્અલાની સ્પપ્રતા : આ અરબી વાકય **'યા શૈખ સૈયદના અબ્દલ કૅાદિર ૂલાની શૈઅન લિલ્લાહ**નો તર્જુમો થાય છે : ''હે અમારા આકઊા ઝ શૈખ અબ્દુલ કઊાદિર જાલાની ઝ ખુદાને ખાતર કાંઈ અતા થાય.'' અરબીનું આ વાકય તદ્દન એ જ પ્રમાણે છે જેવી રીતે સામાન્ય બોલચાલમાં આપણે કહીા કરીએ છીએ કે ''ખુદાને વાસ્તે મારી મદદ કરો ઝ'' એટલે કે મારી મદદ કરવાને માટે હું ખુદાનો વાસ્તો આપું છું. ભાષ્ટાનો આ મુહાવરો સામાન્ય તથા અસામાન્ય (અવામ તથા ખાસ) સર્વ લોકોની જાભે રિવાજ પામેલ છે. પરંતું આજ સુધી કોઈએ એના પર વાંધો ન લીધો. કદાચ તમે એવું કહેશો કે અહશ્ર વાંધો ઉઠાવવાનો સવાલ જ ઉપીંસ્થત નથી થતો ઝ કેમ કે ''ખુદાને ખાતર (વાસ્તે) મારી મદદ કરો'' આ વાકય બોલનાર જેને સંબોધે છે તે સાંભળી રહીી છે અને મદદ કરવાની શીંકત પણ ધરાવે છે. પરંતું **'યા શૈખ સૈયદના અબ્દલ કૅાદિર ૂલાની શૈઅન લિલ્લાહ** માં ન તો જેને સંબોધન થાય છે તે સાંભળી રહેલ છે અને ન તેનામાં મદદ કરવાની કુદરત (શીંકત) છે ઝ તો હું જણાવીશ કે તમારી આ બંને વાતો લાઈલ્મી (અજ્ઞાનતા) પર આધારિત છે. નહશ્ર તો હકઊીકઊત એ છે કે જેને સંબોધન થાય છે તે (મુખાતબ) સાંભળી પણ રહીી છે અને મદદ કરવાની શીંકત પણ ધરાવે છે. સંબોધન જેને થાય છે તેને (ગઊષ્ટે પાકને) તમે મુર્દા સમ્ૂ છો એટલા માટે તમને ગલત ફહમી થઈ ગઈ છે કે મુડદુ કેવી રીતે સાંભળી શકે છે ?ઝ અને મુડદાની અંદર મદદ કરવાની શીંકત કયાંથી થઈ શકે છે ?ઝ હવે આ બંને ચર્ચાઓ દલીલોની સાથે નીચેના લખાણમાં વાંચો.

★ મુડદુ પણ સાંભળે છે ★

ઘણી બધી હદીષ્ટોથી સાબિત છે કે મુસલમાન મુડદાં પોતાની કઊબરોમાં જાવતાં છે, સાંભળે છે અને જુએ છે. જેમ કે ઈમામ બયદહકઊીએ અને ઈબ્ને અસાકિરે હઝરત અબૂ હુરૈરહદ رضی اللہ عنہ ની રિવાયતથી બયાન કયુશ્ર છે. હુઝૂરે અકરમ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم એ ઈર્શાદ ફર્માવ્યોઃ–

''ફયારે માણસ કોઈ એવાની કઊબ્રે થઈને પસાર થાય જેનાથી દુનિયામાં ૂણ પિછાણ હતી

અને તે તેને સલામ કરે છે તો તે સલામનો જવાબ પણ આપે છે અને તેને ઓળખે પણ છે. અને જેનાથી ૂણ પહેચાન ન હતી તેને ઓળખતો તો નથી પરંતુ તેના સલામનો જવાબ આપે છે.''

અને બીજા હદીષ્ટ જેને ઈમામ અહમદ અબૂ દા*દે હઝરત બરાઅ ઈબ્ને આઝિબ رضی اللہ عنہ થી રિવાયત કરી છે. એમાં હુઝૂર صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم એ ઈર્શાદ ફર્માવ્યો : ''ક્યારે મૈયતને દફન કરીને લોકો પાછા વળે છે તો મુડદુ તેમના ૂડાની હિલચાલનો અવાજ (પગરવ) સાંભળે છે.''

અને મુીંસ્લમની રિવાયતમાં છે :–

''ક્યારે મૈયતને દફન કરીને લોકો પાછા ફરે છે તો મુડદુ તેમના ૂડાઓની હિલચાલના અવાજ સાંભળે છે.''

આ તમામ હદીષ્ટોથી એ વાત સારી પેઠે સાબિત થઈ ગઈ કે (સામાન્ય) મુસલમાન પોત પોતાની કઊબરોમાં જાવતા છે, સાંભળે છે, ઓળખે છે અને સલામનો જવાબ આપે છે.

★ મોમિનોની રૂહ આલમે બાલામાં રહે છે ★

એની સાથે એ પણ સાંભળી લો કે રૂહ ''આલમે બાલા''માં રહે છે અને સલામ કરનાર તેની કઊબર પર સલામ કરે છે અને તે ત્યાંથી (''આલમે બાલા''થી) તેની સલામ સાંભળે છે અને જવાબ આપે છે. જેમ કે સુનને નિસાઈની શરહ ઝહુરુર્રબ્બીમાં છે :–

''રૂહની એક શાન એ પણ છે કે 'આલમે બાલા'માં રહેવા છતાં પણ શરીર સાથે તેનો સંબંધ કાયમ રહે છે અને ત્યાંથી તે સલામનો અવાજ સાંભળે છે અને તેનો જવાબ આપે છે.''

ક્યારે આમ (સામાન્ય) મુસલમાન મુડદાંઓની શ્રવણ શીંકતની આીંસ્થતિ છે કે તેઓ ''આલમે બાલા'થી સલામનો અવાજ સાંભળી લે છે તો પછી ઔલિયાએ કિરામની પાક રૂહોની પહોંચનો અંદાઝો કોણ લગાડી શકે છે ?ઝ એમના બારામાં **હઝરત અલ્લામા મુનાદી તૈસીરી**માં અને **હઝરત મુલ્લા અલી કૅારી મિર્કૉત શરહે મિશ્કાત**માં ઈર્શાદ ફર્માવે છે :–

''ઔલિયાએ કિરામની પાક રૂહોનો સંબંધ ક્યારે પોતાના ખાકી શરીરોથી તૂટે છે તો તે ' આલમે બાલા'માં જઈને મળી ૂય છે અને તે સમયે કોઈ ૂતનો કોઈ પર્દો તેમના પર આડ નથી રહતો, બિલકુલ એ પ્રમાણે તેઓ દરેક ચીજને ૂએ અને દરેક અવાજને સાંભળે છે જેવી રીતે કોઈ ૂનાર જુએ છે.''

★ વિલાયતના સ્થાનોની વહેંચણી હઝરત ગૌદુષ્દકૅલૈન કરે છે ★

ઉપર જણાવી એ શાન તો આમ ઔલિયાએ કિરામની છે. હવે આવો ઝ તેમના અમીર બાદશાહ હઝરત ગૌષ્ટુષ્ટકઊલૈન رضی اللہ عنہની રૂહાનિયતે કુબરાનો જલ્વો જુઓ. હઝરત કઊાઝી ષ્ટનાઉલ્લાહ પાનીપતી رضی اللہ عنہ પોતાની કિતાબ સૈફુલ મલૂલમાં લખે છે :

વિલાયતના કારખાનામાં ફયદઝો તથા બરકતો અને હોદ્દાઓ તથા દરૂઓ જે અલ્લાહ તઆલા તરફથી ઔલિયાએ કિરામના માટે જમીન પર નાઝિલ થાય છે તે સીધા કુત્બુલ ઈર્શાદ પર ઉતારવામાં આવે છે. તે યોગ્યતા પ્રમાણે વિલાયતના મન્સબ (સ્થાન)ના સર્વ મર્તબા તથા દરૂઓ જમીનના સર્વ વિસ્તારોમાં રહેનારા અકતાબ તથા અવતાદ અને નકબા તથા નજબા વગરેની અંદર વહેંચણી કરે છે. હઝરત આદમ علیہ الصلوٰۃ والتسلیم ના મુબારક યુગથી આ હોદ્દા પર સૈયદના અલીએ મુર્તઝા کرم اللہ تعالیٰ وجہہ الکریم ની મુબારક રૂહ બિરાજમાન હતી. પછી ક્રમસર અહલે બયદતના ઈમામો આ મહાન મન્સબ પર બિરજમાન થતા રઈા. એટલે

સુધી કે હઝરત ઈમામ હસન અસ્કરી સુધી આ હૂકમ પહોંચ્યો. જ્યારે તેમની વફાત થઈ ગઈ તો આલમે બરઝખમાં તેમની રૂહ મુબારકને આ મન્સબ પર બિરાજમાન કરવામાં આવી.''

ત્યારબાદ ઈર્શાદ ફર્માવે છે :–

''જ્યારે હઝરત ગૌષ્ટુષ્ટકઊલૈન પેદા થયા તો આ મહાન હોદ્દો તેમને સુપ્રત કરવામાં આવ્યો અને અને હઝરત ઈમામ મહેદીના ઝૂહેર થતાં સુધી તેમની રૂહ મુબારક એ હોદ્દો પર બિરાજમાન રહેશે.''

મનાસિબ (હોદ્દાઓ)ની વહેંચણીની આ સંપૂર્ણ વિગત કઊાઝી સાહબે ઈમામે રબ્બાની મુજદ્દિદ અલ્ફેષ્ટાની رضی اللہ عنہ ના મકતૂબાત (પત્રો) ભાગ–૩ થી પ્રાપ્ત કરી છે. જેમાં તેમણે ખૂબ જ ખુલાસા સાથે આ મહાન હોદ્દા પર હઝરત ગૌષ્ટુષ્ટકઊલૈનને બિરાજમાન કરવામાં આવવાનો ઉલ્લેખ કર્યો. છેવટમાં સ્પઝ્રતા પણ કરી આપી છે કે હઝરત ગૌષ્ટુષ્ટકઊલૈનના નાયબપણા હેઠળ આ મન્સબ મને પણ પ્રાપ્ત થયેલો છે. તેમના શબ્દો આ પ્રમાણે છે :–

''મુજદ્દિદ અલ્ફેષ્ટાની આ મકઊામમાં હઝરત શૈખના નાયબ છે અને હઝરત શયખના નાયબપણામાં આ મન્સબથી એનો પણ સંબંધ છે. જેમ કે કહેવામાં આવ્યું છે કે ચાંદની રોશની સૂરજની રોશનીનું પ્રતિબિંબ છે. આ ીસ્થતિમાં હઝરત ગૌષ્ટુષ્ટકઊલૈનની વિશિઝ્રતા તથા ઓૂડતામાં કોઈ ફરક નથી પડતો.''

આ મહાન મન્સબ (સ્થાન)નો તકાઝો ત્યાં સુધી પૂરો નથી થઈ શકતો જ્યાં સુધી કે ગૌષ્ટુષ્ટકઊલૈનના માટે એક વિસ્તૃત તસર્રુફ તથા પહોંચની કુદરત સ્વીકારવામાં ન આવે કે આપ આલમે કુદદસથી નાઝિલ થનાર ફયદઝો તથા બરકતોનો પણ મુશાહેદો કરે છે અને પૃથ્વીના પટ પર રહેનારા તમામ ઔલિયાએ કિરામના સર્વ તબકઊાઓની વિગતથી પણ બાખબર છે. જ્યારે તેમની રૂહાની શીંકતની પહોંચ આખા વિશ્વને ઘેરી ચુકેલ છે તો જમીનના કોઈ પણ ભાગમાંથી પુકારનારનો અવાજ સાંભળવો હવે એમના માટે શું મુશ્કેલ છે ?ઝ

★ હઝરત ઈમામ અહમદ ઈબ્ને હંબલ ગૌદ્દપાકની મુલાકાત માટે કૅબ્રથી બહાર આવી ગયા ★

હઝરત ગૌષ્ટુષ્ટકઊલૈનની રૂહાનિયતે કુબરાનો એક હેરતઅંગેઝ પ્રસંગ સાંભળો જે 'બેહજતુલ અસ્રાર'ના પેજ ૩૨૪ પર નકઊલ થયેલો છે :–

''આ પ્રસંગના રાવી હઝરત અબુલ હસન અલી ઈબ્ને હીતી رضی اللہ عنہ છે. તેઓ બયાન કરે છે કે એક દિવસ હઝરત ગૌષ્ટુષ્ટકલૈન ઈમામ અહમદ ઈબ્ને હંબલના મઝારે પાકની ઝિયારત માટે તશરીફ લઈ ગયા. હું તથા શૈખ બકા પણ આપની સાથે હતા. જેવા ગૌષ્ટે પાક રૌઝએ મુબારકમાં પ્રવેશ્યા તેવી જ હઝરત ઈમામ અહમદ ઈબ્ને હંબલની કઊબર ફાટી ગઈ અને આપ જાવતા માણસની જેમ બહાર તશરીફ લાવ્યા અને ગૌષ્ટુષ્ટકઊલૈનને પોતાના સીનાથી લગાડયા અને તેમને ખિલ્અતે ફાખેરા (ઉમદા લિબાસ) પહેરાવી અને ઈર્શાદ ફર્માવ્યો કે શરીઅતના ઈલ્મ તથા તરીકઊતના ઈલ્મમાં અમે તમારા મોહતાજ છીએ.''

આ પ્રસંગથી એ વાત સારી પેઠે સાબિત થઈ ગઈ કે હઝરત ગઊૌષ્ટુષ્ટકઊલૈનનુ ખાકી શરીર પણ રૂહની જેમ લતીફ હતું કે એક મુજર્રદ રૂહની મુલાકાતમાં તે કોઈ રીતે આડે ન આવ્યું.

★ ગૌદ્દેપાકની રૂહાની શંકત તથા તસર્રુફ ★

અહશ્ન સુધી તો હઝરત ગઊૌષ્ટુષ્ટકઊલૈનની રૂહાની શીંકત, શ્રવણ શીંકત તથા પહોંચ ઉપર ચર્ચા હતી.

હવે આવો, તેમના તસર્રુફની શીંકતને પણ જોઈ લઈએ. **હઝરત શાહ વલીયુલ્લાહ મુહદ્દિસે દહેલ્વી** હમદઆતમાં લખે છે. :–

''ઉમ્મતના સર્વ ઔલિયા તથા સર્વ સિલસિલાના બુઝુર્ગોમાં જેમની રૂહાનિયતનો મકઊામ સૌથી ઉચ્ચ છે અને જેમની કુવ્વતની નિસ્બત સૌથી ઊંચ છે, તે હઝરત શૈખ મુહીયુદ્દીન અબ્દુલ કઊાદિર જીલાની رحمۃاللہ علیہ છે, જેમના બારામાં બુઝુર્ગોએ ઈર્શાદ ફર્માવ્યો કે તે પોતાની કઊબ્ર મુબારકમાં જીવતા લોકોની જેમ તસર્રુફ ફર્માવે છે.''

★ ગૌષ્પાક પોતાના મુરીદો તથા ચાહકોની સ્ત્રતિ દરેક સમયે ધ્યાનિત રહે છે ★

નકઊશબંદી સિલસિલાના અમીર કબીર હઝરત મિર્ઝા મઝહર જાનેજાનાં પોતાના મલ્ફૂઝાતમાં લખે છે. :–

''પોતાના મુરીદો તથા અકીદતમંદોની પ્રતિ હઝરત ગૌષ્ષુષ્ટકઊલૈનની તવજ્જોહ દરેક સમયે મશ્ગૂલ (લાગેલી) રહે છે. તેમના સિલસિલાનો કોઈ શખ્સ મને એવો નથી મળ્યો જેની પ્રતિ આ હઝરતની તવજ્જોહ મુબારક મશ્ગૂલ ન હોય.''

આ સર્વ ઉપરોકત લખાણોથી એ હકઊીકઊત તદ્દન સ્પષ્ટ થઈ ગઈ કે હઝરત ગઊૌષ્ષુષ્ટકઊલૈનની રૂહ મુબારકને ખુદાવંદે ઝુલ જલાલે એવી પહોંચ તથા તસર્રુફની શીંકત અતા કરી છે કે તે જીવતાઓની જેમ દરેક સમયે પોતાના દર્દમંદોની ખબર રાખે છે.

★ ખાસ મસ્અલા શૈઅન લિલ્લાહના જાઈઝ હોવા વિશે રોશન લખાણ ★

અત્યાર સુધી તો હઝરત ગઊૌષ્ષુલદવરાની પહોંચ તથા તસર્રુફની શીંકત પર ઉસૂલી ચર્ચા હતી. હવે આવો સ્પષ્ટતા સાથે વઝીફા ''શૈઅન લિલ્લાહ''ના ખાસ મસ્અલા પર પણ ઈસ્લામના ઈમામો તથા તરીકઊતના મશાઈખના કેટલાક મહેકતાં લખાણોની પણ તમને સૈર કરાવીએ, સૈયદ જમાલ મસ્ત્રી رضی اللہ عنہ પોતાના ફતવામાં લખે છે કે :–

''એ શખ્સના વિશે મને સવાલ થયો છે કે જે તકલીફોના સમયે **યા રસૂલલ્લાહ, યા અલી** તથા **યા શૈખ અબ્દુલ કાદિર જીલાની** કહે છે, શું આ શરીઅતની રૂએ જાઈઝ છે કે નહીં ?

હવે તેમના જ શબ્દોમાં જવાબ જુઓ :–

''મેં જવાબ આપ્યો, હા ઝ ઔલિયાથી મદદ માંગવી અને તેઓને પુકારવા અને તેમનો વસીલો પકડવો જાઈઝ તથા પસંદીદા છે. જેનો ઈન્કાર તે જ કરશે જે હઠધર્મી તથા ઔલિયાએ કિરામની બરકતોથી મેહરૂમ છે.''

''પ્રથમ બે રકાત નફ્લ પઢે પછી ૧૧૧ વાર દુરૂદ શરીફ પછી ૧૧૧ વાર કલ્મએ તમજીદ પછી ૧૧૧ વાર **શૈઅન લિલ્લાહ યા શૈખ અબ્દુલ કાદિર જીલાની** કહે.''

હવે છેવટમાં આ ચર્ચાને ખૂદ ગૌષ્ષુષ્ટકઊલૈનના અમુક ઈર્શાદો પર ખત્મ કરું છું જેમાં ખૂદ હઝરતે પોતાના અકીદતમંદોને પોકારવાની તથા ફરિયાદ કરવાની પ્રતિ આકર્ષિત કર્યા છે. 'બેહજતુલ અસ્રાર' ના પેજ ૩૦૧ ઉપર હુઝૂર ગૌષ્ટેપાક رضی اللہ عنہ નો ઈર્શાદ નકલ થયેલો છે :–

''જે શખ્સ મને મુસીબતના સમયે પુકારે હું તેની મુસીબત દૂર કરીશ. જે શખ્સ તકલીફના વખતે મારાથી ફરિયાદ કરે હું તેની તકલીફ દૂર કરીશ.''

વળી એ જ કિતાબના પેજ ૨૯૨ પર હઝરત ગૌષ્ટપાક رضی اللہ عنہ નું ફર્માન નકઊલ થયેલ છે :–

'જો મારા મુરીદનો પર્દો પૂર્વમાં ખુલી જાય અને હું પશ્ચિમમાં છું તો ત્યાંથી તેને ઢાંકી આપુ

છું.''

આ વિષ્ટયમાં સમુદ્રની જેમ ઉભરાતી દલીલોનો અભ્યાસ કરવો હોય તો આ'લા હઝરત મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત, **ઈમામ અહમદ રઝા** મુહદ્દિષ્ટે બરેલ્વી رضی اللہ عنہ ની આેેડ કિતાબ 'હયાતુલ મમાત ફી બયાને સિમાઈલ અમ્વાત' નો અભ્યાસ કરો.

આટલી સ્પઝ્ટતાથી પૂર્વજ બુઝુર્ગોએ ગૌષ્ટપાકને પુકારવું ્રૂઈઝ હોવું દર્શાવ્યું છે, ક્રયારે હવે નબી વલીની ગુસ્તાખી કરતા ફિરકોર્ા વહાબી દેવબંદીનો અકઊીદો જુઓ અને તેમની અસલિયતને ઓળખી તેમનાથી દૂર રહી ઈમાનને બચાવો.

★ વહાબી દેવબંદી એ નવો જૂઠો ધર્મ છે ક્ર ★

દેવબંદી મોલ્વી રશીદ અહમદ ગંગોહી લખે છે કે, ''જે શખ્સ અલ્લાહ તઆલા સિવાય બીૂના માટે ઈલ્મે ગયબ સાબિત કરે.... નિઃશંક ઝ તે કાફિર છે. તેની ઈમામત તથા તેની સાથે મેલ મિલાપ, મહોબ્બત તથા લાગણી રાખવી તમામ હરામ છે.'' *(ફતાવા રશીદિયહ, ભાગ–૨, પેજ–૧૦)*

''યા શયખ અબ્દુલ કાદિર તથા યા શૈખ સુલૈમાનનો વઝીફો પઢવું જેમ કે સામાન્યતઃ મુીસ્લમોનો અકઊીદો છે. તેમ કરવાથી ઈસ્લામથી ખારિજ થઈ ્રૂય છે.'' *(ફતાવા ઈમ્દાદિયહદ, ભાગ–૪, પેજ–૫૬)*

વહાબી મોલ્વી ઈસ્માઈલ દહેલ્વી લખે છે કેઃ

''જેનુ નામ મુહમ્મદ કે અલી છે તે કોઈ ચીજના અધિકારી નથી.'' *(તકવિયતુલ ઈમાન, પેજ–૪૨)*

''સઘળો કારોબાર દુનિયાનો અલ્લાહના જ ચાહવાથી થાય છે, રસૂલના ચાહવાથી કાંઈ થતું નથી.'' *(તકવિયતુલ ઈમાન, પેજ–૫૮)*

''જે કોઈ કોઈનું નામ ઉઠતાં બેસતાં લેતો હોય અને તેને દૂર નજાકથી પોકારે... અથવા તેના ચહેરાની કલ્પના કરે અને એમ સમજે કે ક્રયારે હું તેનુ નામ લહ્ન છું તો જાભથી અથવા દિલથી...તો ત્યાં તેમને ખબર થઈ ્રૂય છે. (આગળ લખે છે) ચાહે આ અકઊીદો અંબિયા ઔલિયા સંબંધે રાખે, ચાહે પીર અને શહીદ સંબંધે, ચાહે ઈમામ અને ઈમામઝાદા સંબંધે, ચાહે ભૂત અને પરી સંબંધે પછી **ભલે એવું સમજે કે આ બાબત તેમને પોતાની મેળે છે, ચાહે અલ્લાહના આપવાથી,** મતલબ આ અકઊીદાથી **દરેક રીતે શિર્ક સાબિત** થશે.'' *(તકવિયતુલ ઈમાન, પેજ–૧૦)*

અલ્લાહના આપવાથી પણ નબી વલીમાં કોઈ અધિકાર માનવો એ પણ દેવબંદી ધર્મમાં શિર્ક લખ્યું છે ઝ આ નવા નીકળેલા ધર્મ પ્રમાણે આ લેખમાં ઉપર વર્ણવ્યા તે બધા મહાન બુઝુર્ગો પણ મુીશ્રક ઠર્યા ઝઝઝ આ છે વહાબી દેવબંદી ધર્મ ઝ

★ દેવબંદિયત ઈસ્લામથી અલગ ધર્મ છે તેની સાબિતી ★

શિર્ક બાબતે વહાબી દેવબંદી અકઊીદો તમે્રોઈ લીધો ઝ નબી વલી માટે ઈલ્મે ગૈબ, અધિકાર ખુદાના આપવાથી પણ તમે માનો તો મુીશ્રક થઈ ્રૂવ ઝ પણ હા ઝ દેવબંદી મોલ્વીઓ માટે ઈલ્મે ગયબ હોવાનુ, મદદ કરવાનું માનો તો તમે મુીશ્રક નહશ્ર થાવ ઝ જુઓ ઝ

મુફતી અઝીઝુર્રહમાન બીજનોરી દેવબંદી ધર્મના માન્યવર મુફતી છે 'તબ્લીગી જમાઅત' ના આગળ પડતા કાર્યકર પણ છે. તેમની લખેલી કિતાબ 'અન્ફાસે કુદદસિયહદ'માં શયખે દેવબંદ મોલ્વી હુસૈન અહમદ ટાંડવી (અસદ મદનીના પિતા)ને કેવો ઈલ્મે ગયબ હતો અને કેવી મદદ તેમણે પોતાના મુરીદની કરી તે પ્રસંગ જુઓ ઝ

તેમના એક મુરીદ આસામના એક પહાડી વિસ્તારમાં એવી પહાડી પર ફસાઈ છે કે જે રસ્તેથી એક જ ગાડી પસાર થઈ શકે તેવા પહાડીના રસ્તા પર સામેથી એક ઘોડો સવાર વિનાનો પુરપાટ દોડતો આવી રહયો હતો. મોટરને રોકી લીધી છતાં **મનમાં ભય ફેલાયો કે હવે શું થશે ? તો તે મુરીદે પોતાના દિલમાં વિચાર્યુ** કે જો પીર મુર્શિદ હોત તો **દુઆ કરી હોત ક્ષ આટલુ વિચારતાં જ હઝરત શયખ ઘોડાની લગામ પકડીને કયાંક ગાઈબ થઈ ગયા.** *(અન્ફાસે કુદદસિયહદ, પેજ–૧૮૬)*

ઉપર વર્ણવેલી તેમની શિર્કની તાલીમ જુઓ ઝ અને **વહાબી દેવબંદીના મોલ્વીનો ઈલ્મે ગયબ તથા ઈખ્તયાર જુઓ કે પોકાર્યા વિના જ કેવળ દિલમાં ખયાલ કરતાં તેમને ખબર થઈ ગઈ અને મુંશ્કલ કુશાઈ કરી પણ દીધી ક્ષ**

આ બંને પ્રકારની કિતાબો તેમની વરસોથી છપાઈ રહી છે, જે દર્શાવે છે કે આ ધર્મ નવો છે, ઈસ્લામ સાથે તેને કોઈ સંબંધ નથી, તેઓ નબી વલીના દુશ્મનો છે. જો એવું નથી તો નબી વલી માટે ગયબ તથા ઈીખ્તયાર માનવું તેમના ધર્મમાં શિર્ક શાથી છે અને તેમના મોલ્વી માટે ઈલ્મે ગયબ તથા ઈીખ્તયાર માનવાવાળાને શિર્કના ફત્વા કેમ નથી આપતા ?ઝ હે લોકો ઝ ગડરિયા પ્રવાહ જેમ હધુ ઘાલીને તેમના ઝેરી અમલ જોઈને તેમનાથી અંજાઈ ન જાવ. બલ્કે તેમની હકીકતને સમજો કે આ લોકો દાઢી નમાઝના ઓઠા હેઠળ કેટલા ભયાનક ઈસ્લામના દુશ્મનો છે. *(અલમુઈન, જુલાઈ–૨૦૦૧)*

પેજ નં. ૧૯નું ચાલુ...

★ પીરની કૅબ્રની તાઝીમ વિશે ★

ત્યારબાદ મુરીદોના હુસ્ને એતેકાદના બારામાં ચર્ચા શરૂ થઈ તો આપે ઝબાન મુબારકથી ફર્માવ્યું કે એક વાર એક દુરવેશને હાકિમે બગદાદમાં કોઈ કુસૂરના કારણે પકડયો તો કત્લગાહમાં ઉભો કરી આપ્યો. જયારે જલ્લાદ કત્લ કરવાની જગા પર આવ્યો અને ચાહ્યું કે એના પર વાર કરે, તે દુરવેશની નજર પીરની કબર પર પડી તો તરત જ કાબાથી મોઢું ફેરવીને પોતાના પીરની કબરની તરફ કર્યુ. જલ્લાદે તેને પૂછયું કે તેં કિબ્લાથી મોઢું કેમ ફેરવ્યું ? તેણે કહ્યું, મારું મોઢું મારા કિબ્લાની તરફ છે, તું તારું કામ કર ઝ દુરવેશ તથા જલ્લાદ વચ્ચે હજા આ ચર્ચા જ ચાલી રહી હતી એવામાં સરદારનો હુકમ આવ્યો કે એ દુરવેશને છોડી મૂકો ઝ ખ્વાજા કુત્બુલ ઈસ્લામે અશ્રુમય આંખે ફર્માવ્યું, સાચો અકીદો એવી ચીજ છે કે તેણે દુરવેશને કત્લ થવાથી બચાવી લીધો.

એ જ મોકા પર આપે ફર્માવ્યું કે એકવાર ખ્વાજા મુઈનુદ્દીન رحمۃ اللہ علیہ પોતાના સાથીઓની સાથે બેઠેલા હતા અને સુલૂકની વાતો થઈ રહી હતી. જયારે આપ જમણી બાજુ જોતા તો આપ ઉભા થઈ જતા. સર્વ લોકો એ જોઈને આશ્ચર્યમાં પડી ગયા કે શયખ સાહબ કોની તાઝીમના માટે ઉભા થાય છે. આવું એમણે કેટલીએ વાર કર્યુ. જયારે સર્વ લોકો ત્યાંથી ચાલ્યા ગયા તો એક દોસ્ત જે શયખનો ચહીતો હતો તેણે મોકો જોઈને અર્ઝ કરી કે, આપ જયારે નસીહત કરતા હતા ત્યારે દરેક વખતે આપ કયામ શાથી કરતા હતા ? શયખ મુઈનુદ્દીન رحمۃ اللہ علیہએ ફર્માવ્યું, આ બાજુ મારા પીર હઝરત ઉષ્માન હારૂની رحمۃ اللہ علیہની કબર છે તો જયારે મારા પીરની કબરની તરફ જોતો હતો, તો તા'ઝીમના માટે ઉભો થઈ જતો હતો, હું મારા પીરના રોઝાના માટે કયામ કરતા હતા. ....*(ક્રમશઃ)*

બરકાતે ખ્વાજા (માસિક)ના
ગ્રાહક બનો અને બનાવો

ત્રણ તલાક઼નો શરઈ હુકમ

અઝ : મુીંસ્ત્રઊકેઊીઅસ્સ્ર **મુફ્તી નિઝામુકલીન રઝવી (મુબારકપુર)**

અનુવાદક : પટેલ શબ્બીર અલી રઝવી દયાદરવી

હપ્તો :૧

ઈસ્લામી શરીઅતમાં ત્રણ તલાકઊ કોઈ એકી સાથે આપે કે અલગ અલગ રીતે પણ ત્રણ તલાકઊ આપવાથી તેની પત્ની તે પતિના નિકાહથી નીકળી જશે. ૂ કે એક ઝટકે ત્રણ તલાકઊ આપવી નાૂઈઝ તથા ગુનોહ છે, પણ છતાં ત્રણ તલાકઊ એક સાથે આપવાથી ત્રણ જ લાગુ થશે, હવે પત્ની હલાલા વિના ફરી તે પતિ સાથે રહી શક્શે નહશ્ર. જેમ કે કોઈક નિર્દોષ્ટનું ખૂન કરવું હરામ તથા ગુનોહ છે, પણ તેમ છતાં કોઈ ચપ્પુ, તલ્વાર કે બંદૂક વગેરે વડે કોઈને મારી નાખે તો તે માણસ તેના પરિણામે મૃત્યુ પામવાનો છે એ જ પ્રમાણે તલાકઊનું છે. આજકાલ કહેવાતા અહલે હદીષ્ટ—ગૈરમુકઊીંલ્લદ વહાબી ***ત્રણને એક*** *કહે છે ઝ તેમજ કેટલાંક સંગઠનો ચાહે કહેવાતુ "મુીંસ્લમ પર્સનલ લો બોર્ડ" હોય અથવા અન્ય કોઈ મુીંસ્લમ નામી સંસ્થા હોય, ચાહે કોઈ ગવર્નમેન્ટ તરફથી પણ ત્રણને એક ગણવા કઊાનૂન બનાવી નાખે પણ શરીઅતનો હુકમ કદાપિ બદલાવાનો નથી. એની સમજ પામવા ધ્યાનપૂર્વક આ લેખ જરૂરથી વાંચશો ઝ —તંત્રી : બરકાતે ખ્વાૂ (માસિક)*

શું ફર્માવે છે ઉલમાએ દીન નીચેના મસાઈલમાં કે :—

૧. મુીંસ્લમ પતિ દરેક પોતાની પત્નીને એક જ મજલિસમાં ત્રણ વાર તલાકઊ આપી દે તો શું ત્રણ તલાકઊો લાગુ પડશે કે એક જ લાગુ થશે ?

૨. એક જ મજલિસમાં બોલીને ત્રણ તલાકઊો આપવી શું કુર્આને મુકઊદ્દસના પાયાના ઉસૂલો (નિયમો)ના પ્રમાણે છે ?

લખનૌ હાઈકોર્ટબેન્ચમાં આ મસ્અલો સુનાવણી હેઠળ છે જેથી દલીલયુક્ય જવાબથી નવાઝશો.

પ્રશ્નકર્તા : ***એડવોકેટ ઝફરયાબ ુલાની – લખનૌ***

મારફત : ***સૈયદુલ અશ્રફ*** *ઉસ્તાઝે દારૂલ ઉલૂમ મુહમ્મદિયહ – મુંબઈ (રજબ હિ. સ. ૧૪૧૪, ડિસેમ્બર, ૧૯૯૩)*

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

نَحۡمَدُہٗ وَ نُصَلِّی عَلٰی رَسُوۡلِہِ الۡکَرِیۡمِ

★ પ્રથમ સવાલનો જવાબ ★

મુસલમાન પતિએ પોતાની પત્નીને એક મજલિસ (બેઠક)માં ત્રણ તલાકઊો આપી દીધી તો તેની પત્ની પર ત્રણેવ તલાકઊો લાગુ પડી જશે. ચાહે પતિએ ત્રણ વારમાં ત્રણ તલાકઊો આપી હોય, દા.ત. આ પ્રમાણે કહ્યું, "મેં તને તલાકઊ આપી, તલાકઊ આપી, તલાકઊ આપી ઝ"

અથવા એક જ વારમાં ત્રણ તલાકઊો આપી હોય, દા.ત. કહ્યું, " મેં તને ત્રણ તલાકઊો આપી ઝ"

આ બાબતમાં હુઝૂર સૈયદે આલમ જનાબ મુહમ્મદુર્રસૂલુલ્લાહ ﷺનો એક જ ફેંસલો છે

(ઉપર દર્શાવ્યું તેવો) એના પર આપના સર્વ સહાબીઓનો ઈજમાઅ (એકમતિ) છે. એ જ તાબઈન હઝરાતનો મઝહબ છે અને એ જ ચારેવ મશહૂર ઈમામો : ઈમામે આ'ઝમ અબૂ હનીફા, ઈમામ માલિક, ઈમામ શાફઈ, ઈમામ અહમદ ઈબ્ને હંબલ رِضْوَانُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِمْ اَجْمَعِيْنَનો મસ્લક છે અને મુસલમાનોનો સવાદે આ'ઝમ (મોટી જમાઅત) એના પર અમલ કરી રહેલ છે.

★ કુર્આની દલીલો ★

કુર્આને હકઊીમ (સૂરએ બકઊરહ, પાર–૨, આયત, ૨૨૯)માં છે :–

اَلطَّلَاقُ مَرَّتٰنِ فَاِمۡسَاكٌۢ بِمَعۡرُوۡفٍ اَوۡ تَسۡرِيۡحٌۢ بِاِحۡسَانٍ

"તલાકઊ બે વાર સુધી છે, પછી ભલાઈની સાથે રોકી લેવું છે, અથવા ભલાઈની સાથે છોડી આપવું."

એના પછી આયત ૨૩૦માં ફર્માવવામાં આવ્યું :–

فَاِنۡ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهٗ مِنۡۢ بَعۡدُ حَتّٰى تَنۡكِحَ زَوۡجًا غَيۡرَهٗ

"પછી ૃ પતિએ તેને (ત્રીજા) તલાકઊ આપી દીધી તો હવે ઔરત તેના માટે હલાલ થશે નહશ્ર, ત્યાં સુધી કે બીજૂ પતિની પાસે રહે."

આ આયતોમાં ત્રણેવ તલાકઊોનો હુકમ વર્ણન કરવામાં આવ્યો છે કે :–

★ એક અને બે તલાકઊ સુધી પતિને રજઅતનો (પાછી લેવાનો) ઈીખ્તયાર છે કે ચાહે તો પત્નીને પાછી બોલાવી લે અથવા ચાહે તો છોડી આપે

★ ત્રીજા તલાકઊના પછી રજઅત (પરત લેવાનો) અધિકાર રહેશે નહશ્ર, અને પત્ની "હલાલા" વિના એના માટે હલાલ થશે નહશ્ર :–

ત્રણેવ તલાકઊનો હુકમ વર્ણન કરી દેવામાં આવ્યો, પરંતુ કોઈપણ તલાકઊની સાથે એ શર્ત નથી વર્ણવવામાં આવી કે તે અલગ મજલિસમાં હોય, બલ્કે આ હુકમને મુત્લકઊ (બિન શર્તી રીતે) કોઈ શર્ત કૈઊદ વિના રાખવામાં આવ્યો. અને કઊાયદો એ છે કે મુત્લકઊ પોતાના ઈત્લાકઊ પર લાગુ થાય છે, જેથી કુર્આને હકીમમાં દરેક તલાકઊનો જે હુકમ વર્ણન કરવામાં આવ્યો છે તે ગમે તેમ પણ લાગુ થશે, ચાહે પતિએ એક જ મજલિસમાં બીજા કે ત્રીજા તલાકઊ આપી હોય અથવા અલગ અલગ મજલિસમાં. હા ઝ ૃ કુર્આને પાકમાં એવું હોત કે فَاِنۡ طَلَّقَهَا فِىۡ مَجۡلِسٍ اٰخَرَ "ૃ ત્રીજા તલાકઊ અલગ મજલિસમાં આપી દે" તો મજલિસની શર્ત ધ્યાન કરવાને પાત્ર હોત. પરંતુ કુર્આને હકીમમાં આવું ક્યાંય નથી, એટલા માટે આ શર્ત કુર્આન પર જબરદસ્તી (ઝિયાદતી) છે.

તદદ ઉપરાંત અરબી ભાષ્ટાનો કઊાયદો છે કે فاء "ફા" તઅકઊીબ મઅલફૂરના માટે છે, એટલે જે ચીજ પર فاء દાખલ થાય છે તે ચીજ فاءના અગાઉ વર્ણન થયેલ વાક્યના પછી તરત જ હોય છે. જેમ કે કોઈકે કહ્યું : جَاءَ نِىۡ زَيۡدٌ فعمرو "આવ્યો ઝૈદ પછી અમ્ર." તો એનો મતલબ એ થયો કે અમ્ર, ઝયદના પછી તરત જ આવ્યો અને ૃ આવવામાં કાંઈક મોડુ થયેલ હોય તો અરબ "ફા"ની જગાએ "ષ્ટુમ્મ" લાવે છે. કુર્આને હકીમમાં ત્રીજા તલાકઊનું વર્ણન "ષ્ટુમ્મ"ના શબ્દથી નથી, બલ્કે "ફા" શબ્દની સાથે છે તો એનો સ્પષ્ટ મતલબ એ થયો કે બે તલાકઊ પછી ૃ તે જ મજલિસમાં "તરત" જ વિના વિલંબે ત્રીજા તલાકઊ આપી દીધી તો એ તલાકઊ પણ લાગુ પડી જશે, કે "તુરત"નો શબ્દ ત્યારે લાગુ થશે ક્ર્યારે કે મજલિસ એક હોય. કિકઊહના ઉસૂલ (નિયમો)ની મશહૂર કિતાબ મનાર તથા નૂરુલ અન્વારમાં છે :–

وَالفـاء للـوصل والتعقيب، أى لكون المعطوف موصو لاً بالمعطوف عليه متعقبا لهٗ بلا مهلة فيتراخى المعطوف عن المعطوف عليه بزمان، وان قلّ ذٰلك الزمان بحيث لا يدرك اذلو يكن الزمان فاصلاً أصلاً كان مقار ناً تستعمل فيه كلمة مع

"ફાء (ફા) શબ્દ તઅકઊીબ મઅલ વસ્લના માટે છે, એટલે કે એવું દર્શાવવાના માટે છે કે મઅતૂફ., મઅતૂફ ઈલૈહના પછી છે. અને સાથોસાથ વિના મોહલતે એની સાથે ડ્ડાયેલ પણ છે. જેથી મઅતૂફનો જમાનો મઅતૂફ ઈલહૈના પછી થશે, ભલે એ સમય એટલો કમ હોય કે તેનો એહસાસ ન થઈ શકે, કેમ કે ડ્ડ સમયનું તદ્દન જ અંતર ન હોય તો મકઊારિન થશે અને મકઊારિનત બતાવવા માટે "મઅઊ"નો શબ્દો વાપરવામાં આવશે."

ગૈર મુકઊીંલ્લદોની નજાક પણ (અદ્દર) "ફા"નો એ જ અર્થ છે. જેથી તેમના ઈમામ મુજતહિદ મુલ્લા નઝીર હુસૈન દહેલ્વીએ પોતાની કિતાબ મેઅદયારુલ હસ્ત્રઊના છેવટમાં જમઅ બયનસ્સલાતૈનની બહષ્ટમાં આ પ્રમાણે લખ્યું છે : "ફા તરતીબ બેમોહલતના માટે છે."

આ કુર્આને હકીમનો એઅદ્દૂઝ છે કે કિતાબ તથા સુન્નતનું નામ લઈને જે ફિત્નો કઊયામતની નજાક ઉઠાવવામાં આવનાર હતો એના પ્રતિકાર (રોક)ની વ્યવસ્થા એણે પોતાના ઉચ્ચ વર્ણનશૈલીના બયાનના ક્રમ (ગોઠવણ) વડે નુઝૂલના સમયે જ ફર્માવી આપી.

(૨) સિહાહ સિૌહની મશહૂર કિતાબ 'સુનને ઈબ્ને માજહ શરીફ'માં એક પ્રકરણ છે :–

بَابُ مَنْ طَلَّقَ ثَلٰثًا فِیْ مَجْلِسٍ وَاحِدٍ

"એક મજલિસમાં ત્રણ તલાકઊોનું વર્ણન."

પછી એના હેઠળ આ હદીષ્ટ નકઊલ કરી છે : હઝરત આમિર શઅબી رضی اللہ عنہએ ફાતિમા બિન્તે કઊીસને કહ્યું, તમો મને તમારી તલાકઊીનો બનાવ બતાવો. તો તેમણે કહ્યું :–

طَلَّقَنِیْ زَوْجِیْ ثَلٰثًا، وَهُوَ خَارِجٌ اِلَی الْيَمَنِ فَأَجَازَ ذٰلِكَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صلى الله تَعالى عليه وسلم۔

"મારા પતિએ યમનના માટે (ઘરેથી) નીકળતી વખતે મને ત્રણ તલાકઊ આપી દીધી, તો અલ્લાહના રસૂલ ﷺએ ત્રણેવ તલાકઊો લાગુ કરી આપી" *(સુનને ઈબ્ને માજહ, પેજ,૧૪૭)*

"યમન જતી વખતે ત્રણ તલાકઊો આપવા" વિશેના શબ્દથી સ્પષ્ટ થઈ રહ્યું છે કે ફાતિમા બિન્તે કઊીસના પતિએ એક જ મજલિસમાં ત્રણેવ તલાકઊો આપી હતી. એનું સમર્થન એ જ હદીષ્ટની બીજા રિવાયતથી થાય છે. જેને હદીષ્ટની મુસ્તનદ કિતાબ 'દારકુત્ની'માં આ શબ્દોમાં નકઊલ કરવામાં આવી છે :–

انّ حفص بن المغيرة طلّق امر أتهٗ فاطمة بنت قيس علىٰ عهد رسول اللّٰه صلى الله عليه وسلم ثلٰث تطليقات فى كلمة واحدة فأبانها منه النبى صلى الله عليه وسلم۔

"હફસ બિન મુગીરાએ પોતાની પત્ની ફાતિમા બિન્તે કઊૈસને રસૂલુલ્લાહ ﷺના જમાનામાં એક જ વાક્ય વડે ત્રણ તલાકઊો આપી હતી. તો નબી કરીમ ﷺએ બંનેવને એકબીજાથી અલગ કરી આપ્યાં." *(દાર કુત્ની, ૨/૪૩૦)*

હદીષ્ટે પાકની બંનેવ રિવાયતોથી સાબિત થાય છે કે એક મજલિસમાં અને એક જ વાક્યમાં ત્રણ તલાકઊો આપી દીધી, તો નબી કરીમ ﷺએ લાગુ કરી આપી. એ જ કારણે મુહદ્દિષ્ટ ઈબ્ને માજહએ આ હદીષ્ટને "એક મજલિસમાં ત્રણ તલાકઊ"ના ટાઈટલ હેઠળ નકઊલ કરી છે.

(૩) મશહૂર સહાબીએ રસૂલ હઝરત ઓબાદા બિન સામત رضی اللہ عنہનું બયાન છે કે તેમના પોતાએ પોતાની પત્નીને (ઓબાદાનાં વાલિદાને)

એક હૂર તલાકઊો આપી દીધી. તેમણે રસૂલુલ્લાહ ﷺને એનો મસ્અલો પૂછયો તો આપે ફર્માવ્યું :

بانت بثلاث معصية الله تعالى وبقى تسع بائة وسبع وتسعون علوانًا وظلماً

"ત્રણ તલાકઊોથી સ્ત્રી નિકાહથી નીકળી ગઈ, પણ પતિ અલ્લાહનો નાફર્માન અને ગુનેહગાર થયો, અને બાકઊીની નવસો સૌાણુ (૯૯૭) તલાકઊો એ જુલ્મ તથા સરકશી છે." *(મુસન્નફે અબ્દુર્રઝ્ઝાકઊી, પેજ–૩૯૩, ભાગ–૬, દારકુત્ની, ભાગ–ર, પેજ–૪૩૩)*

ૃહેર છે કે આ હૂર તલાકઊો હૂર (અલગ અલગ) મજલિસોમાં નથી આપવામાં આવી, બલ્કે ગુસ્સાના કારણે એ જ મજલિસમાં સર્વ તલાકઊો (એક સાથે) આપવામાં આવી, ચાહે એક વાક્ય વડે અથવા સતત કેટલાયે વાક્યોમાં. સર્વ ૃણે છે કે ક્યારે પતિઓને તલાકઊીનો ૃેશ આવે છે તો તે એક સાથે જ ઘણી બધી તલાકઊો આપી બેસે છે.

(૪) હઝત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર رضی اللہ عنہماથી રિવાયત છે કે તેમણે પોતાની પત્નીને હૈઝ (માસિક સ્ત્રાવ)ની હાલતમાં તલાકઊ આપી દીધી, તો એના કારણે રસૂલુલ્લાહ ﷺ ગઝબનાક થઈ ગયા અને તેમણે રજઅત (પરત કરવા)નો હુકમ આપ્યો, તો તેમણે પૂછયું :–

یارسولَ اللّٰه أرَأيت لو طلقتها ثلاثا ؟ قال : اذا قد عصيت ربك، وبانت منك امرأتك

"યા રસૂલલ્લાહ ઝ ﷺ ૃ મેં તેણીને ત્રણ તલાકઊો આપી દીધી હોત તો શું હુકમ થાત ?ઝ આપે ફર્માવ્યું, તમે ખુદાના નાફર્માન હોતા અને તમારી પત્ની તમારા નિકાહથી નીકળી ૃત." *(મુસન્નફે ઈબ્ને અબી શયબા, દારકુત્ની)*

આ હદીષ્ટે પાકથી બે વાતો ૃણવા મળી : એક એ કે **હૈઝની હાલતમાં તલાક઼ આપવી ગુનોહ** છે, એટલા માટે રસૂલુલ્લાહ ﷺ ગઝબનાક થઈ ગયા હતા. એ જ પ્રમાણે **ત્રણ તલાક઼ એક સાથે આપવી ગુનોહ છે.**

બીજા વાત એ છે કે હૈઝની હાલતમાં પણ ૃ કોઈ એક સાથે ત્રણ તલાકઊ આપી દે તો ત્રણેવ તલાકઊો પડી જશે અને પત્ની નિકાહથી નીકળી જશે. કેમ કે હઝરત ઈબ્ને ઉમરે જે સવાલ પૂછયો હતો એનો મતલબ એ જ છે કે એક તલાકઊ પર તો રજઅત (પરત ખેંચવાનો) હુકમ છે, પણ ૃ મેં એકને બદલે ત્રણ તલાકઊ આપી દીધી તો શું હુકમ હોત ? શું આ ીસ્થતિમાં પણ રજઅતનો (તલાકઊ) પાછી લેવાનો અધિકાર રહેતો ? એનાથી સાફ ૃહેર છે કે એમનો સવાલ એક સાથે ત્રણ તલાકઊના બારામાં હતો અને તે પણ એવી હાલતમાં કે ક્યારે સ્ત્રી હૈઝની ીસ્થતિમાં હોય.

વિચાર કરો ઝ અહશ્ન બે રીતે ખુદા પાકની નાફર્માની અમલમાં આવી રહી છે. એક તો હૈઝની હાલતમાં તલાકઊ આપવાની, બીજા : એક સાથે ત્રણ તલાકઊો આપવાની.

છતાં પણ રસૂલે ﷺએ સ્પષ્ટ ઉઘાડા શબ્દોમાં એ હુકમ સંભળાવ્યો કે તલાકઊ પડી જશે, પત્ની નિકાહથી નીકળી જશે. તો ૃ કોઈ એમ જ નાફર્માનીમાં પડે કે પાકીની હાલતમાં એક સાથે ત્રણ તલાકઊો આપી દે તો આ ીસ્થતિમાં એનાથી અધિક કદાએ ત્રણેવ તલાકઊો લાગુ પડી જશે.

(૫) :–

عن نافع بن عجير بن عبد يزيدبن ركانة، أنّ ركانة بن عبدبزيد طلّق امرأتهٗ سُهَيمةَ البتة فأخبر النبيَّ صلى اللّٰه عليه وسلم بذٰلك، وقال : والله ماأردت الّا واحدة، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : واللّٰه ماأردت الّا واحدة ؟ فقال ركنة : واللّٰه ماأردت الّا واحدة، فردّها اليه رسول الله صلى الله عليه وسلم

નાફેઅ બિન અજાર બિન અબ્દે યઝીદ બિન રુકાના રિવાયત કરે છે કે હઝરત રુકાનાએ પોતાની

પત્ની સહીમાને "તલાકઊ બૌ" આપી દીધી. પછી તેમણે નબી કરીમ ﷺને બનાવની ખબર આપી અને અર્ઝ કરી કે ખુદાની કઊસમ ઝ મેં કેવળ એક તલાકઊની નિય્યત કરી હતી. રસૂલુલ્લાહ ﷺએ પૂછયું, ખુદાની કઊસમ ઝ તેં એક જ તલાકઊની નિય્યત કરી હતી ?ઝ તો રુકાનાએ અર્ઝ કરી કે ખુદાની કઊસમ ઝ મેં કેવળ એક જ તલાકઊની નિય્યત કરી હતી. તો રસૂલુલ્લાહ ﷺએ તેમની પત્ની તેમને પરત કરી દીધી. *(સુનને અબૂ દાઉંદ, ભાગ–૦૧, પેજ–૩૦૦, ઈબ્ને માજહ, પેજ–૧૪૯)*

આ રિવાયત છે હઝરત રુકાનાના એક પૌત્ર હઝરત નાફેઅ બિન અજારની. અને તેમના જ બીજૂ પૌત્ર અબ્દુલ્લાહ બિન અલીએ પણ આ બનાવ એ જ પ્રમાણે વર્ણવ્યો છે. અલ્બૌ તેમની રિવાયતમાં સરકાર ﷺના જવાબના શબ્દો આ પ્રમાણે નકઊલ થયેલા છે : **هُو عَلىٰ مَا أَرَدْتَّ** "તલાકઊ તે જ પડી જેથી તેં નિય્યત કરી હતી. *(સુનને અબૂ દાઉંદ, ૧/૩૦૦)*

"બૌહ"નો શબ્દ મસ્દર છે અને મસ્દર છે અને મસ્દર ફર્દે હકઊીકઊીની પણ સંભાવના ધરાવે છે અને ફર્દે હુકમીની પણ. તલાકઊનો ફર્દે હકઊીકઊી એક છે અને ફર્દે હુકમી ત્રણ. જેથી "તલાકઊ બૌહ"ના શબ્દોમાં "એક" તથા "ત્રણ" બંનેવ અફરાદની સંભાવના છે. હવે કોઈ પણ એક સંભાવના નિિશ્ત થશે "વર્ણનની નિય્યત" વડે. એટલા માટે હઝરત રુકાનાએ પોતે જ પોતાની નિય્યત જણાવી આપી કે, "મેં એક તલાકઊ મુરાદ લીધી છે." પણ એક તલાકઊ મુરાદ લેવામાં કેમ કે આદ્દેપ (તોહમત)ની શંકા રહે છે કે પત્નીને બચાવવા માટે સંભાવનાનો ફાયદો ઉઠાવ્યો. એટલા માટે તેમણે કઊસમ પણ ખાય લીધી કે આદ્દેપની શંકાની ીંસ્થતિમાં બયાનની નિય્યતનો ભરોસો કઊસમની સાથે જ થાય છે. અને તેને અધિક ખાત્રીના માટે રસૂલુલ્લાહ ﷺએ તેમની પાસે બીજાવાર કઊસમ લીધી. એનાથી સાફ ૂહેર છે કે ૂ હઝરત રુકાનાએ "તલાકેઊ બૌહ"થી ત્રણ તલાકઊ મુરાદ લીધી હોત તો એમની પત્ની પર ત્રણ "મુગલ્લઝા" તલાકઊો લાગુ થાત. **ો ત્રણ તલાકેં પડવાની સંભાવના ન હોત તો હઝરત રુકાના ન કૅસમ ખાતા અને ન તો રસૂલુલ્લાહ ﷺ કૅસમ લેતા, અને કૅસમ ખાવું બંનેવ બેકાર ગણાત.** પરંતુ ક્યારે રસૂલુલ્લાહ ﷺએકઊસમ લીધી અને હઝરત રુકાનાએ કઊસમ ખાધી, જેથી એનાથી સાબિત થયું કે ૂ તેમની નિય્યત ત્રણ તલાકઊની હોત તો ભલે તેમણે તે શબ્દ એક મજલિસમાં અને એક જ વારમાં કહીી હતો, તેમ છતાં સરકાર ﷺનો ફેંસલો એ જ હોત કે : **هو علىٰ مااَردتَّ** "તલાકઊ તે જ પડી જેની તેં નિય્યત કરી" એટલે ત્રણ તલાકઊ ઝ

(૬) હઝરત મુૂહિદ ફર્માવે છે કે હું હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ رضی اللہ عنہما ની ખિદમતમાં હાજર હતો. એક શખ્સ તેમની પાસે આવ્યો અને અર્ઝ કરી, **انَّهٗ طلّق امرأتهٗ ثلاثًا** "તેણે પોતાની પત્નીને ત્રણ તલાકઊ આપી દીધી છે. તો ઈબ્ને અબ્બાસ ખામોશ રહીા, ત્યાં સુધી કે મને એવું ગુમાન થવા લાગ્યું કે આપ એને રજઅતનો (પરત લેવાનો) હુકમ આપશે. થોડીવાર પછી ફર્માવ્યું, તમારામાં એક માણસ મૂર્ખાઈ કરી બેસે છે, પછી કહે છે, હે ઈબ્ને અબ્બાસ ઝ હે ઈબ્ને અબ્બાસ ઝ ક્યારે કે અલ્લાહ તઆલાએ ફર્માવી આપ્યું છે :– **وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَّهٗ مَخْرَجاً** "જે અલ્લાહથી ડરે છે તેના માટે અલ્લાહ (ગુંૂઈશ)નો માર્ગ કાઢી આપે છે." અને તમે તો અલ્લાહથી ડર્યા નહશ્ર ઝ જેથી તમારા માટે કોઈ ગુંૂઈશનો માર્ગ નથી ૂતો. **عَصَيْتَ رَبَّكَ وَبَانَتْ مِنْكَ اِمْرَ أَتُكَ** **"તેં તારા રબની નાફર્માની કરી અને તારી પત્ની તારા નિકાહથી નીકળી ગઈ ક્ષ"**

(સુનને અબૂ દાઉંદ, ૧/૨૭૭,
બાબ : باب بقية نسخ المرا المرا جعة بعد التطليقات الثلاث)

હઝરત મુાહિદના ઉપરાંત હઝરત સઈદ બિન જુબૈર, હઝરત અતા, હઝરત માલિક બિન હારિષ્ટ, હઝરત અમ્ર બિન દીનાર رِضْوَانُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡهِمۡ اَجۡمَعِیۡنَએ પણ હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ رِضْوَانُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡهِمۡ اَجۡمَعِیۡنَનો આ જ ફત્વો વર્ણવ્યો છે. જેમ કે અબૂ દાઉદ શરીફમાં છે :–

قال ابواؤد : روىٰ هذا الحديث حميد الأعرج وغيرهٗ عن مجاهدوعن سعيد بن جبير وعن عطاء وعن مالك بن الحارث وعن عمروبن دينار عن ابن عباس، كلهم قالوا فى الطلاق الثلاث أنه أجازها، قال : وبانت منك

"અબૂદાઉદ કહે છે : આ હદીષ્ટને હમીદ, અઅઊરજ વગેરેએ મુાહિદ, સઈદ બિન જુબૈર, અઊતા, માલિક ઈબ્ને હારિષ્ટ તથા અમ્ર બિન દીનારથી રિવાયત કરી છે કે આ સર્વ હઝરાત બયાન કરે છે કે હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ رضی اللہ عنہماએ પ્રશ્ન કરનારાની ત્રણેવ તલાકઊોને લાગુ કરી આપી, અને ફર્માવ્યું કે તારી પત્ની નિકાહથી નીકળી ગઈ" *(સુનને અબૂ દાઉદ, ૧/૨૯૯)*

(૭) એ જ પ્રકારના એક અન્ય બનાવના બારામાં હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ رضی اللہ عنہماએ હુકમ બહાર પાડયો. જેમ કે હદીષ્ટની મુસ્તનદ કિતાબ મુઔા ઈમામ માલિકમાં છે કે એક શખ્સે હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ رضی اللہ عنہماને કહ્યું :–

اِنِّىٖ طلّقتُ امر أتى مائةَ تطليقة فماذا ترىٰ علىّ ؟

"મેં મારી પત્નીને સો તલાકઊો આપી દીધી છે, તો આપ મને શું ફર્માવો છો ? એના જવાબમાં હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ رضی اللہ عنہماએ ફર્માવ્યું :–

طلّقتُ منك بثلاث، وسبعٌ وتسعون اتّخذت بها اٰياتِ الله هُزُواً، رواه فى المؤطا۔

"તારી પત્ની પર ત્રણ તલાકો પડી ગઈ અને સાણુ તલાકો આપીને તેં અલ્લાહની આયતોની સાથે ઠઠ્ઠો કર્યો છે ક્ષ" *(મિશ્કાતુલ મસાબીહ બહવાલા મુઔા માલિક, પેજ, ૨૮૪, باب المطلقة ثلاثاً)*

(૮) હઝરત મુહમ્મદ બિન અયાસથી રિવાયત છે કે :–

انّ ابن عباس وأبا هريرة وعباد الله بن عمرو بن العاص سُئِلُوا عن البكر يطلّقها زوجها ثلاثا ؟ فكلهم قالوا: لا تحل لهٗ حتىّٰ تنكح زوجاً غيرهٗ۔

"હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ, હઝરત અબૂ હુરૈરહ તથા હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન આસ رِضْوَانُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡهِمۡ اَجۡمَعِیۡنَને સવાલ કરવામાં આવ્યો કે **"દોશીઝા"ને તેનો પતિ ત્રણ ત્રણ તલાકો આપી દે તો** એનો શો હુકમ છે ? તો એ સૌ હઝરાતે ફર્માવ્યું કે **તે સ્ત્રી પોતાના પતિ માટે હલાલ ન રહી ત્યાં સુધી કે હલાલો ન થઈ ાય.** *(સુનને અબૂ દાઉદ, ૧/૨૯૯, તહાવી શરીફ, ૨/૩૩, મુસન્નફે અબ્દુર્રઝ્ઝાકઊ, ૬/૩૩૩)*

"દોશીઝા"થી મુરાદ તે સ્ત્રી છે જેની સાથે તેના પતિએ હુ સંભોગ ન કર્યો હોય અને ન ખલ્વતમાં (એકાંત) મળ્યો હોય. એને ફિકઊહની બોલીમાં "ગૈરમદખૂલા" કહે છે. "ગૈર મદખૂલા"ના બારામાં સૌની એકમતિ છે કે ૂ તેનો પતિ અલગ અલગ બેઠકોમાં તેને ત્રણ તલાકઊ આપે તો તેણી પર કેવળ એક જ તલાકઊ પડશે, કેમ કે તે સ્ત્રીનો નિકાહનો રિશ્તો પતિ સાથે ખૂબ મજબૂત નથી હોતો, એટલા માટે **એક જ તલાકથી તેણી નિકાહથી નીકળી ાય છે અને બાકીની તલાકો બેકારની હોય છે.** બલ્કે ૂ એક જ મજલિસમાં પતિ તેણીને તલાકઊ આપે પણ ત્રણ ત્રણ વારમાં આપે તો પણ સર્વ સંમતિએ એક જ તલાકઊ પડશે. કારણ એ જ છે કે જે આગળ વર્ણવ્યું. ગૈર મદખૂલા પર ત્રણ તલાકઊ પડવાની કેવળ એક જ ીસ્થતિ છે અને તે એ કે :–

★ પતિ તેને એક જ મજલિસમાં તલાકઊ આપે, અને

★ એક જ વાર એક જ વાક્યમાં ત્રણ તલાકઊ આપે, દા.ત. આવું કહે કે મેં તમને ત્રણ તલાકઊ આપી.

એટલા માટે ગૈર મદખૂલાના બારામાં હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ, હઝરત અબૂ હુરૈરહ, હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અમ્ર ઈબ્ને આસ رِضْوَانُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہِمۡ اَجۡمَعِیۡنَનો ઉપર વર્ણવ્યો તે ફત્વો એ બાબતનો કઊતઈ તથા યકઊીની સબૂત છે કે **એક મજલિસમાં તથા એક વાક્યમાં આપેલી ત્રણ તલાકૌ ત્રણ લાગુ થાય છે.**

આ હદીષ્ટની બીજા રિવાયત મોઅૌ ઈમામ માલિકમાં છે : **એનાથી આ બાબત ધોળા દિવસની જેમ રોશન થઈને સાબિત થઈ ાય છે.** હવે એ રિવાયત પણ ોઈ લો.

મુહમ્મદ બિન અયાસ બિન બુકેરથી રિવાયત છે કે એક શખ્સે પોતાની પત્નીની સાથે ''દખૂલ''થી પહેલાં તેણીને ત્રણ તલાકઊ આપી દીધી. પછી તેમનો ખયાલ તે સ્ત્રી સાથે નિકાહનો થયો તો તે ફત્વો પૂછવા આવ્યા. હું પણ તેમની સાથે ગયો. તેમણે હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ અને હઝરત અબૂ હુરૈરહ رِضْوَانُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہِمۡ اَجۡمَعِیۡنَને એના બારામાં પૂછયું, તો બંનેવ હઝરાતે ફર્માવ્યું :–

لا نریٰ أن تنکحها حتّٰی تنکح زوجاً غیره، قال: فانما کان طلاقی ایاها واحدة ؟ فقال ابن عباس : انَّك ارسلت من یدك ماکان لك من فضل

''એ સ્ત્રી સાથે તારો નિકાહ હલાલ નથી ત્યાં સુધી કે તે બીજૂ શખ્સ પાસે રહે. (એટલે કે હલાલો કરે) તે શખ્સે કઈું કે મેં તો તેણીને કેવળ એક જ વાર તલાકઊ આપી છે ઝ તો હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ رضی اللہ عنہماએ ફર્માવ્યું કે તારા માટે જે અધિક (બે વાર તલાકઊ આપવાનો) અધિકાર હતો. તેને પણ તેં તારા હાથથી ગુમાવી આપ્યો. *(ફત્હુલ કઊદીર, પેજ–૩/૪૬૯,૪૭૦, બ હવાલા મોઅૌ ઈમામ માલિક વ સુનને અબૂ દાઉંદ)*

એટલે કે એક વારમાં ફયારે તેં ત્રણેવ તલાકઊો આપી દીધી તો તારે હવે અધિક તલાકઊો આપવાનો અધિકાર ન રઈી, કેમ કે પતિ ત્રણ જ તલાકઊોનો માલિક હોય છે.

આ હદીષ્ટે પાકથી ખૂબ જ ઉઘાડી રીતે એ વાત સાબિત થઈ ગઈ કે **એક મજલિસ અને એક વાક્યમાં આપેલી ત્રણ તલાકૌ ત્રણ પડે છે.**

(૯) હઝરત અકઊલમહ ફર્માવે છે કે એક શખ્સ ઈબ્ને મસ્ઉંદ رضی اللہ عنہની સેવામાં હાજર થયો અને અર્ઝ કરી :–

اِنِّی طلّقتُ امرأتی تسعاً وتسعین فقال لهٗ ابن مسعود، ثلاثٌ تبینها وسائر هنّ عدوان

''મેં મારી પત્નીને નવ્વાણુ (૯૯) તલાકઊો આપી છે. તો હઝરત ઈબ્ને મસ્ઉંદ رضی اللہ عنہએ ફર્માવ્યું, **ત્રણ તલાકૌથી તેણી તારા નિકાહથી નીકળી ગઈ અને બાકીની તલાકૌ તારી સરકશી (નાફર્માની) છે.**

(૧૦) હબીબ બિન ષ્ટાબિત કહે છે કે એક શખ્સ હઝરત અલી બિન અબૂ તાલિબ رضی اللہ عنہની ખિદમતમાં આવ્યો અને અર્ઝ કરી :–

اِنِّی طلّقتُ امرأتی الفاً، فقال لهٗ علیٌّ : بانت منك بثلاث واقسم سائرهن علیٰ نسائك

''મેં મારી પત્નીને એક હૂર તલાકઊ આપી દીધી છે. તો હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ ફર્માવ્યું, **ત્રણ તલાકૌથી તો તારી પત્ની તારાથી અલગ થઈ ગઈ** અને બાકીની તલાકઊો તમારી અન્ય બીવીઓમાં વહેંચી દો ઝ'' *(મુસન્નફે અબ્દુર્રઝ્ઝાકઊ, નકઊલહૂ ફિલ ફત્હુલ કઊદીર)*

(૧૧) એક શખ્સે હઝરત ઈબ્ને મસ્ઉંદ رضی اللہ عنہને અર્ઝ કરી :–

اِنِّیْ طلّقتُ امرأتی ثمانی تطلیقاتٍ فقال : ما قیل لك؟ فقال : قیل لی : "بانت منك" قال : صدقوا، هو مثل مایقولون۔

''મેં મારી પત્નીને આઠ તલાકઊો આપી દીધી છે તો હઝરત ઈબ્ને મસ્ઉદે પૂછયું, તમને એનો શું હુકમ બતાવવામાં આવ્યો ? પ્રશ્ન કરનારે કઈું, મને એવું જણાવવામાં આવ્યું કે, તારી પત્ની તારાથી અલગ થઈ ગઈ. તો હઝરત ઈબ્ને મસ્ઉંદ رضی اللہ عنہએ ફર્માવ્યું, સહાબાએ સાચુ બતાવ્યું, હુકમ એ જ છે જે એઓ બતાવી રહીં છે. *(મોઓૃા ઈમામ માલિક)*

હઝરત ઈબ્ને મસ્ઉંદ رضی اللہ عنہના સમર્થનથી ૂહેર એ જ થાય છે કે એ હુકમ પર સહાબાએ કિરામનો ઈજમાઅ (સર્વસંમતિ) હતો.

આ અને આ પ્રકારનાં બધાં આષ્ટારે સહાબા (સહાબીઓનાં કથનો) નકઊલ કર્યા પછી ઈમામ ઈબ્ને હુમામ કમાલુદ્દીન હનીફ رحمۃ اللہ علیہ ફર્માવે છે :–

''એક મજલિસની **ત્રણ તલાકૌના ત્રણ હોવા પર સહાબાએ કિરામનો ઈજમાઅ ાહેર છે.** કેમ કે જે વખતે ખલીફાએ રાશિદ હઝરત ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رضی اللہ عنہએ ત્રણેવ તલાકઊો લાગુ પાડી હતી, તો ક્યાંય નકઊલ થયેલ નથી કે એ વખતે કોઈ પણ સહાબીએ રસૂલે આપનો વિરોધ કર્યો હોય.

તદદ ઉપરાંત ઈજમાઅના નકઊલ કરવામાં કેવળ એ નકઊલનો એતબાર (ભરોસો) છે જે મુજતહિદો થકી નકઊલ થયેલ હોય, અને એક લાખ સહાબીઓમાં ફકઊીહોની સંખ્યા વીસથી વધુ નથી, જેમ કે ખુલફાએ અબાદિલા ઝહદ બિન ષ્ટાબિત, મઆઝ બિન જબલ, અનસ, અબૂ હુરૈરહ અને કેટલાક સહાબીઓ. (رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین) બાકઊીના સહાબીઓ તેમના તરફ રજૂઅ કરીને મસાઈલ પૂછી લીધા કરતા હતા. અને અમે મોટાભાગે મુજતહિદીન સહાબીઓ થકી આ સ્પષ્ટ નકઊલ પેશ કરી આપી કે એક મજલિસમાંની ત્રણ તલાકઊો ત્રણ જ હોય છે. અને આ પ્રકરણમાં એમનો કોઈ વિરોધી ૂહેર ન થયો, તો હસ્ત્રઊ પછી શું રહ્યું ગુમરાહી સિવાય ?ઝ એના કારણે અમારો મઝહબ એ છે કે **ો કોઈ હાકિમે (સઘિારીએ) એક મજલિસની ત્રણ તલાકૌને એક તલાક઼ થવાનો ફૈસલો કર્યો તો તે લાગુ થશે નહશ્ર, કેમ કે એમાં ઈજતેહાદ ાઈઝ નથી.** *(ફત્હુલ કઊદીર, ૩/૪૭૦)*

ઈમામ હુ䷀જતુલ ઈસ્લામ જસાસ રાઝી હસ્ત્રઊી رحمۃ اللہ علیہ કિતાબ તથા સુન્નત તથા આષ્ટારે સહાબાથી દલીલ રજૂ કર્યા બાદ ફર્માવે છે :–

فالکتب والسنة و أجماع السلف توجب أيقاع الثلاث معاًو أن كانت معصية۔۔۔اه۔

લખાણનો સાર એ કે **કિતાબુલ્લાહ, સુન્નતે રસૂલ તથા સહાબાના ઈજમાઅથી સાબિત થાય છે કે એક સાથે આપવામાં આવેલી ત્રણેવ તલાકૌ અનિવાર્યપણે એક સાથે લાગુ થાય છે, ભલે એ ગુનોહ છે.** *(અહકામુલ કુર્આન, ૧/૩૮૮)*

તહાવી શરીફમાં છે :–

لمّا كان فِعلُ أصحابِ رسول الله صلى الله تعالٰى عليـه وسلـم جميعاً فعلاً يجب بـه الحجةُ كان كذٰلك ايضاً أجماعهم على القول أجماعاً يجب به الحجةُ

''䷀યારે તમામ અસ્હાબે રસૂલ صلی اللہ علیہ وسلمનો ફેઅલ વાજિબુલ હુ䷀જત છે તો એ જ પ્રમાણે ઉમર ફારૂકઊ رضی اللہ عنہના કઊૌલ પર તેમનો ઈજમાઅ વાજિબુલ હુ䷀જત થશે. *(પેજ–૪૧૯, ૪૨૦, ભાગ–૨, બૈરૂત–લેબનાન)* તહતાવી અદ્દુર્રુલ મુખ્તારમાં છે :–

વધુ પેજ નં. ૧૪....પર

અમીરુલ મોમિનીન رضی اللہ عنہ હઝરત અલી મુર્તઝા

સંપાદક : પટેલ શબ્બીર અલી રઝવી દયાદરવી

હપ્તો : ૨

અને હઝરત કઅબ બિન માલિક અન્સારી رضی اللہ عنہથી રિવાયત છે. તે ફર્માવે છે કે જંગે ખંદકઊના દિવસે અમ્ર બિન અબ્દેવુદ (જે એક હૂાર સવારોના બરાબર માનવામાં આવતો હતો) એક ઝંડો લઈને નીકળ્યો જેથી તે જંગના મેદાનને જુએ. ફ્યારે તે અને તેની સાથેના સવારો એક સ્થળે ઉભા રહીા તો તેને હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ ફર્માવ્યું, કે હે અમ્ર ઝ તું કુરૈશને અલ્લાહની કઊસમ આપીને કહીા કરતો હતો કે ફ્યારે કદીક મને કોઈ શખ્સ બે સારાં કામોની તરફ બોલાવે છે તો હું એમાંથી એકને જરૂર અપનાવું છું. તેણે કહીું, હા ઝ મેં આવું કહીું હતું અને અત્યારે પણ કહું છું. આપે ફર્માવ્યું કે હું તમને અલ્લાહ વ રસૂલ عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ અને ઈસ્લામની તરફ બોલાવું છું. અમ્રએ કહીું, મને એનામાંથી કોઈની હાજત નથી. હઝરત અલીએ ફર્માવ્યું કે હવે હું તને મુકઊાબલાની દાવત આપુ છું અને ઈસ્લામની તરફ બોલાવું છું. અમ્રએ કહીું, હે મારા ભાઈના પુત્ર ઝ શા માટે મુકઊાબલાની દાવત આપે છે ? ખુદાની કઊસમ ઝ હું તને કઊત્લ કરવાનું પસંદ નથી કરતો. હઝરત અલીએ કહીું કે પરંતુ ખુદાની કઊસમ ઝ હું તને કઊત્લ કરવાનું પસંદ કરું છું. આ સાંભળીને અમ્રનું લોહી ગરમ થઈ ગયું અને હઝરત અલી તરફ ધ્યાનિત થયો. બંનેવ મેદાનમાં આવી ગયા અને થોડીવાર મુકઊાબલો થયા બાદ શેરે ખુદાએ તેને મૌતને ઘાટ ઉતારીને જહન્નમમાં પહોંચાડી આપ્યો.

અને મુહમ્મદ બિન ઈસ્હાકઊ કહે છે કે અમ્ર બિન અબ્દેવુદ મેદાનમાં એવી રીતે નીકળ્યો કે લોખંડના બખ્તરો પહેરેલ હતો અને મોટા અવાજે કહીું, છે કોઈ જે મારા મુકઊાબલામાં આવે ?ઝ એ અવાજને સાંભળીને હઝરત અલી رضی اللہ عنہ ઉભા થયા અને મુકઊાબલાના માટે હુઝૂર صلی اللہ علیہ وسلمથી ઈાૂઝત માગી. આપે ફર્માવ્યું, બેસી ૂાવ ઝ આ અમ્ર બિન અબ્દે વુદ છે. બીજા વખતે અમ્રએ ફરી અવાજ આપ્યો, મારા મુકઊાબલા માટે કોણ આવે છે ? અને મુસલમાનોને ભલુબુરુ કહેવાનું શરૂ કયુશ્ર. કહેવા લાગ્યો, તમારી તે જન્નત ક્યાં છે જેના બારામાં તમે દાવો કરો છો કે જે પણ તમારામાંથી માર્યો ૂાય છે તે સીધો એમાં દાખલ થઈ ૂાય છે ?ઝ મારા મુકઊાબલા માટે કોઈને કેમ ઉભો નથી કરતા ?ઝ બીજાવાર ફરી હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ ઉભા થઈને હુઝૂર صلی اللہ علیہ وسلمથી ઈાૂઝત માગી પણ આપે ફરી એવું જ ફર્માવ્યું કે બેસી ૂાવ ઝ ત્રીજાવાર અમ્રએ ફરી એ જ અવાજ આપ્યો અને કેટલાક શેઅરો પણ પઢયો. રાવીનું બયાન છે કે ત્રીજાવાર હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ ઉભા થઈને હુઝૂર صلی اللہ علیہ وسلمને અર્ઝ કરી કે યા રસૂલલ્લાહ ઝ હું એના મુકઊાબલા માટે નીકળીશ ઝ આપે ફર્માવ્યું કે આ અમ્ર છે ઝ હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ અર્ઝ કરી, ભલે અમ્ર જ કેમ ન હોય ઝ ત્રીજાવાર હુઝૂરે તેમને ઈાૂઝત આપી દીધી. હઝરત અલી ચાલીને તેની પાસે પહોંચ્યા અને કેટલાક શેઅરો પઢયા જેનો મતલબ આ પ્રમાણે છે :

"હે અમ્ર જલ્દી ન કર ઝ જે આજિઝ નથી તે તારી પાસે તારી પોકારનો જવાબ આપનારો સાચી નિય્યત અને બસીરતની સાથે આવી ગયો અને દરેક કામયાબ થનારાને સચ્ચાઈ જ નૂાત આપે છે. મને પૂરી ઉમ્મીદ છે કે હું તારા જનાઝા પર એવા વિશાળ ઝટકાવાળી નોહા કરનારીઓને કઊાયમ કરીશ કે જેની ચર્ચા લોકોમાં બાકી રહેશે."

અમ્રએ પૂછયું, તું કોણ છે ? આપે ફર્માવ્યું, હું અલી છું ઝ તેણે કહ્યું, અબ્દે મુનાફના પુત્ર છો ?ઝ આપે ફર્માવ્યું, અલી બિન અબી તાલિબ છું. તેણે કહ્યું, હે મારા ભાઈના પુત્ર ઝ તારા કાકાઓમાંથી એવા પણ છે જેઓ ઉમરમાં તારાથી વધુ છે, હું તારું ખૂન વહાવવાને બુરુ સમજુ છું. હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ ફર્માવ્યું, પણ ખુદાની કઊસમ ઝ હું તારું ખૂન વહાવવાને જરાય બુરુ નથી સમજતો ઝ આ સાંભળીને તે ગુસ્સાથી અકળાઈ ઉઠયો. ઘોડાથી ઉતરીને આગના શોલા જેવી તલ્વાર સંભાળી લીધી અને હઝરત અલીની તરફ લપકયો, અને જબરદસ્ત વાર કર્યો કે આપે ઢાલ પર રોકયો તો તલ્વાર એને ફાડીને ઘુસી ગઈ, ત્યાં સુધી કે આપના માથા પર વાગી અને ઝખ્મી કરી આપ્યા. હવે શેરે ખુદાએ સંભાળીને તેના ખભાની રગ પર એવી તલ્વાર મારી કે તે ગબડી પડયો અને ધૂળ ઉડી. રસૂલુલ્લાહ ﷺએ નારએ તકબીર સાંભળી જેનાથી જાણવા મળ્યું કે હઝરત અલીએ તેને જહન્નમમાં પહોંચાડી દીધો. શેરે ખુદાની આ બહાદુરી તથા શુજાઅતને જોઈને જંગના મેદાનનું એકે એક રજકણ ઝબાને હાલથી પોકારી ઉઠયું :–

શાહે મદાઝ્ય શેરે યઝદાં કુવ્વતે પરવરદિગાર
લા ફતા ઈલ્લા અલી લા સૈફ ઈલ્લા ઝુલ્ફકૅાર

એટલે કે હઝરત અલી رضی اللہ عنہ બહાદુરોના બાદશાહ, ખુદાના શેર અને કુવ્વતે પરવરદિગાર છે. એમના સિવાય કોઈ જવાન નથી અને ઝીલ્ફકઊારના વિના કોઈ તલ્વાર નથી.

એ જ પ્રમાણે જંગે ખયબરના મોકઊા પર પણ હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ શુજાઅત તથા બહાદુરીનાં તે જૌહર દેખાડયાં જેની ચર્ચા હમેશાં બાકી રહેશે. અને લોકોનાં દિલોમાં જોશ તથા વલવલો પેદા કરતાં રહેશે.

ખૈબરનો તે કિલ્લો જે મુરહદહબના તખ્તનો પાયો હતો તેને ફતહ કરવો આસાન ન હતો. આ કિલ્લાને સર કરવાના માટે સરકારે અકઊદસ ﷺએ એક દિવસ અબૂબક رضی اللہ عنہને ઝંડો એનાયત કર્યો અને બીજા દિવસે હઝરત અબૂબક رضی اللہ عنہને અતા કર્યો. પણ ફાતેહે ખૈબર થવાનું તો કોઈ અન્યના માટે મુકઊદ્દર બની ચૂકયું હતું એટલા માટે તે હઝરાતથી એ ફતહ ન થયો. જ્યારે આ ચળવળમાં ખૂબ જ અધિક મોડુ થયું તો એક દિવસે સરકાર ﷺએ ફર્માવ્યું કે હું આ ઝંડો કાલે એક એવા શખ્સને આપીશ કે જેના હાથ પર ખુદા તઆલા ફતહ અતા કરશે, તે શખ્સ અલ્લાહ વ રસૂલને દોસ્ત રાખે છે, અને અલ્લાહ વ રસૂલ તેને દોસ્ત રાખે છે. (عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

હુઝૂર ﷺની ખુશખબરીને સાંભળીને સહાબાએ કિરામ رِضْوَانُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْهِمْ اَجْمَعِيْنَએ એ રાત ઘણી જ બેકઊરારીમાં પસાર કરી, એટલા માટે કે દરેક સહાબીને એ તમન્ના હતી કે હે કાશ ઝ રસૂલુલ્લાહ ﷺ કાલે સવારે અમને ઝંડો એનાયત ફર્માવે તો એ વાતની સનદ થઈ જાય કે અમે અલ્લાહ વ રસૂલ عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَને મહબૂબ રાખીએ છીએ અને અલ્લાહ વ રસૂલ عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ અમને ચાહે છે, અને એ મહાન નેઅમત તથા મહાન સદનસીબીથી પણ સરફરાઝ થઈ જતા કે ફાતેહે ખૈબર બની જતા. એટલા માટે કે તેઓ સહાબી હતા વહાબી ન હતા ઝ તેમનો એ અકઊીદો હરગિઝ ન હતો કે કાલે શું થવાનું છે હુઝૂરને એની શું ખબર ?ઝ બલ્કે એમનો અકઊીદો હતો કે અલ્લાહના મહબૂબ દાનાએ ગોયૂબ જનાબ અહમદે મુજતબા મુહમ્મદ મુસ્તફા ﷺએ જે કાંઈ ફર્માવ્યું છે તે કાલે થઈને રહેશે, એમાં રજમાત્ર ફરક નથી થઈ શકતો.

જ્યારે સવાર થઈ તો તમામ સહાબાએ કિઊરામ رِضْوَانُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْهِمْ اَجْمَعِيْنَ ઉમ્મીદો લઈને બારગાહે રિસાલતમાં હાજર થયા અને અદબની સાથે જોવા લાગ્યા કે નબી કરીમ ﷺ આજે કોને સરફરાઝ ફર્માવે છે. સૌની અરમાનભરી નજરો હુઝૂરના હોટ મુબારકના હલનચલન પર કુર્બાન થઈ રહી હતી એવામાં સરકાર ﷺએ ફર્માવ્યું : ''અલી ઈબ્ને

અબીતાલિબ ક્યાં છે ? અર્ઝ કરવામાં આવી, યા રસૂલલ્લાહ ઝ صلی اللہ علیہ وسلم તેમની આંખો આવી છે, તેમની આંખો દુ:ખે છે ઝ આપે ફર્માવ્યું, ''કોઈ જઈને એમને બોલાવી લાવે ઝ'' 卐યારે હઝરત અલી رضی اللہ عنہ ને લાવવામાં આવ્યા તો રહમતે આલમ صلی اللہ علیہ وسلم એ તેમની આંખો પર લુઆબે દહન (થૂક મુબારક) લગાડયું તો તે તદ્દન સાજા થઈ ગઈ ઝ હદીષ્ટ શરીફમાં છે કે ''અને એમની આંખો એ પ્રમાણે સારી થઈ ગઈ ૂણે કે દુ:ખતી ન હતી.'' પછી હુઝૂરે તેમને ઝંડો અતા ફર્માવ્યો. હઝરત અલી رضی اللہ عنہ એ અર્ઝ કરી, યા રસૂલલ્લાહ ઝ શું હું એ લોકો સાથે ત્યાં સુધી લડુ ક્યાં સુધી કે તેઓ અમારી જેમ મુસલમાન ન થઈ ૂય. હુઝૂર صلی اللہ علیہ وسلم એ ફર્માવ્યું કે નરમીથી કામ લો, પ્રથમ તેમને ઈસ્લામની તરફ બોલાવો અને પછી બતાવો કે ઈસ્લામ કઊબૂલ કર્યા બાદ એમના પર શું હસ્ત્રઊો છે. ખુદાની કઊસમ ઝ ૂ તમારી કોશિશથી એક શખ્સને પણ હિદાયત મળી ગઈ તો તે તમારા માટે લાલ હટો કરતાં પણ બેહતર હશે. *(બુખારી, મુીસ્લમ, મિશ્કાત, પેજ–૫૬૪)*

ઈસ્લામ સ્વીકારવા અથવા સુલહ કરવાને બદલે હઝરત અલી رضی اللہ عنہ થી મુકઊાબલો કરવાના માટે મુરહદહબ આ શૌર્ય ગીત ગાતો ગાતો કિલ્લાની બહાર નીકળ્યો :–

(અર્થ) ''બેશક ઝ ખૈયબર ૂણે છે કે હું મુરહદહબ છું ઝ હથિયારોથી સ卐જ, બહાદુર અને અનુભવી છું.'' હઝરત અલી رضی اللہ عنہ એ એના જવાબમાં શૌર્યગીતનો શેઅર પઢયો :–

(અર્થ) ''હું તે શખ્સ છું કે મારી માએ મારું નામ ''શેર'' રાખ્યું છે. મારી સૂરત ઝાડીઓમાં રહેનારા સિંહની જેવી ખૈફનાક છે.''

મુરહદહબ ઘણા ઘમંડપૂર્વક આવ્યો હતો પરંતુ શેરે ખુદા અલીએ મુર્તઝા رضی اللہ عنہ એ એટલા ૂરથી તલ્વાર મારી કે તેને માથાને કાપતી દાંતો સુધી પહોંચી ગઈ અને તે જમીન પર ઢગલો થઈ ગયો. ત્યાર બાદ આપે ફતહનું એલાન કરી આપ્યું.

હઝરત ૂબિર બિન અબ્દુલ્લાહ رضی اللہ عنہ થી રિવાયત છે કે એ દિવસે આપે ખયબરનો દરવાૂ પોતાની પીઠ પર ઉઠાવી લીધો હતો અને તેના પર મુસલમાનોએ ચઢીને કિલ્લાને ફતહ કરી લીધો હતો, ત્યાર બાદ આપે તે દરવાૂ ફેંકી દીધો. 卐યારે લોકોએ તેને ઘસેડીને બીજા જગાએ નાખવા ચાહ્યું તો ચાલીસ માણસોથી ઓછા લોકો તેને ઉઠાવી ન શક્યા. *(તારીખુલ ખુલફા, પેજ–૧૧૪)*

અને ઈબ્ને અસાકિરે અબૂ રાફેઅથી રિવાયત કરી છે કે હઝરત અલી رضی اللہ عنہ એ જંગે ખયબરમાં કિલ્લાનું ફાટક હાથમાં લઈને તેને ઢાલ બનાવી લીધું, તે ફાટક એમના હાથમાં સતત રહ્યું અને તે લડતા રહ્યા, ત્યાં સુધી કે અલ્લાહ તઆલાએ તેમના હાથે ખયબરને ફતહ કરાવ્યો. ત્યાર બાદ ફાટકને આપણે ફેંકી આપ્યું. લડાઈથી ફારિગ થયા બાદ અમારી સાથે કેટલાય માણસોએ મળીને તેને પલટાવવા ચાહ્યું પણ તે ન પલ્ટાયું. *(તારીખુલ ખુલફા, પેજ–૧૧૪)*

★ આપનો દેખાવ ★

હઝરત અલી رضی اللہ عنہ શરીરના તાૂ હતા. મોટાભાગે લોખંડની ટોપી ઉપયોગ કરવાથી માથાના વાળ ખરી ગયેલા હતા. આપ ખૂબ જ મજબૂત અને મધ્યમ કઊદના નીચાઈવાળા હતા. આપનું પેટ અન્ય અંગો કરતાં સહેજ ભારે હતું. ખભાઓ વચ્ચેનો ગોશ્ત ભરેલો હતો. પેટથી નીચેનું શરીર ભારે હતું. રંગ ઘઉંવર્ણો હતો. આખા શરીર પર લાંબા લાંબાવાળ, આપની દાઢી મુબારક ગાઢ તથા લાંબી હતી.

મશહૂર છે કે એક યહૂદીના દાઢી ખૂબ જ ટૂંકી હતી, હડપચી પર અમુક જ ગણત્રીના વાળ હતા અને હઝરત અલી رضی اللہ عنہ ની દાઢી મુબારક ખૂબ જ ગાઢ અને લાંબી હતી. એક દિવસે તે યહૂદી હઝરત અલી رضی اللہ عنہ ને કહેવા લાગ્યો, હે અલી ઝ તમારો એ દાવો છે કે કુર્આનમાં સર્વ ઈલ્મો છે અને તમે ઈસ્લામના શહેરના દરવાૂ છો, તો બતાવો ઝ કુર્આનમાં તમારી ગાઢ દાઢી અને મારી ટૂંકી દાઢીનું પણ વર્ણન છે.

હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ ફર્માવ્યું, હા ઝ સૂરએ અઅ્દરાફમાં છે :–

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهٗ بِاِذْنِ رَبِّهٖ
وَالَّذِىْ خَبُثَ لَا يَخْرُجُ اِلَّا نَكِدًا

"જે સારી જમીન છે તેની હરીયાળી અલ્લાહના હુમકથી ખૂબ નીકળે છે અને જે ખરાબ જમીન છે એમાંથી નથી નીકળતી પણ મુશ્કેલી થી થોડી." *(પારા–૮, રુકૂઅ–૧૪)*

તો હે યહૂદી ઝ એ સારી જમીન મારી હડપચી છે અને ખરાબ જમીન તારી હડપચી છે.

ૂણવા મળ્યું કે હઝરત અલી رضی اللہ عنہનો ઈલ્મ ઘણો જ વિશાળ હતો કે પોતાની ગાઢ દાઢી અને યહૂદીની ટૂંકી દાઢીનું વર્ણન આપે કુર્આન મજાદમાં સાબિત કરી દેખાડયું : અને એ પણ સાબિત થયું કે કુર્આન સર્વ ઈલ્મોનો ખૂનો છે, પણ લોકોની બીુંધઓ એને સમજવાથી લાચાર છે.

★ હઝરત અલી رضی اللہ عنہની ફઝીલત હદીદ્દોની રોશનીમાં ★

હઝરત અલી رضی اللہ عنہની ફઝીલતમાં ઘણી બધી હદીષ્ટો આવેલી છે, બલ્કે ઈમામ અહમદ رحمۃ اللہ علیہ ફર્માવે છે કે જેટલી હદીષ્ટો આપની ફઝીલતમાં છે એટલી કોઈ અન્ય સહાબીની ફઝીલતમાં નથી. બુખારી તથા મીુસ્લમમાં હઝરત સઅદ બિન વસ્ત્રઊાસ رضی اللہ عنہથી રિવાયત છે કે ગઝવએ તબૂકના મોકઊા પર હઝરત અલી رضی اللہ عنہને મદીના તયબહમાં રહેવાનો હુકમ ફર્માવ્યો અને પોતાની સાથે ન લીધા તો તેમણે અર્ઝ કરી, યા રસૂલુલ્લાહ ઝ صلی اللہ علیہ وسلم આપ મને અહશ્ર સ્ત્રીઓ તથા બાળકો પર પોતાનો ખલીફા બનાવીને છોડી ૂવ છો ઝ તો સરકાર صلی اللہ علیہ وسلمએ ફર્માવ્યું, શું તમો એ વાત પર રાજા નથી કે હું તમને એવી રીતે છોડી ૂહ્ર છું કે જેવી રીતે હઝરત મૂસા علیہ السلام હારૂન علیہ السلامને છોડી ગયા ?ઝ અલ્બૌ ફરક કેવળ એટલો છે કે મારા બાદ કોઈ નબી થશે નહશ્ર.

મતલબ એ છે કે જેવી રીતે હઝરત મૂસા علیہ السلامએ કોહેતૂર પર જતી વેળા ચાલીસ દિવસના માટે પોતાના ભાઈ હારૂન علیہ السلامને બની ઈસ્રાઈલ પર પોતાના ખલીફા બનાવ્યા હતા, એવી જ રીતે જંગે તબૂકની રવાનગીના સમયે હું તમને મારો ખલીફા તથા નાયબ બનાવીને જઈ રઈી છું જેથી જે મર્તબો હઝરત મૂસા علیہ السلامની નજાક હઝરત હારૂન علیہ السلامનો હતો એ જ મર્તબો મારી નજાક તમારો છે. એટલા માટે હે અલી ઝ તમારે ખુશ થવું ૂઈએ. તો એવું થયું કે આ ખુશખબરીથી હઝરત અલી رضی اللہ عنہને તસલ્લી થઈ ગઈ.

રાફઝી આ હદીષ્ટ શરીફથી હઝરત અલી رضی اللہ عنہના માટે રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ علیہ وسلمના ખલીફાએ બિલા ફસ્લ (ડાયરેક્ટ) હોવાની દલીલ કરે છે જે સહીહ નથી. એટલા માટે કે હુઝૂરે એમને મુત્લકઊ ખલીફા બનાવ્યા ન હતા, બલ્કે એમની ખિલાફત કેવળ ખાનગી બાબતોની નિગરાની તથા અહલો અયાલ (ઘરવાળા)ની દેખભાળના માટે હતી. એ સબબથી રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ علیہ وسلمએ હઝરત મુહમ્મદ બિન મુસૈલમાને મદીનાના સુબેદાર, હઝરત સબાઅ બિન અરફતાને મદીના મુનવ્વરાના કોટવાલ અને હઝરત ઈબ્ને ઉમ્મે મકતૂમને પોતાની મીસ્જદના ઈમામ બનાવ્યા હતા. (رِضْوَانُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِمْ اَجْمَعِيْنَ)

અધિક જવાબો માટે તોહફાએ ઈષ્ના અશરિયહનો અભ્યાસ કરવો.

અને હઝરત ઉમ્મે સલમા رضی اللہ عنہاથી રિવાયત છે કે સરકારે અકઊદસ صلی اللہ علیہ وسلمએ ફર્માવ્યું, અલી સાથે મુનાફિકઊ મહોબ્બત નથી કરતો અને મોમિન અલી સાથે કીનો તથા અદાવત નથી રાખતો. *(તિર્મિઝી)*

સુબ્હાનલ્લાહ ઝ હઝરત અલી رضی اللہ عنہની કેટલી ઉચ્ચ શાન છે કે સરકારે અકઊદસ صلی اللہ علیہ وسلمએ આપની સાથે મહોબ્બત ન કરવાને મુનાફિકઊ હોવાની નિશાની ઠરાવી, અને આપનાથી અદાવત તથા કીનો રાખવાને મોમિન ન હોવાનું માપદંડ ઠરાવ્યું, એટલે કે જે હઝરત અલી رضی اللہ عنہથી મહોબ્બત ન કરે તે મુનાફિકઊ છે અને જે અદાવત તથા કીનો રાખે તે મોમિન નથી.

مَنْ اَحَبَّ عَلِیًّا فَقَدْ اَحَبَّنِی ''જેણે અલીથી મહોબ્બત કરી એણે મારાથી મહોબ્બત કરી.'' **وَمَنْ اَحَبَّنِیْ فَقَدْ اَحَبَّ اللّٰہَ** ''અને જેણે મારાથી મહોબ્બત કરી એણે અલ્લાહથી મહોબ્બત કરી.''

وَمَنْ اَبْغَضَ عَلِیًّا فَقَدْ اَبْغَضَنِیْ وَمَنْ اَبْغَضَنِیْ فَقَدْ اَبْغَضَ اللّٰہَ

''જેણે અલીથી દુશ્મની કરી એણે મારાથી દુશ્મની કરી. અને જેણે મારાથી દુશ્મની કરી તેણે અલ્લાહથી દુશ્મની કરી.'' *(તારીખુલ ખુલફા બ હવાલા તિબ્રાની)*

અને બઝદઝાર, અબૂ યઅલા તથા હાકિમ હઝરત અલી رضی اللہ عنہથી રિવાયત કરે છે. તેમણે કહ્યું કે રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ علیہ وسلمએ મને બોલાવ્યો અને ફર્માવ્યું કે તમારી હાલત હઝરત ઈસા علیہ السلام જેવી છે કે યહૂદીઓએ એમની સાથે ત્યાં સુધી દુશ્મની કરી કે તેમનાં વાલિદા હઝરત મરયમ رضی اللہ عنہا પર તોહમત લગાડી, અને નસારાએ તેમની સાથે મહોબ્બત કરી તો એટલા સુધી હદથી વધી ગયા કે તેમને અલ્લાહ કે અલ્લાહના પુત્ર કહી આપ્યા ઝ હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ ફર્માવ્યું, કાન ખોલીને સાંભળી લો ઝ મારા બારામાં પણ બે ગિરોહ બર્બાદ થશે, એક મારી મહોબ્બતમાં હદથી વધી જશે અને મારી જાત સાથે તે વાતોને જોડશે જે મારામાં નથી, અને બીજો ગિરોહ એટલા પ્રમાણમાં અદાવત તથા કીનો રાખશે કે મારા પર આક્ષેપ લગાડશે. *(તારીખુલ ખુલફા)*

આ હદીષ્ટ શરીફની આગાહી શબ્દે શબ્દ સાચી ઠરી. બેશક ઝ હઝરત અલી رضی اللہ عنہના બારામાં બે ફિરકાૅ ગુમરાહ થઈને હલાક થઈ ગયા, એક રાફઝી અને બીજો ખારજા. રાફઝી એટલા માટે હલાક થયા કે તેમણે હઝરત અલી رضی اللہ عنہને હદથી વધારી આપ્યા, ત્યાં સુધી કે તેમને ખુદા કહી આપ્યા. (જુઓ તોહફાએ ઈષ્ના અશરિયહ, પ્રકરણ–૧) અને ખારજાઓએ એમનાથી એટલા પ્રમાણમાં અદાવત તથા દુશ્મની રાખી કે તેમને કાફિર કહી આપ્યા. (મઆઝલ્લાહિ રીબ્બલ આલમીન ઝ)

અને હઝરત ઉમ્મે સલમા رضی اللہ عنہاથી રિવાયત થયેલ છે કે રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ علیہ وسلمએ ફર્માવ્યું :–

مَنْ سَبَّ عَلِیًّا فَقَدْ سَبَّنِیْ ''જેણે અલીને બુરુ ભલુ કહ્યું તેણે તેહકઊીકઊ કે મને બુરુ ભલુ કહ્યું.'' *(મિશ્કાત)*

અને હઝરત અલી رضی اللہ عنہને હુઝૂર صلی اللہ علیہ وسلمથી એટલી નિકટતા અને નઝદીકી હાંસલ છે કે જેણે એમની શાનમાં ગુસ્તાખી તથા બેઅદબી કરી તો જાણે કે તેણે હુઝૂરની શાનમાં બેઅદબી તથા ગુસ્તાખી કરી. સારાંશ કે તેમની તૌહીન કરવી એ હુઝૂરની તૌહીન કરવું છે. અલ્અઊયાઝુબિલ્લાહ ઝ

અને હઝરત અબૂ તુફૈલ رضی اللہ عنہથી રિવાયત છે કે એક દિવસ હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ ઉઘાડા મેદાનમાં ઘણા બધા લોકોને ભેગા કરીને ફર્માવ્યું કે હું અલ્લાહની કઊસમ આપીને તમને લોકોને પૂછુ છું કે રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ علیہ وسلمએ યૌમે ગદીરે ખુમમાં મારા વિશે શો ઈર્શાદ ફર્માવ્યો હતો ? તો એ મજમાથી ત્રીસ માણસો ઉભા થયા અને એ લોકોએ ગવાહી આપી કે હુઝૂર صلی اللہ علیہ وسلمએ એ દિવસે ફર્માવ્યું હતું, ''હું જેનો મૌલા છું અલી પણ તેના મૌલા છે. યા ઈલાહલ આલમીન ઝ જે શખ્સ અલીથી મહોબ્બત રાખે તું પણ તેનાથી મહોબ્બત રાખ ઝ અને જે શખ્સ અલીથી અદાવત રાખે તેનાથી તું પણ અદાવત રાખ ઝ *(તારીખુલ ખુલફા)*

અને તિબ્રાની તથા બઝદઝાર હઝરત જાબિર رضی اللہ عنہથી અને તિર્મિઝી તથા હાકિઊમ હઝરત અલી رضی اللہ عنہથી રિવાયત કરે છે કે રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ علیہ وسلمએ ફર્માવ્યું : **اَنَا مَدِیْنَۃُ الْعِلْمِ وَ عَلِیٌّ بَابُھَا** ''હું ઈલ્મનું શહેર છું અને અલી એના દરવાજો છે.'' અલ્લામા જલાલુદ્દીન સિયૂતી رحمۃ اللہ علیہ લખે છે કે આ હદીષ્ટ હસન છે અને જેમણે એને મૌઝૂઅ (મનઘડત) કહી છે તેમણે ગલતી કરી છે. *(તારીખુલ ખુલફા, પેજ–૧૧૬)*

અને હઝરત ઉમ્મે સલમા رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین થી રિવાયત છે કે રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ علیہ وسلمએ ફર્માવ્યુ :–

★ અબૂ તુરાબ ★

હઝરત અલી رضی اللہ عنہની એક કુંન્નયત અબૂ તુરાબ પણ છે, જેમ કે શરૂમાં દર્શાવવામાં આવેલું છે. જ્યારે કોઈ શખ્સ આપને અબૂ તુરાબ કહીને પુકારતો તો આપ ઘણા જ ખુશ થતા હતા અને રહમતે આલમ ﷺના લુત્ફો કરમની મઝા માણતા હતા. એટલા માટે કે આ કુંન્નયત આપને હુઝૂર ﷺથી જ અર્પણ થઈ હતી. એનો બનાવ આ પ્રમાણે છે કે એકવાર આપ મીસ્જદમાં આવીને સૂતેલા હતા અને આપના શરીર પર કેટલીક માટી લાગી ગઈ હતી. એટલામાં રસૂલુલ્લાહ ﷺ મીસ્જદમાં તશરીફ લાવ્યા અને પોતાના મુબારક હાથો વડે આપના શરીર પરની માટી ખંખેરતાં ફર્માવ્યું, "હે માટીવાળા ઊઠો" એ દિવસથી આપની કુંન્નયત અબૂ તુરાબ થઈ ગઈ. رضی اللہ عنہ

★ ત્રણેવ ખલીફા અને હઝરત અલી ★ رِضْوَانُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہِمْ اَجْمَعِیْنَ

હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ ત્રણેવ ખલીફાઓમાંથી દરેકની ખિલાફતને ખુશીભેર મંઝૂર કરી છે અને કોઈની ખિલાફતથી ઈન્કાર નથી કર્યો, જેવું કે ઈબ્ને અસાકિરે હઝરત હસન رضی اللہ عنہના હવાલાથી લખ્યું છે કે જ્યારે હઝરત અલી رضی اللہ عنہ બસરા તશરીફ લાવ્યા તો ઈબ્નુલ કૌવા અને કૈસ બિન ઓબાદા رضی اللہ عنہما એ ઉભા થઈને આપને પૂછયું કે આપ અમને એ બતાવો કે અમુક લોકો કહે છે કે રસૂલુલ્લાહ ﷺએ આપનાથી વાયદો કર્યો હતો કે મારા બાદ તમે ખલીફા થશો, તો આ વાત કેટલા અંશે સાચી છે ? એટલા માટે કે આપનાથી અધિક આ મામલામાં સાચી વાત અન્ય કોણ બતાવી શકે છે ? આપે ફર્માવ્યું, એ ગલત છે કે રસૂલુલ્લાહ ﷺએ મારાથી કોઈ વાયદો કર્યો હતો. જ્યારે મેં સૌ પ્રથમ આપની નુબુવ્વતનું સમર્થન કર્યુ તો હવે હું ગલત વાત આપની તરફ સંબંધિત નથી કરી શકતો. જો હુઝૂર ﷺએ એ પ્રકારનો કોઈ વાયદો મારી સાથે કર્યો હોત તો હું હઝરત અબૂબક્ર તથા હઝરત ઉમર رضی اللہ عنہما ને હુઝૂરના મિમ્બર પર ઉભા રહેવા ન દેત, હું એ બંનેવને આ હાથો વડે કત્લ કરી નાખત, ચાહે મારો સાથ આપનાર કોઈ ન હોત. એ તો સર્વ લોકો જાણે છે કે રસૂલુલ્લાહ ﷺને અચાનક કોઈએ કત્લ કર્યા ન હતા અને ન આપનો એકાએક વિસાલ થયો હતો. બલ્કે કેટલાય દિવસો સુધી આપની તબિઅત નાદુરુસ્ત રહી અને જ્યારે આપની બીમારી જોર પકડયું અને મોઅઝ્ઝિને આપને નમાઝના માટે બોલાવ્યા તો આપે હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક رضی اللہ عنہને નમાઝ પઢાવવાનો હુકમ ફર્માવ્યો અને જોતા રહ્યા. મોઅઝ્ઝિને ફરી આપને નમાઝના માટે બોલાવ્યા તો હુઝૂરે ફરી હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીકને નમાઝ પઢાવવા માટે કહ્યું. આપની પવિત્ર બીવીઓમાંથી એકે (એટલે હઝરત આઈશા સિદ્દીકા رضی اللہ عنہاએ) હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક رضی اللہ عنہને ઈમામતથી અલગ રાખવા ચાહ્યું તો આપે નારાઝગી પ્રદર્શિત કરી અને ફર્માવ્યું કે તમે લોકો તો યૂસુફ علیہ السلامના જમાનાની સ્ત્રીઓ છો અબ્બૂબક્રને કહો કે તે લોકોને નમાઝ પઢાવે.

હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ ફર્માવ્યું, કે જ્યારે રસૂલુલ્લાહ ﷺનો વિસાલ થઈ ગયો તો અમે ખિલાફતના વિશે વિચારવિમર્શ કર્યા બાદ તેમને જ અમારી દુનિયાના માટે અપનાવી લીધા જેને પ્યારા મુસ્તફા ﷺએ અમારા દીન એટલે નમાઝના માટે પસંદ કર્યા હતા, કેમ કે નમાઝ દીનનો પાયો છે અને હુઝૂર દીન તથા દુનિયા બંનેને કાઈમ કરનાર હતા. એટલા માટે અમે સૌએ હઝરત અબૂબક્ર رضی اللہ عنہના હાથ પર બયઅત કરી લીધી. અને સાચી વાત એ જ છે કે એઓ જ એના પાત્ર પણ હતા, એટલા માટે કોઈએ આપની ખિલાફતમાં મતભેદ નથી કર્યો, અને ન કોઈએ કોઈને નુકસાન પહોંચાડવાનો ઈરાદો કર્યો અને ન કોઈએ આપની ખિલાફતથી મોઢું ફેરવ્યું. એ જ કારણે મેં આપનો હક્ક અદા કર્યો અને આપની ઈતાઅત કરી. મેં આપના લશ્કરમાં શરીક થઈને કાફિરો સાથે જંગ કરી, માલે ગનીમત અને બયતુલ માલથી જે આપે આપ્યું તે અમે ખુશીપૂર્વક કબૂલ કર્યુ,

અને દિલ ખોલીને લડયો, ત્યાં સુધી કે તેમના હુકમથી શરઈ સજાઓ પણ આપી એટલે કે હદો લાગુ કરી.

પછી હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ ફર્માવ્યું કે જ્યારે હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીકઊ رضی اللہ عنہના વિસાલનો સમય નજાક આવ્યો તો તેમણે હઝરત ઉમર رضی اللہ عنہને પોતાના ખલીફા બનાવ્યા અને તે હઝરત ઉમર رضی اللہ عنہને પોતાના ખલીફા બનાવ્યા અને તે હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીકઊ رضی اللہ عنہના બેહતરીન જાનશીન (અનુગામી) અને સુન્નતે નબવી પર અમલ કરવાવાળા હતા, તો મેં એમના હાથ પર બયઅત કરી લીધી. હઝરત ઉમર رضی اللہ عنہને ખલીફા બનાવવા પર પણ કોઈ શખ્સે બિલકુલ મતભેદ નથી કર્યો અને ન કોઈ કોઈને નુકસાન પહોંચાડવા તૈયાર થયું અને એક વ્યીક્તિ પણ આપની ખિલાફતથી બેઝાર ન થયું. મેં હઝરત ઉમર رضی اللہ عنہના હસ્ત્રઊ પણ અદા કર્યો અને સંપૂર્ણપણે તેમનું આજ્ઞાપાલન કર્યું અને તેમના લશ્કરમાં પણ શરીક થઈને દુશ્મનોથી જંગ કરી અને તેમણે જે કાંઈ મને આપ્યું તેને મેં ખુશીભેર લઈ લીધું. તેમણે મને લડાઈઓમાં મોકલ્યો તો તો મેં દિલ ખોલીને કાફિરો સાથે મુકઊબલો કર્યો અને આપની ખિલાફતના જમાનામાં પણ મારા કોરડાઓ વડે મુજરિમોને સજા આપી.

હઝરત અલી رضی اللہ عنہએ પોતાનું બયાન ચાલુ રાખતાં ફર્માવ્યું કે પછી જ્યારે હઝરત ઉમર رضی اللہ عنہના વિસાલનો સમય નજાક આવ્યો તો મેં રસૂલુલ્લાહ صلی اللہ علیہ وسلمની સાથે પોતાની કઊરાબત, ઈસ્લામ સ્વીકારમાં અગ્રતા અને મારી અન્ય ફઝીલતોનાં પ્રતિ દિલમાં વિચારણા કરી તો મને એ ખયાલ જરૂર પેદા થયો કે હવે હઝરત ઉમરને મારી ખિલાફતના બારામાં કોઈ વાંધો હશે નહીં. પરંતુ લગભગ હઝરત ઉમરને એ ખૌફ થયો કે તે ક્યાંક એવા ખલીફાનું નામ ન સૂચવે કે જેના અમલોનો ખુદ હઝરત ઉમરને કઊબરમાં જવાબ આપવા પડે. આ ખયાલને લક્ષમાં રાખીને તેમણે પોતાની ઔલાદનું નામ પણ ખિલાફતના માટે ન સૂચવ્યું, બલ્કે ખલીફા નિયુક્ત કરવાનો મસ્અલો છ કુરૈશીઓને સોંપ્યો જેમનામાંથી એક હું પણ હતો.

જ્યારે તે છ સભ્યોએ ખલીફાના સિલેક્શન માટે કમિટી બોલાવી તો મને ખયાલ પેદા થયો કે હવે ખિલાફત મને સોંપી દેવામાં આવશે, આ કમિટી મારા બરાબર કોઈ બીજાને હૈસિયત આપશે નહીં, અને મને જ ખલીફા તરીકે ચૂંટી કાઢશે. જ્યારે કમિટીના સર્વ મેમ્બરો જમા થઈ ગયા તો હઝરત અબ્દુર્રહમાન ઈબ્ને ઔફ رضی اللہ عنہએ અમારા લોકોથી વાયદો લીધો કે અલ્લાહ તઆલા આપણામાંથી જેને પણ ખલીફા નિયુક્ત ફર્માવી દે તેનું અમો આજ્ઞાપાલન કરીશું, અને તેના હુકમોને ખુશીભેર પાળીશું. ત્યારબાદ અબ્દુર્રહમાન ઈબ્ને ઔફે હઝરત ઉષ્માન ગની رضی اللہ عنہના હાથ પર બયઅત કરી. એ વખતે મેં વિચાર્યું કે મારી ઈતાઅત મારી બયઅત પર ગાલિબ આવી ગઈ અને મારાથી જે વાયદો લેવામાં આવ્યો હતો તે અસલમાં બીજાની બયઅતના માટે હતો. જો કે મેં હઝરત ઉષ્માન ગની رضی اللہ عنہના હાથ પર પણ બયઅત કરી લીધી અને પ્રથમ તથા બીજા ખલીફાની જેમ તેમનું આજ્ઞાપાલન પણ કઊબૂલ કર્યું, તેમના હસ્ત્રઊ અદા કર્યા, તેમની સરદારીમાં જંગો લડી, તેમના અર્પણ કરેલાને સ્વીકાર્યું અને મુજરિમોને શરઈ સજાઓ પણ આપી.

પછી હઝરત ઉષ્માન ગની رضی اللہ عنہની શહાદત પછી મને ખયાલ પેદા થયો કે તે બંનેવ ખલીફાઓ કે જેમનાથી મેં નમાઝના સબબે બયઅત કરી હતી તેઓ વિસાલ ફર્માવી ચૂક્યા, અને જેમના માટે મારાથી વાયદો લેવામાં આવ્યો હતો તે પણ વિદાય થઈ ગયા, જેથી એ વિચારીને મેં બયઅત લેવાની શરૂ કરી આપી. મસ્ત્રઊ મોઅઝ્ઝમા તથા મદીના તયબાહના રહેવાસીઓએ તથા કૂફા તેમજ બસરાના રહેવાસીઓએ મારી બયઅત કરી લીધી. હવે ખિલાફતના માટે મારા મુકઊબલામાં તે શખ્સ ખડો થયો છે (એટલે હઝરત અમીર મુઆવિયહ رضی اللہ عنہ) જે હુઝૂરની નિકટતા (સગાઈ), ઈલ્મ તથા ઈસ્લામ લાવવામાં અગ્રતામાં મારા સમાન નથી એટલા માટે એ શખ્સના મુકઊબલામાં હું ખિલાફતને અધિક પાત્રતાવાળો છું. *(ખુલફાએ રાશિદીન–૧૨૧) ...ક્રમશઃ*

કન્ઝુલ ઈમાનની
તસ્હીહનો ઈતિહાસ

અઝ : **હઝરત અલ્લામા અબ્દુલ મુબીન નોઅમાની**
અનુવાદક : **અલ્તાફ હુસૈન મિસ્બાહી કુરચનવી**
(મુદર્રિસ : દારૂલ ઉલૂમ બરકાતે ખ્વાજા–આમોદ)

આ'લા હઝરત મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત ઈમામ અહમદ રઝા કાદરી બરકાતી બરેલ્વી رحمۃ اللہ علیہ (વફાત હિ.સ. ૧૩૪૦, ઈ.સ. ૧૯૨૧)ના તર્જુમા ''કન્ઝુલ ઈમાન''ને ઈલ્મી વર્તુળમાં જે મહત્વતા પ્રાપ્ત છે એ સૂરજની જેમ રોશન છે. આ ''કન્ઝુલ ઈમાન''ની વિશિષ્ટતાઓ પર બુદ્ધિશાળી લોકોએ ઘણુ લખ્યું છે. રઝા બુક રિવ્યુ પટનાનો ''કન્ઝુલ ઈમાન નંબર'' અને ડા;. મજાદુલ્લાહ કાદરીનો લેખ ''ઉર્દૂ તરાજિમે કુર્આન ઔર કન્ઝુલ ઈમાન'' અભ્યાસ કરવાના લાયક છે. એ સિવાય નિષ્ણાત આલિમોએ કન્ઝુલ ઈમાન વિશે જે કાંઈ લખ્યુ છે એની સંખ્યા ઘણી છે, જેનાથી આ'લા હઝરત رحمۃ اللہ علیہના ''કન્ઝુલ ઈમાન''ની મહત્વતા પર ભરપૂર પ્રકાશ પડે છે. પણ અફસોસ કે આ વિશ્વ વિખ્યાત કુર્આનના તર્જુમાના છાપકામ તથા પ્રકાશનમાં જેવી મહેનત તથા આયોજન થવું જોઈએ એ ન થઈ શકયું. ''મતબએ એહલે સુન્નત બરકી પ્રેસ'' મુરાદાબાદથી મુફીંસ્સરે કુર્આન હઝરત સદરુલ અફાઝિલ અલ્લામા સૈય્યદ નઈમુદ્દીન મુરાદાબાદી رحمۃ اللہ علیہએ જે નુસ્ખા પ્રસિધ્ધ કર્યા એના બે એડિશન નજરો સમક્ષ છે, દરેકની કિતાબત પણ અલગ છે અને સાઈઝ પણ અલગ છે. ત્યાર બાદ ભારતમાં આજ સુધી કન્ઝુલ ઈમાનની ન તો નવી કિતાબત થઈ અને ન સુધારણા ઉપર કોઈ કામ થયું. અલબત્ત પાકિસ્તાનના અમુક કુર્આનના પ્રકાશકોએ આ તરફ ધ્યાન દીધું. કાગળ, બુક બાઈંડિંગ અને રંગરૂપ પર ઘણુ ધ્યાન આપ્યું. ત્યાર પછી આજ સુધી એ જ આવૃત્તિઓને ભારતના પ્રકાશકો પ્રસિધ્ધ કરતા રહ્યા. જાહેર વાત છે કે જ્યારે કે નવી કિતાબત અથવા કંપોઝિંગ હશે તો ભૂલો ઓછી હોવાના બદલે વધી જશે પણ જ્યારે કે તસ્હીહ (સુધારણા) પર સંપૂર્ણ ધ્યાન આપવામાં આવે... પણ અફસોસ કે આમ ન થઈ શક્યું. આ સંજોગોમાં જનાબ હાફિઝ કમરુદ્દીન રઝવી (માલિક રઝવી કિતાબ ઘર દિલ્હી)એ નાચીઝને એક ખાસ નુસ્ખાની સુધારણા તરફ ધ્યાન અપાવ્યું જેથી એનો અકસ લઈને પ્રસિધ્ધ કરે. આ તાજ કંપની લાહોરનું કન્ઝુલ ઈમાન છે જેનો હવાલો નંબર ૨૭૮ છે અને પેજ ૯૬૬ છે. હાફિઝ સાહબના કહેવા પર આજથી લગભગ ૨૦ વર્ષ પહેલાં એની તસ્હીહનું કામ શરૂ કર્યું. સરખામણી માટે મુરાદાબાદથી છપાયેલ બીજી એડિશનને સામે રાખ્યું અને એને અસલ માન્યું. તર્જુમા તથા તફસીરનો કોઈ મખતૂતો મારી પાસે ન હતો અને ન મળવાની ઉમ્મીદ હતી એવામાં અચાનક ઉસ્તાઝુલ કુર્રા હઝરત મૌલાના કારી અહમદ જમાલ અઝીઝી મિસ્બાહી (ઉસ્તાદ જામિઆ અમજદિયા–ઘોસી)ના સંપર્કથી હઝરત સદરુશ્શરીઆ رحمۃ اللہ علیہનો ઈમ્લા (અનુલેખ) કરેલ કન્ઝુલ ઈમાનનો મખતૂતો (લેખિત મુસદ્દો) મળી ગયો (જે નાશ પામવાના નઝદીક હતો અને અને શરૂ તથા દરમ્યાનથી ૮૪, પેજ ગાયબ હતા) જ્યારે કે હું એક વખત સંપૂર્ણ ''કન્ઝુલ ઈમાન''ને મુરાદાબાદી મુદ્રાલયના નુસ્ખાથી સરખામણી કરી ચૂકયો હતો. હવે આ મખતૂતાથી પણ એકવાર સરખામણી કરી લીધી. આ કન્ઝુલ ઈમાન કાતિબથી તસ્હીહ કરાવી લીધા બાદ ઘણા સમય સુધી રઝવી કિતાબ ઘર

દિલ્હીમાં પડી રહ્યું, પણ જ્યારે રઝા એકેડમી માલેગાંવના કાર્યકરોને ખબર પડી કે કેટલાંક વર્ષોથી તસ્હીહ થયેલ કન્ઝુલ ઈમાન છે પણ છપાતુ નથી, તો એમણે કોશિશ કરીને પ્રાપ્ત કર્યુ અને ઘણા આયોજન સાથે છાપ્યું. ત્યારબાદ એનો અફ્સ ''મજલિસે બરકાત અલ જૂમિઅતુલ અશ્રફિયા—મુબારકપુર''થી પ્રસિધ્ધ થયો, જેનો સિલસિલો અત્યાર સુધી ચાલુ છે. એ સિવાય રઝા એકેડમી—મુંબઈ અને દિલ્હીના અનેક પ્રકાશકોએ પણ આ નુસ્ખાને પ્રસિધ્ધ કર્યો અને કરી રહ્યા છે. ત્યારબાદ ઘણા વર્ષો પછી જનાબ અલ્હાજ ઈમરાન દાદાની રઝવી (સ્થાપક : ઈદારા નિશાને અખ્તર)એ અલ્ફી કુર્આન શરીફને કન્ઝુલ ઈમાન તથા તફસીરે ખઝાઈનુલ ઈરફાન સાથે પ્રસિધ્ધ કરવાનો પ્રોગ્રામ બનાવ્યો અને એક સારા કાતિબ જનાબ મહમૂદ અહમદ બિન શેખ અબ્દુલ હસ્તઊથી સંપૂર્ણ કુર્આનની કિતાબત અને એક નિષ્ણાત કમ્પોઝિટર જનાબ મોહસિન જલીલ સાહબતથી તર્જુમો તથા તફસીરની કમ્પોઝિંગ સંપૂર્ણ કરાવી લીધી. તો અમુક લોકોના મશ્વેરાથી આ કિતાબત થયેલ નુસ્ખાની તસ્હીહ માટે નાચીઝ લખનારને ચૂનવામાં આવ્યો અને મને તૈયાર કરીને આ કામ પર લગાડયો, તો હું પૂરી દિલચસ્પી સાથે તૈયાર થઈ ગયો અને આ કામ માટે કોઈને સામે બેસાડી તસ્હીહનું કામ શરૂ કરી દીધું. એ દરમ્યાન મુંબઈ તથા ચિરૈયાકોટ આવવા જવાનું પણ રહ્યું, ત્યાં સુધી કે ચાર વર્ષની ખૂબ મહેનત અને વારંવારની સરખામણી પછી આ નુસ્ખો પ્રસિધ્ધ કરવા માટે તૈયાર થઈ ગયો અને આ નુસ્ખાનુ એક એડિશન જહાઝી સાઈઝમાં પૂરા આયોજન સાથે રબીઉલ આખરના મહિનામાં હિ.સ. ૧૪૩૫માં પ્રસિધ્ધ થઈ ગયું જેની રસ્મે ઈજરા સૈય્યદુલ ઔલિયા સરકાર ગૌષ્ટે આઝમ رضی اللہ عنہની બારગાહમાં સજ્જાદાનશીન આસ્તાના ગૌષ્ટિયહ બગદાદ શરીફ (ઈરાકઊ)ના હાથો વડે થઈ. પ્રસિધ્ધ થતાં જ લોકોએ આ એડિશનને હાથોહાથ ખરીદયું અને થોડાક મહિનામાં પૂરું થઈ ગયુ. હવે બીજા એડિશન પણ આપણી સમદ આવી ગઈ છે અને ત્રીજૂની તૈયારી છે.

અલફી કુર્આન પાકની સાથે જે કન્ઝુલ ઈમાન તફસીર સાથે પ્રસિધ્ધ થયું છે એ શ્રેષ્ઠ કસોટીનું છે, સાઈઝ પણ જહાઝી છે, છાપકામ પાંચ રંગોમાં શ્રેષ્ઠ આર્ટ પેપર ઉપર કરવામાં આવી છે જેને લઈને એની કિંમત વધારે છે એટલા માટે અમુક દોસ્તો અને અમારો મીંખ્લસ સ્ટાફ આ વાત પર સહમત થઈ ગયો કે માર્કેટમાં જે કન્ઝુલ ઈમાન અલગ અલગ સાઈઝોમાં મળે છે કેમ ન એની સુધારણા કરી લેવામાં આવે ?ઞ પણ આ કામ કે દરેકની સુધારણા કરવી અને ત્યારબાદ પ્રસિધ્ધ કરવું ઘણુ મુશ્કેલ છે. જે પ્રકાશકો પોતાના નુસ્ખા છાપી રહ્યા છે એ વધારે પડતા ધંધાદારી લોકો છે એમને સુધારણાથી કોઈ દિલચસ્પી નથી હોતી, માટે પઢવાવાળાઓને ગલત કિતાબતવાળુ કન્ઝુલ ઈમાન વધારે પડતુ મળે છે. સૌથી વધારે માર્કેટમાં જે કન્ઝુલ ઈમાન જોવા મળે છે એ રર નંબરના હવાલાવાળુ છે જેને તાજ કંપની લાહોરે પ્રસિધ્ધ કર્યુ. ત્યારબાદ દિલ્હીના પ્રકાશકોએ એની નકલ ઉતારી. આ નુસ્ખાના પેજ ઓછા છે એટલા માટે એની કિંમત ઓછી છે, જ્યારે કે આ જ નુસ્ખામાં સૌથી વધારે ભૂલો છે. આજથી ૨૦ વર્ષ પહેલાં ૪૦૦ ભૂલોની અનુક્રમણિકા લખનાર નાચીઝે પ્રકાશકોને મોકલી પણ આ તરફ કોઈએ ધ્યાન ન ધર્યુ અને આજ સુધી એ નુસ્ખામાં કિતાબતની ભૂલો છે અને તેહરીફાત પણ છે ઞ જે આ'લા હઝરત رضی اللہ عنہથી કીનો રાખવાળાઓનું કામ છે. વળી આ તિજારત (વ્યાપાર)ના કઊાનૂન વિરૂધ્ધ પણ છે કે જેમને એમનાથી મતભેદ હોય એ લોકો આ તર્જુમાને ન છાપે, અને જો પ્રસિધ્ધ કરે તો પૂરી ઈમાનદારી સાથે છાપે. જ્યાં કોઈ ભૂલ જોવા મળે તો આલિમોથી સુધારણા કરીને છાપે, પણ આ પ્રમાણે ન થયું જે અફસોસની વાત છે.

સલાહ મશ્વેરા પછી એવું નક્કી થયું કે જે મહેનત અલફી કુર્આનવાળા કન્ઝુલ ઈમાનમાં કરવામાં આવી છે એવી જ ગેરઅલફી કન્ઝુલ ઈમાન તફસીરે ખઝાઈનુલ ઈર્ફાન પર ભરપૂર ધ્યાન

આપવામાં આવે અને શક્ય કોશિશ કરી આ નુસ્ખાને ભૂલોથી પાક કરવામાં આવે, અને જ્યાં ક્યાંક હાશિયાની જરૂરત પડે ત્યાં હાશિયો પણ લખવામાં આવે અને કઠિન શબ્દો સરળ કરી દેવામાં આવે. સારાંશ કે આ રીતે આ ત્રીજૂ તબસ્ત્રાનું કામ પણ સંપૂર્ણ થયું. દરેક વખતે તસ્હીહ (સુધારણા) માટે આ નાચીઝની જ પસંદગી કરવામાં આવી. મેં અલ્લાહ તઆલાનું નામ લઈને દરેક વખતે પોતે કમઈલ્મ હોવા છતાંય સંપૂર્ણ કોશિશ કરી કે જેથી આ કામમાં સફળતા મળે. અલ્લાહ તઆલા કઊબૂલ કરી નૂતનો ઝરીયો બનાવે. (આમીન)

અલ્ફી કુર્આન સાથે કન્ઝુલ ઈમાનને છપાવવાનું કામ અંતિમ દણે હતું એવામાં અલ્લામા હઝરત સદરુલ અફાઝિલ رحمۃ اللہ علیہના હાથ મુબારકથી લખેલું ''કન્ઝુલ ઈમાન'' એમના પરપૌત્રા જનાબ મૌલાના ઈન્આમુદ્દીન સાહેબ નઈમી તથા જનાબ અલ્હાજ મુહમ્મદ સઈદભાઈ નૂરીના વસીલાથી પ્રાપ્ત થયું. અફસોસ એ વાતનો છે કે ન તો સદરુશ્શરીઅહનો મખતૂતો મુકમ્મલ છે અને ન હઝરત સદરુલ અફાઝિલનો, પણ જ્યાં જ્યાં સદરુશ્શરીઅહના મખતૂતામાં પેજ ગાયબ હતા ત્યાં ત્યાં હઝરત સદરુલ અફાઝિલના મખતૂતા સાથે સરખામણી કરી લીધી જેનાથી ઘણી કઠિનાઈઓ સરળ થઈ ગઈ. યાદ રાખશો કે પહેલી વખતની તસ્હીહમાં બે વખત નઝરેષ્ટાની કરવામાં આવી હતી, એક વખત મતબૂઆ મુરાદાબાદને સામે રાખી અને બીજા વખત મખતૂતા સદરુશ્શરીઅહને સામે રાખીને, પણ જ્યારે અલફી કુર્આન શરીફ સાથે કન્ઝુલ ઈમાનને છાપવાનું નસ્ત્રી કયુશ્ર ત્યારે તફસીરની ચાર વખત અને તર્જુમાની પાંચ વખત સરખામણી કરી. હવે આ પીંબ્લક એડિશનમાં ત્રણ ત્રણ વખત નજર કરી છે, એ છતાંય પણ કોઈ ભૂલ જોવા મળે તો અમોને જાણ કરશો અમો સુધારણા કરવાનો પ્રયત્ન કરીશું.

કુર્આનના મતન (આયતો)માં પણ ઘણા વર્ષોથી રસમુલ ખત (લિપિ)ની ભૂલો ચાલતી આવી છે, માટે એના ઉપર પણ ખાસ ધ્યાન ધરવામાં આવ્યું છે. ઉસ્તાઝુલ કુર્રા જનાબ કઊારી અહમદ જમાલ સાહેબથી મદદ લેવામાં આવી છે, તદદઉપરાંત નઝરેષ્ટાની માટે જનાબ મૌલાના હાફિઝ તસ્લીમુદ્દીન સાહબ રઝવીએ (છીંસગઢ) આ કામને સંભાળ્યું અને કેટલાક વખત ધ્યાનપૂર્વક તિલાવત કરી એઅરાબ તથા રસમુલ ખત (લિપિ) પર નજર કરી છે, અને જ્યાં કોઈ રસમુલ ખતની સુધારણાની જરૂરત પડી છે ત્યાં હઝરત અલ્લામા મુહમ્મદ અહમદ મિસ્બાહી (માજા સદર : જૂમિઆ અશ્રફિયા–મુબારકપુર)ની લખેલી કિતાબ ''રસ્મે કુર્આની''ને સામે રાખીને સુધારણા કરી છે અને દેશ વિદેશના છપાયેલ કુર્આન શરીફના નુસ્ખાઓને પણ દ્રીષ્ટ સમદ્ર રાખવામાં આવ્યા હતા, ત્યાર બાદ વિચારણા કરીને કોઈ લિપિને મહત્વ આપવામાં આવ્યું હતું. એમની મહેનત જોઈને અમારો સંપૂર્ણ સ્ટાફ અચંબામાં પડી ગયો કે આટલી મહેનત કરવાવાળો કદાચ જ કોઈ હાફિઝ મળે. અલ્લાહ તઆલા હાફિઝ સાહબને એમની મહેનતનો બદલો અતા ફર્માવે અને ઈદારાના બીજૂ અનેક કાર્યકરોને પણ કે જેમણે ભરપૂર મેહનત સાથે ભાગ લીધો. એમના નામ યાદીરૂપે નીચે મુજબ છે :–

(૧) જનાબ મેહમૂદ અહમદ શેખ (કાતિબ) (૨) જનાબ મોહસિન જલીલ (કમ્પોઝિર) (૩) સુહેલ શેખ (કમ્પોઝિર) (૪) મૌલાના હામિદ રઝા મિસ્બાહી (તસ્હીહે કિતાબત) (૫) મૌલાના આરિફ રઝા નોઅમાની (તસ્હીહે કિતાબત) (૬) મૌલાના હાફિઝ તસ્લીમુદ્દીન રઝવી (તસ્હીહે મતને કુર્આન વ રસ્મે કુર્આન) (૭) જનાબ અનવરખાં (આર્ટિસ્ટ) (૮) મૌલાના કઊારી અહમદ જમાલ (તસ્હીહે રસ્મે કુર્આન)

આ એ લોકો છે જેમણે ભરપૂર સમય આપ્યો અને પોતાની જિમ્મેદારીને નિભાવી. અને અમુક વખતે કામમાં મદદરૂપે હાજર રહેવાવાળાઓનો પણ શુક્રિયા અદા કરીએ છીએ કે અલ્લાહ એમને પણ બેહતર બદલો અતા ફર્માવે. અહિયાં એમના પણ નામ રજૂ કરવામાં આવે છે : (૧) જુનૈદ અહમદ સાહબ (મુંબઈ) (૨) અતીકુર્રરહમાન (માલેગાંવ) (૩) મૌલાના વસીમ અહમદ (ભીવંડી) (૪) હાફિઝ

રૈહાન રઝા (માલેગાંવ) (૫) મૌલાના દિલશાહ અહમદ (દેવગઢ) (૬) મૌલાના શેહઝાદ અશરફી (ભરૂચ–મછાસરા) (૭) મૌલાના હામિદ રઝા (મેહરાજગંજ) (૮) કઊારી હાફિઝ મુબારક હુસૈન રઝવી (દેવગઢ).

કન્ઝુલ ઈમાન તથા ખઝાઈનુલ ઈરફાન સાથે મુરાદાબાદી નુસ્ખામાં કોઈ મઝામિનની અનુક્રમણિકા છાપવામાં નથી આવી, જેમ કે એ નુસ્ખાઓને જોવાથી ખબર પડે છે. પણ અહિયાં કેટલાક કુતુબખાનાઓ છાપે છે જેનાથી આ ગલતફહમી ફેલાયેલી છે કે આ અનુક્રમણિકા આ'લા હઝરત رحمۃ اللہ علیہ અથવા સદરુલ અફાઝિલ رحمۃ اللہ علیہની છે, જ્યારે કે આ અનુક્રમણિકાઓ પર કડક સવાલો કરવામાં આવ્યા છે એટલા માટે મેં રઝા એકેડમીના સુધારેલ નુસ્ખામાં એક મઝામિન (વિષ્ટયવાર)ની અનુક્રમણિકા ''મતાલિબુલ કુર્આન''ના નામે સામેલ કરી આપેલ છે, જેના સંપાદક અલ્લામા મનશા તાબિશ કસોરી છે. એટલા માટે કે આ અનુક્રમણિકા આ'લા હઝરત رحمۃ اللہ علیہ અથવા સદરુલ અફાઝિલ બન્નેવમાંથી કોઈની નથી, અને ન એમના નામથી પ્રસિધ્ધ થઈ છે. તાજુશ્શરીઅહ અલ્લામા મુફતી મુહમ્મદ અખ્તર રઝા કઊાદરી અઝહરી સાહબનું એક સ્પષ્ટતા કરતું બયાન રજૂ કરવામાં આવે છે જુનાથી ગલત ફેહમી ફેલાવવાળાઓને સરળતાથી જવાબ દઈ શકાશે :–

★ એક જરૂરી એલાન ★

મને એ વાતની જાણ થઈ કે કેટલાક દિવસોથી અમુક કુતુબખાનાવાળા આ'લા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા કઊાદરી رحمۃ اللہ علیہના તર્જુમએ કન્ઝુલ ઈમાન સાથે મઝામિનુલ કુર્આનના નામથી એક અનુક્રમણિકા પ્રસિધ્ધ કરે છે, જ્યારે કે ન આ'લા હઝરતે પોતાના કુર્આનના તર્જુમામાં કોઈ અનુક્રમણિકા સામેલ કરી અને ન સદરૂલ અફાઝિલે પોતાની તફસીર ખઝાઈનુલ ઈરફાનમાં છાપી, જેમ કે સર્વ જૂના નુસ્ખાઓથી સ્પષ્ટ છે. માટે કુર્આનના પ્રકાશકો આ હરકત બંધ કરે અને જો કોઈ અનુક્રમણિકા છાપે તો કોઈ ભરોસાપાત્ર આલિમની હોય અને એનું નામ પણ જાહેર કરવામાં આવે.

–જાનશીને મુફતીએ આ'ઝમે હિંદ હઝરત અલ્લામા
તાજુશ્શરીઅહ મુફતી અખ્તર રઝા કઊાદરી અઝહરી

અલફી કુર્આન શરીફ કન્ઝુલ ઈમાન સાથે પ્રસિધ્ધ કરવાની પ્લાનિંગથી લઈ અત્યાર સુધી બધાં કામોને અંત સુધી પહોંચાડવામાં જે કાંઈ ખર્ચો થયો એને જનાબ અલ્હાજ મુહમ્મદ ઈમરાન દાદાનીએ પૂરો પાડયો. અલ્લાહ તઆલા એમને દુનિયા તથા આખિરતમાં બેહતર બદલો અતા ફર્માવે. (આમીન)

–(સુન્ની દા'વતે ઈસ્લામી મંથલી–મુંબઈ, ઓકટો. ૨૦૧૪)

આ'લા હઝરતે કરેલ કુર્આનના તર્જુમાની શાન

દર શાને કન્ઝુલ ઈમાન

કર દિયા ઈન્સાફસે વો તર્જુમા કુર્આન કા
બિલ્યકૉીન દ્ાબિત હુવા ો કન્ઝ હૈ ઈમાનકા
ન મતાલિબમેં કુ હૈ ન મઆનીસે ખુરૂજ
તૌલકે બોલા મીઝાને તર્જુમા કુર્કૉન કા
ગિર રહે થે જિન પુલોંસે બદઅકીદા કૉફલે
પાર ગુઝરા હૈ વહાંસે કૉફલા ફયઝાન કા
આજ ઈદે આશિકૉં હૈ કન્ઝે ઈમાને રઝા
વજદમે પીરો જવાં હૈ કન્ઝે ઈમાને રઝા
જબ ન પાયેં રાસ્તા કુર્આન ફહમીકા શુયૂખ
ઢુંઢતે હૈં ફિર કહાં હૈ કન્ઝે ઈમાને રઝા
કિત્ની તફસીરોંકા હાસિલ, કિત્ની બહદ્ોંકા નિચોળ
ઈલ્મો હિકમતકા જહાં હૈ કન્ઝે ઈમાને રઝા
નગમાએ તૌહીદ હો યા મસ્લએ ઈશ્કેં નબી
મિલ્લી ગૈરતકા નિશાં હૈ કન્ઝે ઈમાને રઝા
ફહમે આશિકૅકો નહશ્ર હૈ ફિત્નાબાઝોંસે ખતર
મુઝપે તો સાયા બના હૈ કન્ઝે ઈમાને રઝા

–(મુફતી ડા;. અશરફ આસિફ જલાલી–પાક.)

બરકાતે ખ્વાજાની ટપાલ...→→→ કાર્યાલય

સંતરામપુર : ખાતે હઝરત ખ્વાજી સૂફી અબ્દુલ ગફુરશાહબાવાનો સાલાના ઉર્સ શરીફ તા. ૧૪–૧–૨૦૧૫ થી ૧૬–૧–૨૦૧૫ સુધી મનાવવામાં આવનાર છે. ઝેરે સરપરસ્તી સ卐ૂદાનશીન હઝરત સૂફી સૈયદ વીસમુર્રહમાન શાહ (ઉર્ફે ''જુગનુમિયાં''). આયોજક : મહફિલે મન્સૂરીયા ખાનકઊાહ કમિટી, સંતરામપુર, જિ. પંચમહાલ

વેરાવળ : તા. ૨૩–૧૧–૨૦૧૪ રવિવારે રાત્રે ઈશાની નમાઝ બાદ મુસ્તફા મીંસ્જદ ચોકમાં હઝરત ઈમામે આલી મુકઊામ تથા હુઝૂર મુફતીએ આ'ઝમે હિંદની યાદમાં એક શાનદાર જલ્સાનું આયોજન પીરે તરીકઊત, મૌલાના ગુલઝાર અહમદ સાહબ નૂરી (સ卐ૂદાનશીન ખાનકઊાહે રઝવિય્યહ, નૂરીય્યહદ) જુનાગઢની સદારતમાં કરવામાં આવેલ જેમાં ખતીબે મહારાષ્ટ્ર હઝરત અલ્લામા સીરાજઅલી ચિશ્તી સાહબે શાનદાર તકરીર ફર્માવી હતી. તેમજ બુલબુલે બાગે મદીના હાફિઝ કઊારી અ. ગફ્ફાર સાહબ રઝવી (તલાલા) તથા કઊારી રિયાઝ અહમદ સાહબ, હાફિઝ મો. સુફિયાન સાહબે તેમના બેહતરીન અંદાઝમાં નઅતે રસૂલ પેશ કરી હતી. *–અઝહરી યંગ કમિટી*

★ ઈન્તેકાલ પુરમલાલ ★

હઝરત શયખુલ ઈસ્લામ સૈયદ મુહમ્મદ મદનીમિયાંના સગા ભાણેજ સૂફીએ મિલ્લત હઝરત સૈયદ મુહમ્મદ તન્વીર અશરફનો તા. ૫–૧૨–૨૦૧૪ શુક્રવારે રાત્રે ૯.૩૦ વાગે કિછૌછા શરીફ ખાતે ઈન્તેકાલ થયેલ છે. તેમની દફનવિધિ તા. ૭–૧૨–૨૦૧૪ રવિવારે સવારે ૧૦ વાગ્યે કિછૌછા શરીફ ખાતે થઈ હતી અને તેમના ઈસાલે સવાબ માટે તા. ૮–૧૨–૨૦૧૪ સોમવારે ''મદની મસ્કન'' મિર્ઝાપુર, અમદાવાદ ખાતે અસરની નમાઝ પછી કુર્આનખ્વાની અને મગરિબની નમાઝ પછી ન્યાઝ રાખવામાં આવી હતી. જેમાં મોટી સંખ્યામાં અકઊીદતમંદોએ હાજરી આપી હતી.

–મુહમ્મદ સરવર જા. અશ્રફી (જ્. સેક્રેટરી–MAM)

કિછોછાશરીફ : અમદાવાદથી મુફતી અસ્ગર સાહબ (દારુલ ઉલૂમ શાહે આલમ, અમદાવાદ)નો દુ:ખદ મેસેજ છે કે હુઝૂર મુહદ્દિષ્ટે આ'ઝમે હિંદના સૌથી મોટા નવાસા સૂફીએ મિલ્લત હઝરત અલ્લામા અલ્હાજ સૈયદ જહાંગીર અશરફ અશરફી જાલાનીનો વિસાલ થયો છે જેમની દફનવિધિ તા. ૧૫–૧૨–૨૦૧૪ને સોમવારે ઝહોર બાદ રાખવામાં આવી. રબ્બે કરીમ તેના મહબૂબના સદકઊામાં હઝરતને જન્નતમાં આ'લા મુકઊામ અતા કરે, ચાહકો, કુટુંબીજનો સર્વેને સબ્રે જમીલ અતા કરે. (આમીન) *–તંત્રી : બરકાતે ખ્વાજી (માસિક)*

વ્યારા : (જિ. તાપી) ખાતે જનાબ સૈયદ અમીનુદ્દીન સૈયદ અહમદ કઊાદરી સાહબનો ૨૬ ઝિલ હ卐જ હિ.સ. ૧૪૩૫ (તા. ૨૧–૧૦–૨૦૧૪) બુધવારે દુ:ખદ ઈન્તેકાલ થયો છે. મર્હૂમ નેક સીરત નેક સૂરત તથા સુીંન્નયતના સક્રિય કાર્યકર્તા હતા. વ્યારા ખાતે કેટલીક મીંસ્જદો મદ્રસાની સ્થાપ્ના ''ઈમામ અહમદ રઝા એ卐યુ. ટ્રસ્ટ'' હેઠળ આપે કરી. રબ્બે કરીમ તેના હબીબે પાકના સદકઊામાં મર્હૂમની કરવટ કરવટ મગફેરત ફર્માવે, કુટુંબીજનોને સબ્રે જમીલ અતા કરે. (આમીન) *–તંત્રી : બરકાતે ખ્વાજી (માસિક)*

લેન્કાસ્ટર (યુ.કે.) : ખાતે જનાબ હનીફ અબ્દુલ્લાહ મજે દયાદરાવાળાનાં વાલિદાનો ઈન્તેકાલ થઈ ગયો છે. રબ્બે કરીમ તેના હબીબે પાકના સદકઊામાં મર્હૂમાની કરવટ કરવટ મગફેરત ફર્માવે. (આમીન) *–તંત્રી : બરકાતે ખ્વાજી (માસિક)*

સર્વ મર્હૂમોના માટે **દારુલ ઉલૂમ બરકાતે ખ્વાા–આમોદ** ખાતે કુર્આનખ્વાની કરાવીને ઈસાલે સવાબ કરી મગફેરતની દુઆ કરવામાં આવી હતી.

હિંદુત્વવાદી કલ્લરવાદી સંગઠનો થકી....

ઘર વાપસી–પુન:ધર્માંતરણ ચળવળ સામે શું કરશો ?!

❒ ❒ ❒ રજૂકર્તા : **પટેલ શબ્બીર અલી રઝવી** *(તંત્રી : બરકાતે ખ્વાજા–માસિક)* ❒ ❒ ❒

વર્તમાન ભાજપ ગવર્નમેન્ટના કેન્દ્રમાં બિરાજમાન થતાંની સાથે જ કટ્ટર હિંદુત્વવાદી સંગઠનોને જાણે ખુલી છૂટ મળી ગઈ હોય તેમ આડેધડ નિવેદનો તથા ઉગ્રતાપૂર્વકની પ્રવૃત્તિઓ અન્ય ધર્મવાળાઓ પ્રતિ તીવ્ર થઈ ગઈ છે.

આર.એસ.એસ. સંલગ્ન બજરંગદળની આગ્રા શાખા દ્વારા ૫૭ મુસ્લિમ પરિવારોનું હિંદુ ધર્મમાં બળ જબરીપૂર્વકના ધર્માંતરણની ઘટના ભારતની એકતા અને અખંડિતતા માટે એક ભયજનક અને ખતરનાક ઘટના છે.

મીડિયા અહેવાલો અનુસાર આર.એસ.એસ. તેના ઘર વાપસી પુનઃધર્માંતરણ કાર્યક્રમને આગળ ધપાવી રહી છે. બજરંગદળ ૨૫ ડીસે. નાતાલના દિવસે અલીગઢમાં ૫૦૦૦ લોકોને પુનઃધર્માંતરણ કરાવનાર છે.

લાલચ આપીને કે બળપૂર્વક ધર્માંતરણ કરવાની ઘટનાઓથી મુસલમાનો સાવધાન થઈ જાય અને ઈસ્લામ શું છે તેને સમજે અને કોઈપણ વિધર્મી સંગઠનના કુપ્રચારમાં ન સપડાય કે, "તમોએ અસલ સનાતન ધર્મ ત્યજી નવો ધર્મ અપનાવેલો છે, થોડા વરસો અગાઉ તમારા બાપદાદાઓ હિંદુ હતા જેથી તમો પણ પાછા પલટી આવો અને હિંદુ બની જાવ" આવી વાતો અજ્ઞાન મુસલમાનોને સમજાવવા પ્રયત્નો દેશભરમાં વરસો પહેલાં થતા હતા અને હાલ પણ થવા લાગ્યા છે. વરસો પહેલાં એની સામે હુઝૂર મુફતીએ આ'ઝમે હિંદ મુસ્તફા રઝાખાં رحمۃ اللہ علیہ તથા તેમના સમકાલિનોએ પગપાળા ચાલીને ગામેગામ ફરીને ભોળા મુસલમાનોને અસલ હકીકત સમજાવી ધર્માંતરણ કરતાં રોક્યા હતા. આજે ફરીથી એ જ માહોલ આર.એસ.એસ., વિહિપ, બજરંગદળ જેવા હિંદુ કટ્ટરવાદી સંગઠનો ખડો કરી રહ્યાં છે. જો કે હાલ પણ "રઝા એકેડમી–મુંબઈ" તથા અન્ય મુસ્લિમ સંગઠનો એના સામે કામે લાગી ગયાં છે. જે તે વિસ્તારના મુસ્લિમ લીડરો પણ સાવધાન થઈ જાય અને બળપૂર્વક કે લાલચ આપી ધર્માંતરણ કરાવનારાઓ સામે કેસ કરે. ઉલમા તથા મુબલ્લિગો પોતાની અવામને ઈસ્લામની સચ્ચાઈને સમજાવી મુર્તદ થતાં બચાવે. સમજાવે કે આ તમારી નેકનસીબી છે કે ઈસ્લામ તથા ઈમાનની દૌલત તમને નસીબ થઈ. એના માટે વિસ્તૃત માહિતી આપતી નીચેની કિતાબ જરૂરથી મંગાવો : **"સનાતન ધર્મ ઈસ્લામની સચ્ચાઈને ઓળખો ક્ષ"** *(પેજાસ : ૨૪)*

એને વાંચો અને સમજો કે ઈસ્લામ કોઈ નવો મઝહબ નથી પણ સનાતન ધર્મ છે, વિશ્વના પ્રથમ માનવી હઝરત આદમ علیہ السلام થી આ ધર્મ ચાલી આવે છે. તથા મૂર્તિપૂજાની શરૂઆત ક્યારથી ને કેવી રીતે થઈ ? તેની માહિતી પણ એમાં છે. **હિંદુ ભાઈઓને પણ અમારું આમંત્રણ છે કે નિષ્પક્ષ બનીને આ પુસ્તિકા વાંચે અને સત્યને સ્વીકારે.**

ફક્ત પોસ્ટકાર્ડ લખી કે SMS કરીને ઉપરોક્ત કિતાબ મંગાવો જેમાં કયા કામો કરવાથી, કઈ વાતો બોલવાથી મુસલમાન ઈસ્લામથી નીકળી જાય છે તેનો અભ્યાસ કરો, વાંચો, લોકોમાં વંચાવો અને ઈમાન બચાવોની ઝુંબેશ ચલાવો. જ્યાં જરૂરત હોય ત્યાં આ કિતાબ પહોંચાડો. અલ્લાહ સર્વને સારી સમજ અતા કરે, આમીન બિજાહિન્નબી કરીમ صلی اللہ علیہ وسلم.

સંપર્ક કરો : બરકાતે ખ્વાજા (મંથલી)
મુ. દયાદરા, તા. જિ. ભરૂચ, મો. ૯૪૨૭૪ ૬૪૪૧૧

-કાર્યાલય

ભરૂચનો સુન્ની ઈજતેમા અતિ કામયાબ !!

આલમી તેહરીક **સુન્ની દાવતે ઈસ્લામીનો** બે દિવસીય અઝીમુશ્શાન સુન્ની ઈજતેમા ૨૨–૨૩ નવેમ્બર શનિ, રવિ વાદીએ રહમત સબ જેલ ગ્રાઉન્ડ ભરૂચ ખાતે યોજાયો. શનિવારે ઝોહર બાદ મગરિબ સુધીમાં બહેનોએ બહોળી સંખ્યામાં હાજરી આપી. કારી રિયાઝુદ્દીન સાહબની કિરાઅત તથા હઝરત મૌલાના સૈયદ અમીનઅલી કાદરી સાહબની દુઆ સાથે શરૂઆત થઈ. ત્યારબાદ મુઅલ્લિમા મુબલ્લિગા બહેનોએ ઔરતના મજમામાં હલકા બનાવી પાકીના વગેરે મસાઈલ શિખવાડયા. ત્યારબાદ સ્ટેજ પરથી મૌલાના ઝહીર મિસ્બાહી સાહબે જરૂરી નસીહતો કરી હતી. બાદમાં હઝરત મૌલાના સૈયદ અમીનઅલી કાદરી સાહબે ઔરતના લિબાસ તથા અખ્લાક સંબંધે અતિ લાગણીશીલ અસરકારક નસીહતઆમેઝ બયાન કર્યુ હતું. ત્યારબાદ મોહીંસ્ત્રીકી મસાઈલે જદીદા હઝરત મુફતી નિઝામુદ્દીન રઝવી (સદર જામિઆ અશ્રફિયા–મુબારકપુર) થકી સવાલો જવાબની મેહફિલ યોજાયી. અસરની નમાઝ બાદ કારી રિયાઝુદ્દીન તથા સુલ્તાન રઝા સાહબે નઅતો મન્કબત પેશ કરી પછી અમીરે સુન્ની દાવતે ઈસ્લામી હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ શાકિર નૂરી રઝવી સાહબનું નસીહત આમેઝ બયાન થયું. મગરિબ બાદ હાફિઝ અ.રહીમ સાહબે ઝિક્ર કરાવ્યું અને હઝરત સૈયદ અમીનઅલી કાદરી સાહબે ઈસ્તગફાર સાથે રિક્કતઅંગેઝ દુઆ કરી હતી. સલાતો સલામ સાથે પ્રથમ દિવસનો ઈજતેમા પૂર્ણ થયો હતો. બીજા દિવસે રવિવારે સવારના ૧૦ વાગ્યાથી ઈજતેમાની શરૂઆત થઈ અને ઝહોર સુધી મકામી મુબલ્લિગો મૌલાના ઈબ્રાહીમ સાહબ (જંબુસર), મુહમ્મદ હુસૈન, મુહમ્મદ સલીમ, અફઝલ, મોઈનભાઈ, મૌલાના અબ્દુર્રઉફ, બિલાલભાઈ... વગેરેએ કિરાઅત, નઅત, બયાન, વગેરે થકી મજમાની તર્બિયત કરી હતી. ઝહોર બાદ કારી રિયાઝુદ્દીન સાહબે નઅતે પાક પેશ કરી, મૌલાના ઈમરાન કોંગોવાળા તથા મૌલાના ઝહીર મિસ્બાહી સાહબે નસીહત કરતુ બયાન કર્યુ. પછી સુલતાન રઝાએ નઅત પેશ કરી બાદમાં અલ્હાજ કારી રિઝવાન સાહબે અસર સુધી પોતાની આગવી ઢબમાં મજમાની તર્બિયત નઅત–બયાન સાથે કરી હતી. અસરની નમાઝ બાદ હઝરત મૌલાના સૈયદ અમીનઅલી કાદરી સાહબે નવયુવાનોને દીનના કામમાં આગળ આવવા પ્રેરતુ બયાન કર્યુ. મગરિબ બાદ હઝરત મુફતી નિઝામુદ્દીન સાહબના સવાલો જવાબની બઝ્મ ચાલી. ઈશા બાદ બે કિતાબો : હયાતે મુફતીએ આ'ઝમ તથા ત્રણ તલાકોનો શરઈ હુકમની રસ્મે ઈજરા મુફતી સાહબના હાથે કરવામાં આવી. દરમ્યાનમાં કારી રિયાઝુદ્દીન સાહબ, રિઝવાનભાઈ થકી નઅત તથા નસીહત જારી રહી. છેવટમાં અમીરે સુન્ની દાવતે ઈસ્લામી હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ શાકિર નૂરીનું નેક અમલ માટે પ્રેરતુ અસરકારક બયાન થયું. અંતે ઝિક્ર દુઆમાં જોડાયો. લોકોએ તૌબા સાથે અશ્રુમય આંખે દુઆ કરી, સલાતો સલામ સાથે તર્બિયતી ઈજતેમા સંપૂર્ણ થયો હતો. ઘણા યુવાનોએ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ શાકિર રઝવીના હાથે બયઅત પણ કરી હતી. અંતમાં શબ્બીર પટેલ રઝવીએ આવનાર ભાઈઓનો આભાર વ્યક્ત કર્યો હતો. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ દર વર્ષે કરતાં સુન્ની અવામ અધિક સંખ્યામાં ઉમટી પડી હતી.

❑ ❑ ❑ નડિયાદમેં મદ્રસા ગૌષિયાકા ઈફતેતાહ ❑ ❑ ❑

નડિયાદ : સે આલે રસૂલ સૈયદ ઝયનુલ આબિદીન સાહબને રિપોર્ટ દિયા હૈ કે હુઝૂર તાજુશ્શરીઅહ અખ્તર રઝા અઝહરી مدظلہ العالی કે હાથોં મદ્રસા કા ઈફતેતાહ તા. ૧૮–૧૦–૨૦૧૪ કો હુવા. ઔર સાથ હી સાથ હઝરતને સૈયદ સાહબ કે લખ્તે જિગર મુહમ્મદ ઉઝૈર બાબા કી બિસ્મિલ્લાહખ્વાની કરવાઈ. ઉસ વક્ત હઝરત મૌલાના અસ્જદ રઝા સાહબ, હઝરત મુફતી અશ્રફરઝા સાહબ, મૌલાના જુનેદ સાહબ, મૌલાના અતીકુર્રહમાન વગેરે હાઝિર રહે.બહુત લોગ હઝરતસે બયઅત ભી હૂએ. *–અઝહરી એજ્યુ. ટ્રસ્ટ (નડિયાદ)*